

PERSFOCUS

ZEVENDE JAARGANG NUMMER 11 - NOVEMBER 1991

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

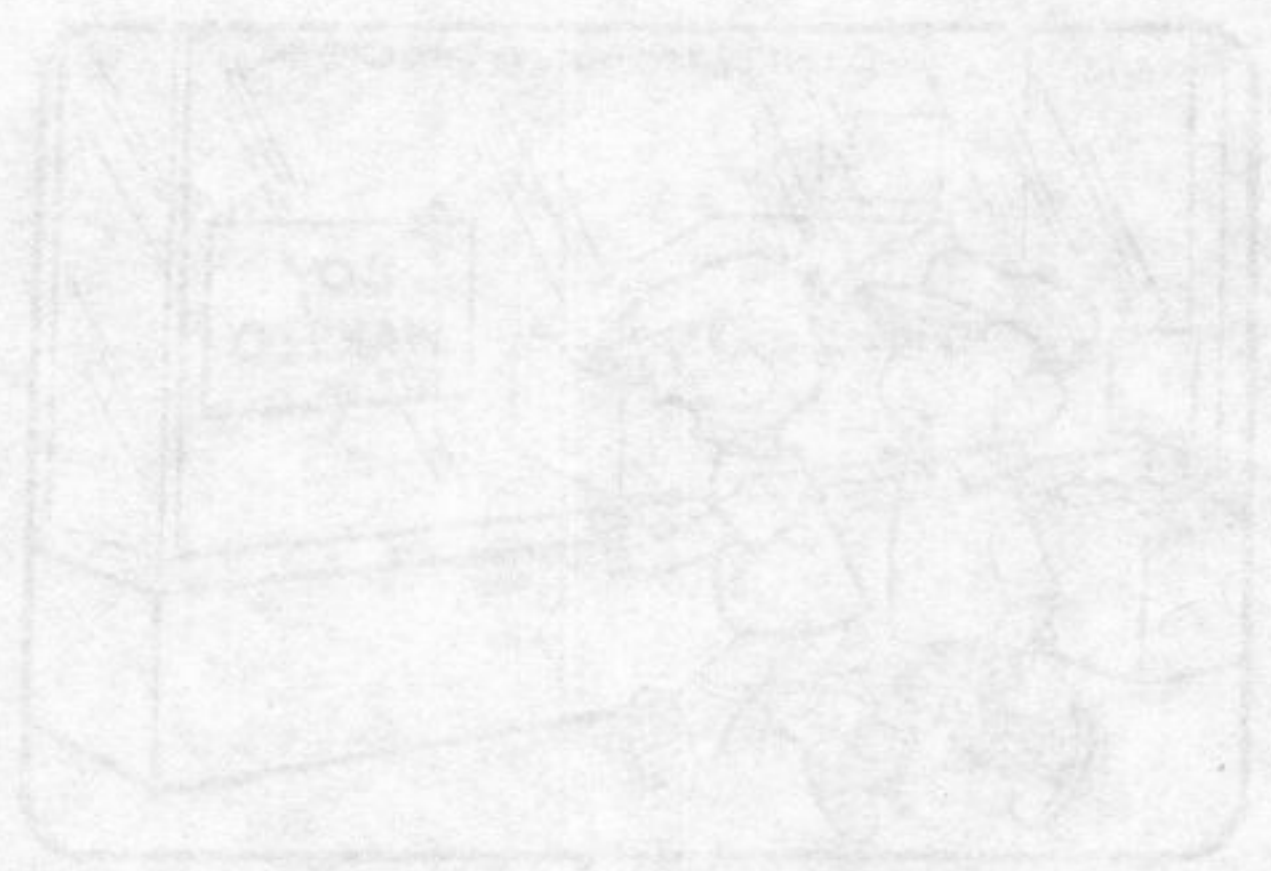
Find at least six differences in details between panels.

IN DIT NUMMER:

Ontknoping zaak Jessica Laven	pag. 2
Discussie over TBS	pag. 8
Verbanden?	pag. 11
Kindermoord in Frankrijk	pag. 12
Nagekomen bericht n.a.v. 'Enschede'	pag. 13
Pedo's in uw huiskamer; TVM en NCRV	pag. 15
Vonnis door TVM/meer Belgische ontucht	pag. 17
Valselijk beschuldigd	pag. 18
Bescherm de kinderen!	pag. 21
De strijd tegen incest	pag. 23
Misbruikte jongens	pag. 25
Ontucht van de maand	pag. 26
Britain's biggest sexual abuse scandal	pag. 28
Op criminelenjacht	pag. 30
O.I.	pag. 32
Aandacht voor kindermishandeling	pag. 34
Jeugdig vozen	pag. 35
Homo's doen 't in de bios	pag. 36
Kindervrienden	pag. 37
Achtergrond	pag. 38

FE 23 FORM 13

LEWIS & CLARK NATIONAL BANK
NEW YORK, N. Y.
DEPOSIT SLIP

1000
500
100
50
20
10
5
2
1

AMOUNT
PAID TO ORDER OF
FOR DEPOSIT
DATE
BY
SIGNATURE

PERSFOCUS, ZEVENDE JAARGANG, NUMMER 11, NOVEMBER 1991

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Telegraaf	Tel
Nieuws van de Dag	NvdD
Primeur	
Zwolsche Courant	ZC
Nieuwsblad	NB
Utrechts Nieuwsblad	UN
Alkmaarse Courant	AC
Drentse Courant	
De Kennemer	
Hervormd Nederland	HN
Groene Amsterdammer	GA
Klasse!	
VPRO-gids	VPRO
The Independent (GB)	Ind
San Fransisco Examiner (USA)	S.F. Examiner
Gazet van Antwerpen (B)	GvA

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

(Door Armand Snijders)

LELYSTAD - Wat doe je als ouder als je eigen kind meedogenloos is vermoord, terwijl je de wetenschap hebt dat de dader nog vrij rond loopt. 'Afwachten en heel veel hopen', zegt de moeder van Salim Thattil, het tien-jarige jongetje uit Duitsland van wie het stoffelijk overschot vorig jaar augustus op een parkeerterrein langs de snelweg bij Lelystad werd gevonden. Die hoop lijkt niet verkeers te zijn geweest nu er sterke aanwijzingen zijn dat de vermoedelijke moordenaar van de elfjarige Noordhollandse Jessica Laven ook de dood van Salim op zijn geweten heeft.

Zijn moeder is ervan overtuigd dat de verdachte de dader moet zijn. 'Ik voel het gewoon, alles duidt erop. Misschien dat we nu ook te weten komen wat Salim in de laatste uren heeft doorgemaakt en hoeveel hij heeft geleden'. De nachtmerrie voor de ouders van Salim begon op 15 augustus 1990. Het knaapje ging in zijn woonplaats Neustadt an der Weinstrasse op weg naar een vriendje, maar is daar nooit aangekomen. Een dag later werd zijn lijkje gevonden langs de Rijksweg A6 tussen Emmeloord en Lelystad. Onderzoek wees uit dat Salim sexueel was misbruikt en vervolgens gewurgd.

Anderhalve maand later leek het erop dat de de samenwerkende rechteerteams uit Nederland en Duitsland de zaak hadden opgelost. Maar de aangehouden 25-jarige Amsterdammer werd na drie dagen weer vrijgelaten omdat hij beschikte over een sluitend alibi. In december zaten de onderzoekers op dood spoor en werden de recherchebijstandteams ontbonden. Een maand later werd het onderzoek naar aanleiding van tips die waren binnengekomen na het AVRO-programma 'Opsporing Verzocht' weer heropend, maar zonder succes.

Kapot

De moeder van Salim noemt dat na de dood op haar kind het ergste wat haar is overko-

men. 'Wat je als ouder doormaakt na het overlijden van een kind is onbeschrijflijk. Maar het niet meer bij ons hebben van Salim went op de duur, hoe gek dat ook mag klinken. Het feit echter dat zijn dader nog altijd op vrije voeten rondloopt en dat op een gegeven moment het zoeken werd gestaakt, maakt je innerlijk kapot. Dat slijt niet'.

Verrassend

Vorige week kwam er echter een verrassende wending. De 49-jarige Michel S., een vrachtwagenchauffeur uit Assen die wordt verdacht van de moord op Jessica Laven uit Blokker en daarvoor sinds oktober vastzit, lijkt nu ook te maken te hebben met de moord op Salim. Een woordvoerder van het rechteerteam in Hoorn, dat is belast met het onderzoek naar de dood van Jessica, zegt dat langzaam maar zeker de stukjes van de puzzel op hun plaats vallen. Verdere mededelingen wil hij in het belang van het onderzoek niet doen.

Achteraf bezien blijken er veel parallellen te lopen tussen beide moordzaken. Beide slachtoffers werden door een automobilist meegenomen, sexueel misbruikt, gewurgd en vervolgens langs een snelweg gelegd. In beide gevallen was er sprake van dat de dader in een auto met Duits kenteken reed.

S. laat vooralsnog niets los en ontkent iedere betrokkenheid.

geen nadere mededelingen. De rechtbank in Alkmaar besloot gisteren het voorarrest van S. met dertig dagen te verlengen. De man is de afgelopen elf dagen in het Hoornse politiebureau verhoord. Van betrokkenheid bij andere dan de twee genoemde zaken is Justitie nog niets gebleken, aldus mr. Stokman.

Op 20 oktober werd S. in zijn woning in Assen aangehouden. Eerder werd al huiszoeking bij hem verricht.

stoffelijk overschot werd een dag later bij Lelystad gevonden. Het lichaam van de jongen lag in de boesjes bij het parkeerterrein Rijksweg A6, vierduin langs de snelweg A6, waar het door voorbijgangers werd aangezien. De moord op de Duitse jongen kon tot nu toe niet worden opgelost. Eind augustus loofde Justitie een tipgeld van 30.000 gulden uit in deze zaak. In belang van het onderzoek door de politiekorpsen van Hoorn en Lelystad verstrekt Justitie nog

Van een onzer verlaggevers GRONINGEN - Justitie denkt dat de 49-jarige M.S. uit Assen na de mogelijke moord op de elfjarige Jessica Laven uit het Noordhollandse Blokker ook verantwoordelijk kan zijn voor de dood van het Duitse jongetje Salim Thattil. Dit heeft officier van Justitie in Alkmaar mr. E. Stokman vandaag meegedeeld. Het Duitse jongetje, dat toen negen jaar was, werd op 15 augustus vorig jaar in zijn woonplaats Neustadt vermist. Zijn

Bezwaar raadsman tegen vasthouden S. in zaak-Jessica

Van onze correspondent HOORN/ASSEN - De advocaat van de 49-jarige Assenaar M.S. die ervan wordt verdacht verantwoordelijk te kunnen zijn voor de dood van de 11-jarige Jessica Laven uit Blokker en het Duitse jongetje Salim Thattil, tekent beroep aan tegen het bevel tot gevangenhouding waartoe de raadkamer van de rechtbank Alkmaar heeft besloten. Volgens mr. A.H. Wijnberg ontkent S. beide feiten en is er uit het onderzoek door politie en Justitie van enige betrokkenheid van zijn cliënt niets gebleken.

Vrijlating geëist in zaak-Jessica

ARNHEM, woensdag De raadkamer van het gerechtshof in Arnhem buigt zich vandaag over het verzoek tot vrijlating van 49-jarige Asser vrachtwagenchauffeur M.L.S., die wordt verdacht van de moord op de elfjarige Jessica Laven uit Blokker en een tienjarige Indiaas jongetje uit Duitsland. Uit het verzoek van de advocaat van S. valt op te maken dat het de politie in deze zaak nog altijd niet beschikt over doorslaggevend bewijsmateriaal.

N/h N 2-11-91

Telegraaf 20-11-91

Assenaar niet meer in hechtenis voor moord op Duits jongetje (10)

TEL 22 door Henk de Koning

ARNHEM, vrijdag

De voorlopige hechtenis van de 49-jarige vrachtwagenchauffeur M.S. uit Assen inzake de moord op de 10-jarige Salim Thattil uit de Bondsrepubliek, is gisteren door de raadkamer van het gerechtshof in Arnhem in hoger beroep ongedaan gemaakt.

S. wordt verdacht van zowel de moord op het Indiase jongetje Thattil, wiens stoffelijk op 16 augustus 1990 langs de autoweg bij Lelystad werd gevonden, als van de moord op de 11-jarige Jessica Laven uit het Noordhollandse Blokker. Het meisje werd in juli van dit jaar gewurgd langs de kant van de weg bij Beerta gevonden.

verklaarde zich begin deze maand niet bevoegd de vordering van de Zwolse officier tegen S. inzake de moord op Thattil in ontvangst nemen. Dit op grond van het feit, aldus de rechtbank, dat de verdachte reeds in voorlopige hechtenis zit op verdenking van de moord op Jessica.

De officier bij het openbaar ministerie in Zwolle ging tegen die beslissing in beroep bij het gerechtshof in Arnhem. Dit hof stelde de rechtbank Zwolle vandaag in het gelijk.

S. blijft nu in voorarrest uitsluitend vanwege het onderzoek in de moord op Jessica. De advocaat van de verdachte heeft van zijn kant tegen deze inhechtenisneming beroep aangetekend. Dat is gebeurd bij het gerechtshof in Amsterdam. De rechtbank in Zwolle

20-11-91

Nieuwsblad van het Noorden

Jessica-zaak voor rechter

ALKMAAR - De 49-jarige M.S. uit Assen, die wordt verdacht van de moord op de 11-jarige Jessica Laven uit Zaag bij Hoorn, komt op 28 januari voor de rechter. Dit heeft Justitie in Alkmaar, waar de rechtzaak gaat dienen, bekend gemaakt. S. heeft overigens nog steeds geen bekentenis afgelegd. Dit betekent volgens Justitie, dat de zaak volledig op 'technische bewijzen' moet worden gevoerd.

De Assenaar zit al enige weken in voorlopig hechtenis. Volgens Justitie is dit een aanwijzing 'dat we de technische bewijsvoering op een belangrijk deel rond hebben'. Jessica werd, kort na haar ontvoering uit een plaatselijk zwembad, gewurgd gevonden langs de snelweg Groningen-Nieuweschemans.

Moeder in spanning na onverwachte wending in moordzaak Salim Thattil

'Je kan slechts afwachten en hopen'

Verdachte zaak-Jessica 30 dagen langer vast Assenaar ook verdacht van moord op jongetje

ZC 4/11

N/h N 1-11-91

Net sluit zich rond verdachte Justitie durft proces in zaak- Jessica aan

door Henk de Koning
TEL 27-11 ALKMAAR, woensdag

Er zijn tekenen dat justitie langzaam maar zeker het net sluit rond de 49-jarige Asser vrachtwagenchauffeur M.S. die sinds 8 september jl. wordt verdacht van de gruwelijke moorden op de 11-jarige Jessica Laven uit het Noordhollandse

Blokker en de 10-jarige Salim Thattil uit het Duitse Neustadt.

De officieren van justitie in Zwolle en Alkmaar lieten gisteren weten gezamenlijk bij de rechtbank in Alkmaar alvast de datum van 28 januari te hebben gereserveerd voor het dagvaarden van S. terzake beide kindermoorden.

Sporen

Volgens de Alkmaarse hoofdofficier van justitie A. Josephus Jitta zijn er in de loop van het recherche-onderzoek diverse sporen gevonden die wat de dader betreft in de richting van de Assenaar wijzen. Als gevolg van een hoger beroep-procedure, die zijn advocaat won, zit S. momenteel alleen nog vast in verband met de moord op Jessica.

Het openbaar ministerie wilde gisteren niet kwijt wat de aard van het aangetroffen sporenmateriaal is. Het stoffelijk overschot van het jongetje Thattil werd op 15 augustus 1990, daags na zijn ontvoering langs de snelweg in Lelystad aangetroffen. Jessica Laven lag vermoord langs de kant van de autoweg bij Beerta nadat het meisje op 27 juli jl. uit het zwembad De Wijzend in Zwaag (NH) was ontvoerd.

„De verhoren van de verdachte hebben intussen ontwikkelingen opgeleverd die hoop bieden op de oplossing van beide moordzaken”, aldus de Alkmaarse hoofdofficier gisteren.

De hoofdofficier in Zwolle en in Alkmaar maakten gisteren bekend rond de jaarwisseling te zullen beslissen of zij S. voor beide moorden zullen dagvaarden.

Hoewel S. elke betrokkenheid bij beide kindermoorden blijft ontkennen, spreekt de verdachte volgens de Alkmaarse hoofdofficier zichzelf op tal van punten tegen. Josephus Jitta: „Ook zijn sommige van zijn verklaringen aantoonbaar onwaar. Op zichzelf is ook dat een aanwijzing tegen hem. Onze rechtspleging staat toe dat een leugenachtige verklaring, afgelegd om betrokkenheid bij een gebeuren te maskeren, als bewijsmiddel bij de procesgang wordt opgevoerd”.

„Blijkt op de dag van de dagvaarding, dat het totale bewijsmateriaal tegen S. toch te mager is, dan kan de dagvaarding kort voor genoemde datum nog altijd worden verdaagd. Maar zoals het er nu uit ziet gaat het proces tegen S. in beide moordzaken op 28 januari zeker door”, aldus de hoofdofficier.

XY Ungelöst in december Duitse tv-uitzending zaak Jessica uitgesteld

Van onze correspondent
KLEIN-ULSDA — De opnamen over de zaak-Jessica in het Duitse tv-programma XY Ungelöst worden later uitgezonden dan gepland. Aanvankelijk zou de uitzending komende vrijdag plaatsvinden, maar omdat het programma 'vol' zit, is deze zaak verplaatst naar begin december. In de Duitse evenknie van 'Opsporing Verzocht' zal de nadruk komen te liggen op de vele tips die zijn binnengekomen over een groene Mercedes met een Duits kenteken.

Jessica Laven (11) uit Blokker werd voor het laatst in leven gezien op 27 juli in het zwembad De Wijzend in Zwaag. Enkele dagen later werd haar lichaam gewurgd langs een weg in Klein-Ulada gevonden. Uit de sectie is niet gebleken dat zij seksueel werd misbruikt. Getuigen hebben de groene Mercedes op verschillende plaatsen en op verschillende tijdstippen in Zwaag gezien. Ook zou iemand Jessica in de wagen hebben zien stappen.

De vastzittende verdachte, de 49-jarige M.S. uit Assen, wordt

inmiddels ook verdacht van de moord op de tien jaar oude Salim Thattil uit het Duitse Neustadt. Dit jongetje werd op 16 augustus van het vorige jaar gewurgd gevonden bij Lelystad.

De recherche bekijkt een aantal nieuwe brieven met gegevens over de zaak-Jessica die gestuurd zijn aan een adres in Groningen. Soortgelijke brieven waren volgens de politie eerder afkomstig van iemand die ze 'niet helemaal op een rijtje had'.

NH/N 5-11-91

Man eerder door Zwolse rechter wegens ontucht veroordeeld Assenaar bekent moorden

(Van onze redactie binnenland)

HOORN/ZWOLLE - De 49-jarige Assenaar M.S., die al verdacht werd van de moord op de elfjarige Jessica Laven uit Hoorn, heeft bekend in totaal drie kinderen te hebben omgebracht.

Hij zegt ook het negenjarige Duitse jongetje Salim Thattil te hebben vermoord. Salim werd vorig jaar augustus bij Lelystad dood aangetroffen.

Het derde slachtoffer van S. is de dertienjarige Marco Weisser, ook uit Duitsland.

S. werd in 1981 door de rechtbank in Zwolle al veroordeeld tot zes jaar cel en terbeschikkingstelling wegens ontucht met acht kinderen. In 1987 werd, tegen de zin van de officier van justitie in, een einde gemaakt aan de tbs-periode van S. Hij werd toen vrijgelaten uit de Van Mesdagkliniek in Groningen. Ook de psychia-

ters die hem daar behandelden, hadden voor de rechtbank bepleit, de tbs van de man wél te verlengen. De rechtbank volgde echter het contra-advies van een door S. opgeroepen psychiater en stelde hem in vrijheid, aldus de Zwolse officier van justitie D. Veurink.

Anderhalf jaar na zijn vrijlating beging S. opnieuw een misdrijf. Op 22 juli 1989 ontvoerde hij uit het zwembad van het Duitse Mainz de 13-jarige Marco Weisser uit Wiesbaden. De jongen werd een dag later gewurgd gevonden bij Paderborn.

De Duitse Salim Thattil werd in augustus 1990 om het leven gebracht.

Een pauzerende automobilist vond hem op 16 augustus vorig jaar op een parkeerplaats bij Lelystad.

Jessica Laven verdween op 27 juli van dit jaar uit het zwembad De Wijzend in Zwaag. Vol-

gens een anonieme tip verdween zij met de man in een groene Mercedes met een Hamburgs kenteken. Lifters vonden het stoffelijk overschot van de gewurgde Jessica vier dagen later in de berm van de provinciale weg N7 tussen Groningen en Nieuweschans nabij het dorp Beerta.

Politie en justitie houden de mogelijkheid open dat S. bij andere zeden- of levensdelicten in Europa betrokken is geweest. S. was internationaal chauffeur.

Zie pagina 3

Man verdacht van meer kindermoorden Al drie slachtoffers bekend ← NE!

Van onze correspondent AD 28
ALKMAAR — Na de bekendmaking van de 49-jarige M.S. uit Assen van drie moorden op kinderen — onder wie Jessica Laven — is een nieuw researcheteam gevormd dat samen met Interpol zal onderzoeken, of de vrachtwagenchauffeur ook andere nog onopgeloste moorden heeft gepleegd.

S. heeft bekend de 11-jarige Jessica Laven uit Blokker, de 10-jarige Salim Thattil uit Neustadt en de 13-jarige Marco Weisser uit Wiesbaden om het leven te hebben gebracht. Voor politie en justitie kwam de bekendmaking van de vrachtwagenchauffeur als een verrassing. Hij ontkende lang alle betrokkenheid.

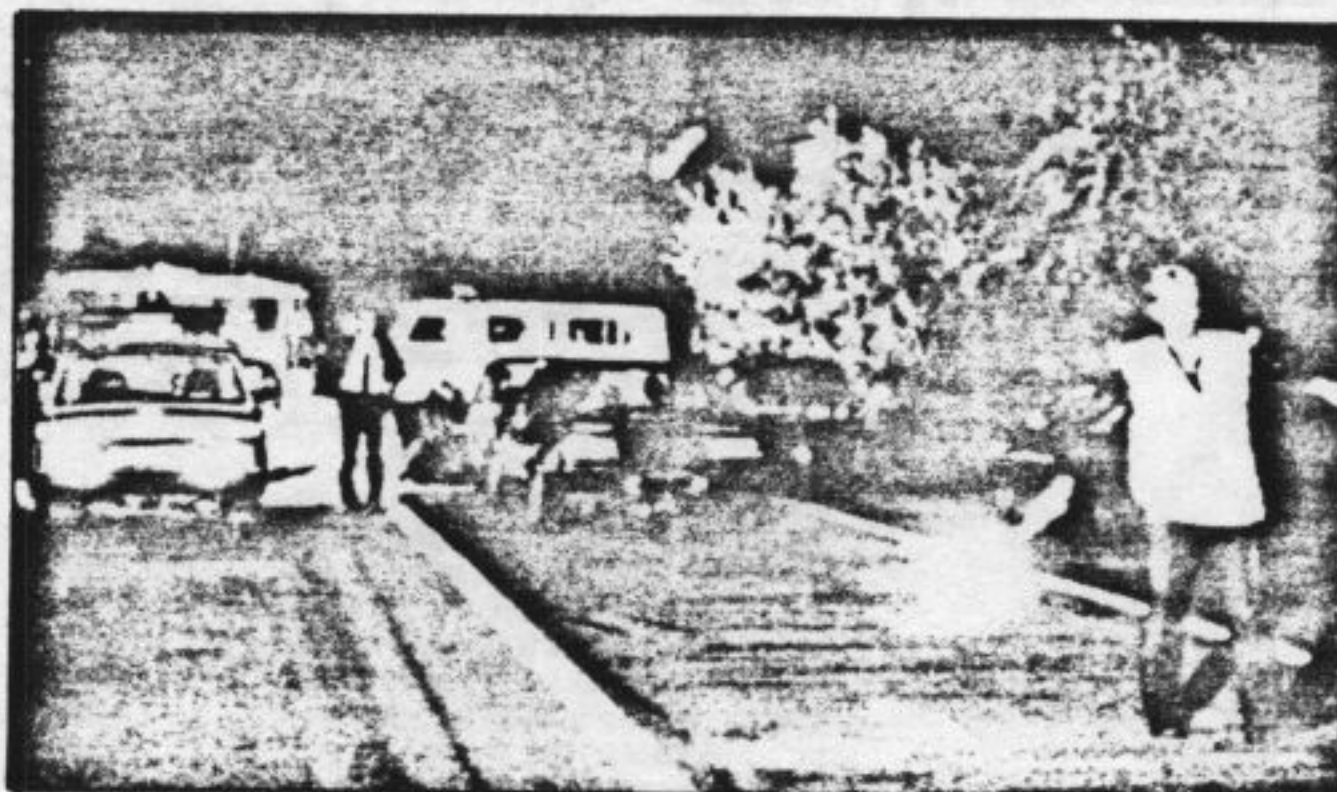
S., die gisteren de moord op drie kinderen bekende, werd in 1981 veroordeeld tot gevangenisstraf en tbs voor zedendelicten met acht minderjarigen. In 1987 kwam hij vrij tegen het advies van het Openbaar Ministerie in.

Op pagina 7:
„Geen typische moordenaar”

Politiekorpsen opgelucht na oplossing drievoudige kindermoord ZC 21/11

Ontknoping komt onverwachts

ASSEN/ALKMAAR - De zaak rond de moord op de 11-jarige Jessica Laven en de 9-jarige Salim Thattil heeft gisteren een zeer onverwachte wending genomen. 's Middags nog was het onduidelijk wanneer de officieren van justitie in Alkmaar en Zwolle de 49-jarige M.S. zouden dagvaarden wegens de moord op de twee kinderen en of er wel genoeg bewijslast zou zijn. Korte tijd later zou S. liefst drie kindermoorden bekennen.

● Het onderzoek door de Lelystadse politie vergde vele honderden manuren. Onder meer werden automobilisten ondervraagd op de plek waar het lijkje van Salim werd gevonden. Foto Peter Mastenbroek

● Politiefoto (boven) van de in augustus 1990 vermoorde Salim Thattil. Foto ANP

Breed uitgemeten

Van onze redactie binnenland

Harde bewijzen dat S. de moorden zou hebben gepleegd, ontbraken tot gisteren. De Assenaar heeft steeds ontkend dat hij er ook maar iets mee te maken had. Die ontkening was zo hardnekkig, dat zelfs de hoofdofficier van justitie

in Alkmaar twijfelde aan de haalbaarheid van een strafproces. Voislagen onverwacht verklaarde de politie in Hoorn vanochtend dat S. niet alleen de moord op Jessica heeft bekend, maar ook die op Salim en op een tweede Duits jongetje, de 13-jarige Marco Weisser. De moord op Marco pleegde S. al in juli 1989.

Hoopvol

Volgens de Alkmaarse hoofdofficier van justitie, A. Josephus Jitta, zijn er bij het recherche-onderzoek diverse sporen gevonden, die in de richting van S. wezen. De man had voor enkele gevonden sporen een verklaring. Een deel van deze verklaringen was volgens de officier aantoonbaar onwaar 'en op zichzelf is ook dat een aanwijzing tegen hem'. Jitta erkende gisteren dat een sluitend bewijs ontbrak, hoewel er nog 'een hoopvolle nieuwe ontwikkeling' in het onderzoek was. S. leverde uiteindelijk zelf het bewijs.

De bekentenis kwam op een belangrijk moment. Wanneer de aanwijzingen tegen S. te mager zouden zijn gebleven, had justitie wellicht moeten besluiten S. niet te dagvaarden en vrij te laten. Volgens de hoofdofficier speelde bij de mogelijke vrijlating de tactische afweging een rol, dat S. niet tweemaal voor de beide moorden kon worden vervolgd.

Mocht het bewijs tegen hem in januari te mager lijken, dan kon het openbaar ministerie daarna blijven zoeken naar sluitend bewijs en bij het vinden daarvan S. alsnog vervolgen.

Die tactische zet is nu niet meer nodig. Wel is door de bekentenis een nieuw onderzoek noodzakelijk geworden, zodat het onduidelijk is wanneer S. voor de rechtbank moet verschijnen.

Geschokt

De politie kwam de Assenaar op het spoor na een anonieme tip over de auto van S. Een getuige had gezien dat Jessica werd meegenomen in een Mercedes, die uiteindelijk in Drenthe werd teruggevonden. Hoewel S. vanaf dat moment door de politie werd aangemerkt als hoofdverdachte, werd alleen zijn auto in beslag genomen. S. bleef op vrije voeten en kon normaal zijn gang blijven gaan. Zo reed hij nog meerdere ritten naar het buitenland voor zijn werkgever, het transportbedrijf Strijk uit Yde. Transportondernemer A. Strijk heeft nooit getwijfeld aan zijn werknemer. Hij toonde zich vanochtend zwaar geschokt. 'Ik kan er niet meer van slapen en eten. Dit had ik nooit verwacht. Ik heb hem altijd vertrouwd.' S. heeft gisteravond geprobeerd Strijk persoonlijk op de hoogte te brengen van zijn bekentenis. 'Hij wilde mij zelf ver-

tellen wat hij had gedaan. Mijn vrouw had hem aan de lijn. Ik wilde niet met hem praten. Ik wil nooit meer iets van hem weten.'

Strijk blijft overigens wel vasthouden aan eerder door hem gedane verklaringen omtrend zijn werknemer. 'Ook blijf ik het politie-optreden belachelijk vinden. Zij kwamen hier toen met veel tam-tam binnenstormen. Het leek verdorie wel of ik ook een crimineel was.'

Opgelucht

Zowel het politiekorps in Lelystad dat de moord op Salim onderzocht, als dat in Finsterwolde, dat indertijd intensief betrokken was bij de moord op Jessica, reageerden vanochtend zeer opgelucht. De politie in Lelystad heeft tot gisteren aan de zaak gewerkt, maar het onderzoek werd op een gegeven moment wel op een iets lager pitje gezet, toen de verdenking rees dat S. ook bij de moord op het Duitse jongetje betrokken was. Vanaf dat moment heeft met name het rechercheteam in Hoorn aan de zaak gewerkt. De advocaat van S., mr. A. Wijnberg, was vanochtend niet voor commentaar bereikbaar. Werknemers van het advocatenbureau hadden de strikte mededeling gekregen niets over de zaak te zeggen.

Vrijlating in 1987 tegen zin officier van justitie

VERVOLG VAN PAGINA 1 AD 28

Van onze correspondent

ALKMAAR — „Ernstig en droevig”, noemt de Zwolse officier van justitie mr. D. Veurink de vrijlating in 1987 van M.S., die sindsdien drie kinderen om het leven heeft gebracht.

De vrijlating uit een tbr-kliniek gebeurde tegen de zin van de officier van justitie. Ook de psychiaters die hem daar behandelden, hadden voor de rechtbank bepleit de tbr van de man te verlengen. De rechtbank volgde echter het contra-advies van een door S. opgeroepen psychiater en stelde hem in vrijheid.

Jessica Laven verdween zaterdag 27 juli 1991 uit het zwembad De Wijzend in Zwaag. De woensdag daarop werd zij gevonden langs rijksweg 7, vlakbij het plaatsje Klein Ulsda in Groningen. Zij bleek gewurgd.

Moordbrigade

De moord op Marco Weisser werd in 1989 een half jaar onderzocht door de moordbrigade in het Duitse Bielefeld. Marco verdween 22 juli 1989 uit een zwembad in Mainz en werd in de nacht daarop gewurgd gevonden langs de autosnelweg bij Paderborn, 300 kilometer verderop.

Het derde slachtoffer, Salim Thattil, verdween 18 augustus vorig jaar uit zijn woonplaats Neustadt in Duitsland en werd 'de volgende ochtend dood aangetroffen op de parkeerplaats Rivierduin langs de A6 van Lelystad naar Amsterdam. Ook hij was gewurgd.

De politie kwam S. op het spoor dank zij tips die binnenkwamen na een uitzending van het tv-programma Opsporing Verzocht. Daarin werd een compositietekening van de mogelijke dader getoond.

Zekerheid

„Tijdens alle onderzoeken hadden we geen zekerheid. We konden niet onomstotelijk aantonen dat een en dezelfde dader de hand in de misdrijven had gehad. Ondanks het feit dat alle drie de slachtoffers gewurgd zijn”, lichte de Alkmaarse hoofdofficier van Justitie mr. A. Josephus Jitta gisteren toe. Hij benadrukte dat de vrachtwagenchauffeur zijn bekentenis niet onder dwang heeft afgelegd: „Zijn

raadsman was aanwezig bij alle verhoren.” S. is een alleenstaande man. Hij komt oorspronkelijk uit België.

Volgens korpschef Kootstra van de Hoornse politie is de vrachtwagenchauffeur 'geen typische moordenaar': „Hij is zelfs aardig. Als je met hem praat, wissel je niet van gedachten met een uitgesproken crimineel. In een café kan hij bij wijze van spreken naast je komen zitten en een gezellig gesprek beginnen. Het is een vriendelijk ogende man met een afschuwelijke afwijking.”

Weisser en Salim Thattil

De zaak Jessica Laven van dag tot dag

Van onze verslaggevers
JAAP STEEMER en JAN VRIEND

Bijna twintig weken lang is er gedacht, gepuzzeld, gezocht. Vanaf het moment dat Jessica Laven op 27 juli werd vermist, is Nederland de 'Zaak-Jessica' nauwgezet blijven volgen. De vondst van het levenloze lichaam van het 11-jarige meisje uit Blokker in de nacht van 31 juli op 1 augustus, zorgde voor groot verdriet, maar nam ook onzekerheid weg. Daarna werd keihard gewerkt om de dader te vinden. Met de bekentenis van de 49-jarige M.S. uit Assen, die ook erkende verantwoordelijk te zijn voor de moord op twee Duitse jongetjes, lijkt de zaak opgelost. Een dagboek.

Zaterdag 27 juli: Jessica Laven gaat alleen met haar fiets naar zwembad de Wijzend in Zwaag. Een aantal bezoekers ziet haar die middag op verschillende momenten samen met een oudere man. De man is kalend, ongeveer 55 jaar en hij heeft een buikje. Rond acht uur 's avonds slaan de ouders van Jessica alarm bij de politie.

Zondag 28 juli: De recherche zoekt met man en macht naar aanwijzingen in de directe omgeving van het zwembad. Ook de bezoekers van het bad worden ondervraagd.

Maandag 29 juli: In de loop van de morgen wordt een recherche-bijstandsteam geformeerd. De foto van Jessica en het verspreide signalement krijgt aandacht van de landelijke media.

Dinsdag 30 juli: Een getuigenoproep over de verdwijning van Jessica komt op televisie. Politiewoordvoerder C. Beunder bestempelt veel van de tachtig nieuw binnengekomen tips als 'zeer bruikbaar'.

Donderdag 1 augustus: Twee Duitse lifters vinden 's nachts langs de weg bij het dorpje Klein Ulsda in Groningen, het lijk van Jessica. De stromende regen is een hinderlijke factor bij het speurwerk aan de Groningse tweebaansweg.

Vrijdag 2 augustus: Uit het sectierapport dat in Hoorn arriveert, wordt duidelijk dat Jessica is gewurgd. Niets wijst erop dat ze seksueel is misbruikt. Een tip over een groene Mercedes met Duits kenteken, lijkt een steeds grotere rol te gaan spelen. Omdat het kenteken zou beginnen met de lettercombinatie HH, wat erop duidt dat de wagen uit Hamburg komt, zoekt het Hoornse onderzoeksteam contact met collega's over de grens.

Woensdag 7 augustus: Op de begraafplaats aan de Berkhouterweg in Hoorn vindt 's morgens de begrafenis van Jessica plaats.

Maandag 19 augustus: In het televisieprogramma Opsporing Verzocht worden de kijkers enkele vragen gesteld. Opvallend is de oproep die aan het criminele milieu wordt gedaan, om met tips te komen. Enkele van de binnengekomen aanwijzingen leiden in de richting van de Assenaar, die later zal worden aangehouden.

Dinsdag 20 augustus: Het aantal aanwijzingen naar aanleiding van de uitzending van het programma Opsporing Verzocht is uitgegroeid tot 150. De gouden tip, waarvoor f 25.000,- is uitgelooft, zit er niet bij. Het totale aantal tips overstijgt nu de 1.200. Dat aantal zal stijgen tot ruim 2.000.

Vrijdag 6 september: In de nacht van vrijdag op zaterdag wordt bij de 49-jarige M.S. uit Assen een huiszoeking verricht. De verdachte zelf, een vrachtwagenchauffeur, is op dat moment op weg van Italië naar Nederland. Hij is eerder veroordeeld in verband met ontuchtzaken met zo'n acht kinderen en werd in verband hiermee verpleegd in de Van Mesdagkliniek. De verdachte vertoont gelijkenis met het signalement. Zijn advocaat verklaart dat S. een alibi heeft voor

de zaterdag waarop Jessica verdween.

Vrijdag 20 september: Een nieuw buurtonderzoek in Zwaag levert weinig op. De Assenaar is nog steeds de hoofdverdachte in de zaak. De recherche is drukdoende voldoende bewijzen te verzamelen om de man te kunnen vastzetten.

Vrijdag 4 oktober: Om een definitief overzicht te krijgen van wat de inwoners van Zwaag en Blokker weten over de zaak, verspreidt de recherche huis aan huis 3.200 brieven met daarin tien gerichte vragen. H. Weeda, tactisch coördinator van het onderzoek, vertelt dat er zondertijd is gereserveerd voor het Duitse tv-programma 'XY ongelöst', de tegenhanger van het Nederlandse Opsporing Verzocht. De uitzending staat gepland voor 8 november.

Zondag 20 oktober: In zijn woonplaats Assen wordt 's avonds de 49-jarige M.S. aangehouden, bij wie eerder huiszoeking werd verricht. De recherche verdenkt de vrachtwagenchauffeur ervan Jessica uit het zwembad in Zwaag te hebben meegenomen, en haar daarna te hebben vermoord. Op het politiebureau in Hoorn wordt de Assenaar aan een verhoor onderworpen. De raadkamer van de rechtbank bepaalt later dat voldoende bewijs tegen de man verzameld is om hem voorlopig vast te hou-

den. Zijn alibi voor de dag waarop Jessica verdween, blijkt ondeuglijk te zijn.

Vrijdag 1 november: De Alkmaarse officier van justitie E. Stokman maakt bekend dat de man uit Assen ook wordt verdacht van de moord op het jongetje Salim Thattil (10) uit het Duitse Neustadt. Het kind verdween in de zomer van 1990. Op 16 augustus vorig jaar werd zijn stoffelijk overschot bij Lelystad aangetroffen. Uit onderzoek van onder andere een in beslag genomen agenda van S. vlijkt dat hij in Neustadt was op de dag dat Salim verdween. Het recherchebijstandsteam in Hoorn blijft op volle toeren draaien om aanvullend bewijsmateriaal te verzamelen. De verdachte zit vast in het huis van bewaring in Zwaag. De rechtzaak staat gepland voor 28 januari 1992.

Dinsdag 26 november: De Assenaar bekennt in het bijzijn van zijn advocaat de moorden op Jessica Laven, Salim Thattil en die op Marco Weisser (13) uit Wiesbaden. De derde moord kwam in beeld na de aanhouding van S. Bij een verhoor op deze dinsdagavond confronteert de politie hem met bewijsmateriaal waaruit naar voren komt dat hij rond het tijdstip van de verdwijning van Marco in Mainz was. Hier verdween het jongetje bij een zwembad. Kort na dit voorval, meldde de chauffeur zich ziek bij zijn werkgever.

Werkgever geschokt door bekentenis Michel S. Pluisje trui Jessica Laven werd truckchauffeur fataal

NVD 29

door Henk de Koning

ASSEN, vrijdag
Een minescuul pluisje van de trui van de vermoorde Jessica Laven (11), door de technische recherche gevonden op de stoelbekleding in de witte Mercedes 190 van de 49-jarige vrachtwagenchauffeur Michel S. uit Assen, was afgelopen dinsdagavond de laatste zet die nodig was om de verdachte tot een volledige bekentenis te bewegen.

Geconfronteerd met het spijkerharde bewijs van het stofdeeltje in zijn auto van de kleding van zijn laatste slachtoffer vroeg en kreeg S. toestemming zijn advocaat naar het bureau van politie in Hoorn te laten komen. „In bijzijn van zijn raadsman heeft S. toen in vrij vlot tempo een volledige bekentenis afgelegd,” aldus de Alkmaarse hoofdofficier Josephus Jitta. Volgens deze lichte S. zijn schokkende bekentnissen toe met details op grond waarvan een dagvaarding onderbouwd tegen hem kan worden ingebracht.

S. belde vanuit het bureau van politie diezelfde nacht nog zijn werkgever Albert Strijk in het Drentse Yde; een internationaal transportbedrijf, waar S. 2 jaar geleden

via een advertentie in dienst kwam. De echtgenote van de heer Strijk nam het telefoontje uit Hoorn aan.

Ze vertelt: „Toen zo laat nog de telefoon ging en ik Michel S. stotterend aan de lijn kreeg, vroeg ik hem meteen: 'Je hebt het toch niet gedaan, hé?' Hij antwoordde merkbaar ingestort: 'Ja, ik heb drie kinderen vermoord'. Mijn man hoorde dit gesprek. Toen Michel hem aan de telefoon vroeg, weigerde mijn man. Wij willen niets meer met S. te maken hebben.”

Alibi

Bijna bezorgde Albert Strijk S. een alibi voor de moord op Jessica Laven door te verklaren de zaterdag dat Jessica verdween de verdachte chauffeur rond dat tijdstip

nog op het bedrijf in Yde te hebben gezien. Het moment van Jessica's verdwijning stelde de politie vast op kwart voor 5, toen het zwembad sloot.

Uitgangspunt daarbij vormde Jessica's fiets die op slot in de rijwielstalling van het zwembad werd gevonden. Dat S. binnen een uur van het dorp in Drenthe naar Hoorn in Noord-Holland zou kunnen zijn gereden om snel een kind te traceren, te ontvoeren en te vermoorden kwam de werkgever van S. destijds heel onwaarschijnlijk voor.

„Misschien hebben we ons toch wel een kwartiertje vergist en heeft er een langere periode tussen beide tijdstippen gezeten”, aldus echtgenote Grietje Strijk.

Werkgever verbijsterd

Van onze verslaggever Jaap D. Homan NVHN 27

YDE — "Natuurlijk ben ik verschrikkelijk teleurgesteld maar tegelijk ook opgelucht, omdat er nu eindelijk duidelijkheid in deze zaak is." Dat zegt de 67-jarige A. Strijk uit Yde, eigenaar van een (vee-)transportbedrijf, nadat zijn 49-jarige werknemer M.S. uit Assen heeft bekend Jessica Laven en twee jongetjes te hebben vermoord.

Vannacht om half een ging de telefoon in huize Strijk. Het was S., die mevrouw G. Strijk-Kramer vertelde, dat hij een bekentenis had afgelegd. "Hij wilde ook met mij spreken maar ik wilde daar niets van weten. Die man heeft ons belogen en bedrogen, en dat terwijl wij steeds voor die man hebben gestreden omdat wij dachten dat hij zo iets niet kon hebben gedaan," zegt Strijk, die er nog steeds niet over uit kan dat zijn werknemer tot deze daad in staat was. Nadat het telefoongesprek was beëindigd was het echtpaar totaal verbijsterd. "Mijn vrouw

was totaal ondersteboven. Ik heb eerst maar eens een paar cognacjes genomen voordat wij weer naar bed gingen en heb toen nog een beetje kunnen slapen."

"Die man moet wel twee levens hebben geleid, want hij was hier altijd gezellig. Je kon lol met hem hebben en iedereen vond hem ook aardig. Hoe hij tot zo iets in staat was begrijp ik nog steeds niet." Strijk zegt dat hij aan S., die ongeveer twee jaar bij hem werkte, een goede werknemer had. "Hij was niet technisch maar wel een goede chauffeur en als hij al eens iets verkeerd deed, maakte ik hem uit voor 'domme Belg' en daar kon hij ook nog wel om lachen."

Vanmorgen kon Strijk het nog niet helemaal bevatten. "Op de dag, dat het stoffelijk overschot van Jessica werd gevonden en de zaak in de publiciteit kwam, zat ik met S. naast het huis op het terras. Ik zei toen nog, dat ik wel 100 gulden op tafel wilde leggen als de dader snel werd gevonden. S. reageerde daar helemaal niet vreemd op." De transportondernemer heeft zelf zes kleinkinderen. Op 3 augustus kwam S. naar Yde. Strijk was toen met een vrachtwagen naar de jaarmarkt in Peize. S. beeloot daarop ook naar die markt te gaan. Hij nam een van Strijks kleinkinderen mee. Het jongetje ging later op de dag met zijn opa mee terug naar huis. "Man, nu je dit allemaal van hem weet, moet je er toch niet aan denken wat met dit jongetje had kunnen gebeuren."

Zaakwaarnemers van S.:

'Wij zijn geschokt en geschrokken'

Van onze verslaggever Jaap D. Homan NVHN 21

ASSEN/RAALTE - „Wij zijn niet alleen geschrokken maar ook geschokt nu blijkt dat deze man wel de moord op Jessica Laven en twee Duitse jongetjes heeft gepleegd." Dat zegt mevrouw Anneke Gruppen uit Raalte. Zij en haar man leerden M.S. kennen toen hij enige jaren geleden in de Van Mesdagkliniek verbleef.

„Op zijn verzoek bezochten wij hem daar enige keren en zijn met hem bevriend geraakt." Over S. wil mevrouw Gruppen, die gisteren ook op de hoogte werd gesteld van zijn bekentenis, verder niets zeggen. „Dat ligt nu nog te gevoelig." Wel zegt zij er lang van overtuigd te zijn geweest, dat hij niets met de moord op Jessica te maken had en hem niet te hebben gekend als een potentiële moordenaar. „De laatste dagen begonnen wij echter wel meer te twifelen."

Mevrouw Gruppen treedt op als zaakwaarnemer voor M. S. Zij komt daarom binnenkort naar Assen, onder meer om met makelaar Kroon te overleggen. Deze makelaar heeft al enige maanden de flat van S. op de vierde etage aan de Maria in Campislaan in de Drentse hoofdstad voor de verkoop in portefeuille. De vraagprijs is onlangs nog verlaagd van 55.000 tot 53.500 gulden. S. had plannen om een nieuwe flat te kopen aan de Oosterparallelweg. Kroon had weinig contact met S. „Die man was meestal voor zijn werk onderweg; de meeste contac-

ten liepen via de brievenbus."

De heer F. Helmes, huismeester van onder meer de drie blokken met flats aan de Maria in Campislaan, zegt dat S. op hem, maar ook op de mede-bewoners, overkwam als een zeer sympathieke man. „Het was een aardige en vriendelijke vent met mooie blauwe ogen. Je merkte nooit wat bijzonders aan hem. Je kunt er niet bij dat hij tot zoiets in staat was." Op zijn flat was volgens Helmes ook niets aan te merken. „Het was er brandschoon en altijd keurig in huis. Ik had ook nooit problemen met hem."

Volgens Helmes had S. enige keren een vriendin. „Maar die relaties hielden niet lang stand. Een van die vriendinnen heeft er trouwens wel op aangedrongen, dat hij als vrachtwagenchauffeur twee jaar geleden een andere werkgever ging zoeken omdat zij het niet goed vond dat hij regelmatig met giftige ladingen op Oosteuropese landen reed. Zo kwam hij twee jaar geleden terecht bij het bedrijf in Yde" zegt de huismeester.

Van onze verslaggever NVHN 20 René Otterloo

KLEIN ULSDA - De politie in Groningen werd woensdag 31 juli van dit jaar, op een natte zomeravond, geconfronteerd met de moord door verwruring op Jessica Laven. Het 11-jarige Noordhollandse meisje werd door lifters aangetroffen in de berm van de Rijksweg 7 bij Klein Ulsda. Na het alarm dat zij sloegen, was de agent Jan van Henning als één van de eerste politiemensen op het 'plaats delict' aanwezig. De gruwelijke aanblik staat hem nog vóór de ogen en mede daarom ook was hij gistermorgen, na het luisteren van de nieuwsberichten, "zeer opgelucht" dat de verdachte Assenaar de moord op Jessica had bekend.

"Ik heb deze zaak uiteraard met meer dan normale interesse gevolgd, omdat ik rechtstreeks bij de affaire betrokken ben geweest," vertelt Von Henning nu. "Je bent er in zo'n geval duidelijk meer mee bezig. Je volgt de media op de voet en ook intern heb ik mijzelf via diverse kanalen op de hoogte gehouden. Welke, dat kan ik je niet zeggen, maar dat is ook niet interessant."

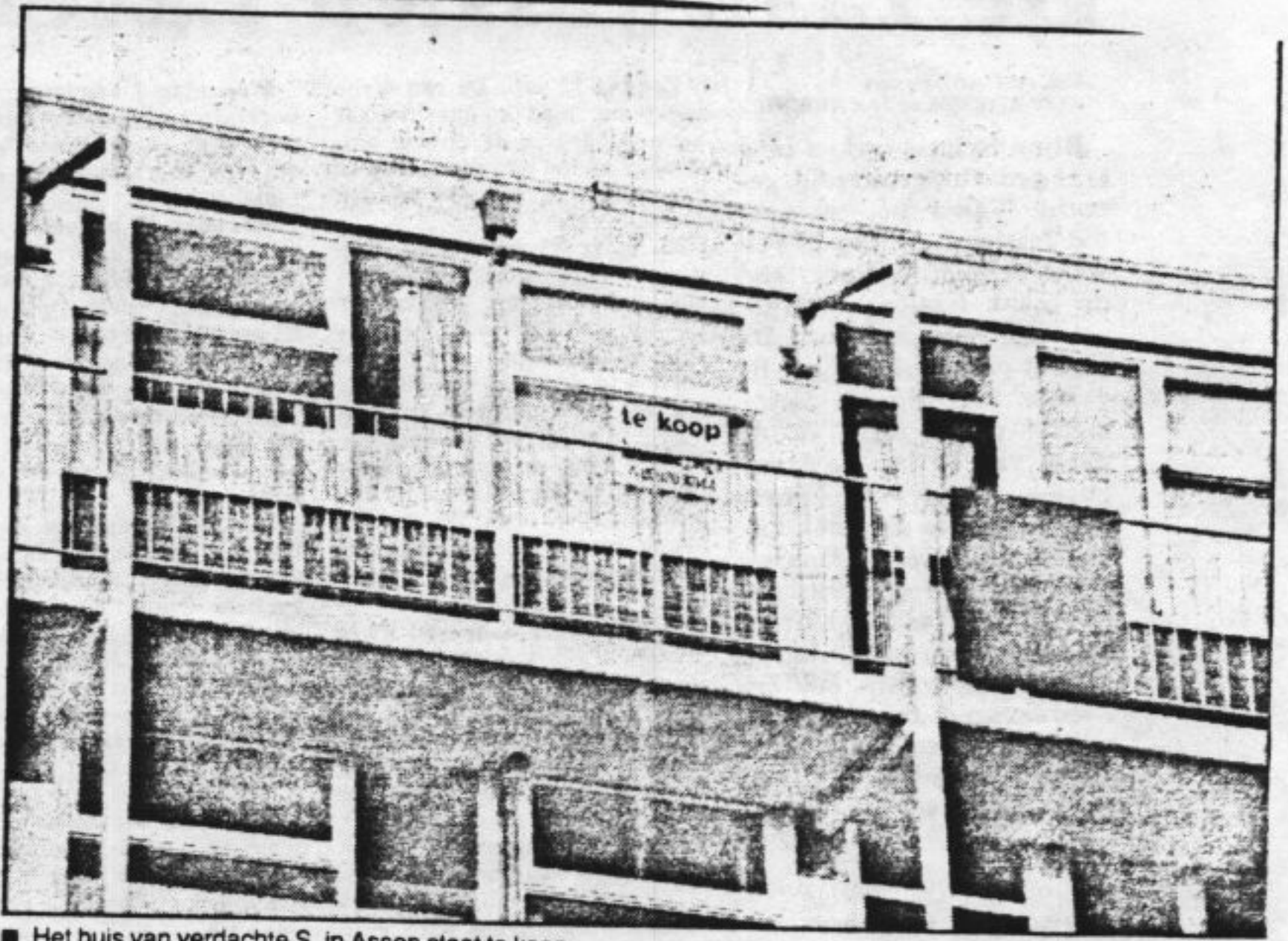
"Belangrijker vind ik dat de ouders van het meisje met de bekentenis weten wie hun dochter om het leven heeft gebracht. Dat is voor hen denk ik een enorme ontlasting. Maar natuurlijk ook voor het rechercheteam, want je kunt de technische bewijsvoering wel voor honderd procent rond hebben, de man zal toch zelf ook een bekentenis moeten afleggen. En dat is gelukkig ook gebeurd."

De Rijkspolitiegroep van Finsterwolde heeft in feite tot op het laatst vanuit het Groningse

gewerkt aan de oplossing van de moord op Jessica. Hoewel het recherchebijstandsteam dat koortsachtig heeft gewerkt aan de zaak, opereerde vanuit Hoorn, is de Finsterwolder politie nog maanden bezig geweest met het natrekken van de tientallen tips die na verloop van tijd binnenstroomden.

Deze Oostgroninger groep van de Rijkspolitie kreeg het afgelopen jaar overigens al met meer grote zaken te maken. In februari was daar de raadselachtige verdwijning van mevrouw Klinkhamer, die nog altijd niet terecht is, en verder vonden er in Finsterwolde nog twee gijzelingsacties plaats waaronder die van Harm-Jan Tuin (ooit bekend van Radio Noord).

Burgemeester W.M. Cornelis van Reiderland, als bestuurder verantwoordelijk voor de politiegroep van Finsterwolde, zegt als persoon "heel erg blij" te zijn. "Het is bovendien een geruststelling voor de samenleving, want omdat het voor ons zo dicht bij huis was, heeft het hier toch de nodige deining teweeg gebracht," aldus Cornelis.

Het huis van verdachte S. in Assen staat te koop.

Foto: Bert Wieringa

Bekentenissen door 'band' moordenaar met rechercheteam

28 UN

(Door Jan Vriend en Jaap Stiemer)

HOORN/ALKMAAR — Het vertrouwen van de verdachte winnen tijdens de verhoren. Dat heeft er uiteindelijk mede toe geleid dat M.S. (49) uit Assen de moorden op Jessica Laven, Salim Thattil en Marco Weisser heeft bekend. De leiding van het recherchebijstandsteam benadrukt dat het onderzoek nog niet is afgerond, maar trekt alvast een eerste conclusie. Na vier maanden spoorwerk viel een last van het team, toen de man dinsdagavond bekende.

In het Hoornse politiebureau heerste gisteren een sfeer van opluchting. Geen uitbundigheid. „Om zekerheid te krijgen over de afgelegde verklaring moeten alle details nog worden nagetrokken", zegt J. Severs, leider van het team. „Stel dat de verdachte zegt dat hij op een bepaald moment aan iemand de weg heeft gevraagd, dan moeten wij dat natrekken."

Volgens H. Weeda, tactisch coördinator van het onderzoek, was de verdachte 'niet echt lastig' om te verhoren. Sinds de aanhouding van de man, op 20 oktober, is een vast koppel een paar dagen per week bezig geweest met het verhoor. Die verhoren vonden steeds plaats in het Hoornse politiebureau. Weeda: „Het koppel had een goede band met de verdachte, voorzover je van een band kunt spreken natuurlijk. Vertrouwen is bij dit soort zaken van het grootste belang. Je moet eerlijk zijn en die eerlijkheid overbrengen op de verdachte. Je kunt beter zeggen dat je iets niet weet dan dat je iets vertelt dat niet waar is. Van harde verhoortechnieken is geen sprake geweest. Met je vuist op tafel slaan helpt niets."

Kenmerkend onderdeel van het onderzoek vormde de zogenoemde Oslo-confrontatie. Daarbij werd de Assense verdachte met zeven mannen op een rij gezet, die gelijkenis met hem vertoonden. Getuigen kregen die rij te zien en hun werd gevraagd of de man die ze in zwembad de Wijzend in Zwaag hadden gezien tussen het achtal stond. Weeda licht toe dat de zeven mannen in de loop van het onderzoek waren getipt als 'mogelijke verdachten'. Ze werkten vrijwillig mee aan de confrontatie. Wat dat onderdeel van het

onderzoek opleverde wil Weeda nog niet kwijt.

Agenda

De agenda die 6 september bij de Assenaar thuis in beslag werd genomen speelde een belangrijke rol op weg naar de bekentenis. In het afsprakenboek had vrachtwagenchauffeur S. genoteerd dat hij op 15 augustus vorig jaar een rit naar Neustadt had. Op die dag verdween de 10-jarige jongen Salim Thattil uit die stad. Een dag later werd hij vermoord gevonden bij Lelystad. Hij was gewurgd. De vrachtwagen waarmee de Assenaar door Europa reed, is onderworpen aan een sporenonderzoek. Omdat de zaak nog niet is afgerond worden over het resultaat daarvan geen mededelingen gedaan.

De verdachte gaf de moord op de 13-jarige jongen Marco Weisser uit Wiesbaden toe, nadat hij met bewijzen was geconfronteerd. De bekentenis van de moorden op Jessica Laven en Salim Thattil werden op dezelfde manier 'afgedwongen'. Volgens de recherche werd de verdachte op de avond van de bekentenis niet geconfronteerd met nieuw bewijsmateriaal. „De bewijzen stapelden zich op", aldus Weeda.

Gouden tip

Of de tip die leidde naar de vrachtwagenchauffeur uit Assen wordt aangemerkt als de 'gouden tip' is nog onbekend. Voor de aanwijzing die zou leiden tot de aanhouding is een beloning van 25.000 gulden uitgelooft. De recherche zegt dat meer tipgevers het team op het spoor van de Assenaar hebben gezet. In alle gevallen herkenden de mensen die naar het bureau belden S. in de compositietekening.

De drie slachtoffers zijn volgens de recherche niet verminkt. De recherche wilde niet zeggen of de kinderen seksueel zijn misbruikt, maar eerder werd bekend dat uit de sectie op het lichaam van Jessica geen seksueel misbruik is gebleken.

De Assenaar is tien jaar geleden veroordeeld voor sedenisdrijven met acht minderjarigen. In verband met de sedenzaken was de verdachte van 1981 tot en met 1987 opgenomen in de Van Mesdagkliniek in Groningen.

'Het heeft toch de nodige deining teweeg gebracht'

De door de politie gemaakte en verspreide compositietekening van de mogelijke dader van de moord op de 11-jarige Jessica Laven uit het Noordhollandse Blokker blijkt de sleutel te zijn die heeft geleid tot de ontmaskering van de 49-jarige vrachtwagenchauffeur M.S. uit Assen als drievoudig kindermoordenaar.

De man — zelf vader van een 12-jarig dochttertje uit een gestrand huwelijk — bekende eergisteravond, na weken van zeer moeizame verhoren vrij plotseling zowel de moordenaar te zijn van Jessica (in Groningen gewurgd gevonden op 31 juli jl.) als van de 10-jarige Salim Thattil uit het Duitse Neustadt (op 16 augustus 1990 gewurgd gevonden bij Lelystad) als mede de 14-jarige Marco Weisser uit Wiesbaden (op 23 juli 1989 gewurgd gevonden nabij het Duitse Paderborn).

De laatste bekentenis kwam voor het 40 man sterke rechercheteam dat de schokkende moorden onderzoekt als een totale verrassing. In alle gevallen bleken de kinderen te zijn gewurgd. Marco en Salim waren levenloos achtergelaten op een parkeerplaats langs de autosnelweg. Het stoffelijk overschot van Jessica lag in de berm van de autoweg bij het Groningse Beerta.

Tekening

De recherche kwam S. definitief op het spoor nadat de media — waaronder het tv-programma Opsporing Verzocht — uitgebreid aandacht hadden besteed aan de gruwelijke moord op Jessica. „Na het zien van de compositietekening van de man met wie Jessica het laatst in het zwembad bij haar woonplaats was gezien, kwamen diverse tips binnen die met grote stelligheid in de richting van S. wezen”, zo liet J.F. Severs, samen met H. Weeda teamleider van het bijstandsteam Noord-Holland, gisteren tijdens een persconferentie weten.

Hoewel vrij snel er van overtuigd, met de aanhouding van S. op 20 oktober jl. de moordenaar van Jessica Laven in handen te hebben, kwam de feitelijke doorbraak eergisteravond dank zij de volledige bekentenis van S. in drie moordzaken voor de rechercheurs in Hoorn toch nog als een grote verrassing. Kort tevoren nog maakte de Alkmaarse hoofdofficier van justitie mr. A. Josephus Jitta

bekend dat hij, samen met de Zwolse officier D. Veurink, eerst eind deze maand zou beslissen S. op de reeds vastgestelde datum van 28 januari te zullen dagvaarden. Toen nog voor enkel de moorden op Jessica en Salim; de eerste een zaak van de Alkmaarse, de andere een zaak van de Zwolse rechtbank.

Volgens het rechercheteam ging S. eergisteravond na weken van moeizame verhoren "door de bocht". Een belangrijk gegeven bij de oplossing

van de kindermoorden vormde de bij een huiszoeking gevonden agenda van S. waaruit blijkt dat hij op de dag dat Salim Thattil uit Neustadt verdween, daar is geweest. Ook was S. met zijn vrachtauto in Mainz rond het tijdstip dat Marco daar verdween.

„Doordat S. internationale transporten voor zijn werkgever in het Drentse Yde verzorgde, zijn ook andere landen in hem geïnteresseerd wegens onopgeloste kindermoorden”, aldus het rechercheteam in Hoorn, dat liet weten die landen alle medewerking bij een onderzoek naar S. te zullen verlenen.

Onervaren

Het Nederlandse onderzoek in alle drie de kindermoorden blijft voorlopig van kracht „omdat, aldus teamleider Severs „tal van gebeurtenissen rond deze moorden nog onopgehelderd zijn. Bijvoorbeeld wat S. bewoog drie onschuldige kinderen kennelijk zonder verdere bedoeling bruut te wurgen”. Vast staat dat de slachtoffertjes niet zijn verkracht.

Wel werd S. in 1982 wegens seksueel geweld bij kinderen veroordeeld tot opname — terbeschikkingstelling (tbs) — in de penitentiaire Van Mesdagkliniek in Groningen. Op last van de Zwolse rechtbank kwam hij daaruit in 1987 vrij. Overigens zeer tegen de zin in van de medische staf van de psychiatrische strafinrichting. Geneesheer-directeur Leeuwestein: „De Zwolse raadkamer liet de man destijds vrij op grond van een gunstig reclasseringsrapport en op advies van een jonge, onervaren Groningse tbs-psychiater die door de advocaat van S. in de arm was genomen. Ook het feit dat S. een nieuwe relatie was begonnen, met een weduwe, vormde voor de raadkamer een argument voor zijn vrijlating”.

Met zijn vriendin bewoonde hij 3 jaar een flat, zes hoog aan de Maria Incampislaan in Assen. Afgelopen zomer verliet zij hem om onbekende redenen. Een buurvrouw omschrijft haar als drievoudige kindermoordenaar ontmaskerde buurman als een uiterst vriendelijk man, „altijd klaar om anderen te helpen. Nooit hebben we iets bijzonders aan hem gemerkt wanneer hij met zijn vrachtwagen, vaak na een week pas, weer thuis kwam. Dan dronk hij vaak een kopje koffie in de buurt. Ook leende hij mensen die in de financiële problemen zaten, geld.”

Foto mag niet

De advocaat van de verdachte S., mr. A.H. Wijnberg, heeft onder de dreiging met een kort geding De Telegraaf ertoe genoodzaakt op dit moment af te zien van publicatie van een tijdens het strafrechtelijk onderzoek gemaakte foto van de verdachte.

De advocaat acht publicatie van deze foto in strijd met het recht op privacy van de verdachte.

Het Duitse dagblad Bild publiceerde gisteren deze foto, die bewijst hoe treffend de gelijkenis is van de verdachte met de destijds gemaakte compositietekening.

De hoofdredactie

Telegraaf 29-11-91

Compositietekening deed M. S. de das om

Slachtoffertjes met bruut geweld gewurgd

Van Mesdagkliniek vond vrijlating Assenaar onverantwoord

Verbijstering over bekentenis S.

Van onze verlaggeefster Carine Neeffes

GRONINGEN - "Het is gruwelijk, ik kan dit emotioneel niet bevatten". Aangeslagen reageert S. Leeuwestein, directeur individuele behandeling van de Van Mesdagkliniek in Groningen op de bekentnissen van zijn 49-jarige ex-cliënt M.S. uit Assen. Nadat S. in 1987 tegen de wil van de Van Mesdag-directie uit de kliniek werd ontslagen, heeft hij drie kinderen vermoord, onder wie de 11-jarige Jessica Laven uit Blok-

Leeuwestein, geëmotioneerd: "Het gaat je niet in de koude kleren zitten als een ex-Van Mesdag-patiënt drie kindermoorden bekennt. De man werd al een maand geleden aangehouden, maar toch blijf je hopen. Het gebeurt wel vaker dat ex-patiënten worden verdacht van een zwaar delict. Ik ben verbijsterd door deze gruwelijke bekentenis".

M.S. werd op 9 augustus 1982 wegens het plegen van ontucht met minderjarige kinderen ter beschikking gesteld (tbs) en opgeno-

men in de Van Mesdagkliniek. Eind april 1987 werd hij tegen de wil van de Van Mesdag-directie uit de kliniek ontslagen.

Leeuwestein: "Wij vonden het onverantwoord om de man vrij te laten. Volgens ons kon S. op lange termijn nog een gevaarlijk delict begaan. Dat hebben wij in een geneeskundige verklaring aan het ministerie van justitie en de rechtbank laten weten. We hebben toen verzocht om de tbs te verlengen, zodat we verder konden gaan met de behandeling van S."

Hij vervolgt: "De rechtbank in Zwolle volgde echter het contraadvies van een door S. opgeroepen psychiater, die beweerde dat hij wel genezen was. Ook het gegeven dat S. toen een duurzame relatie had, speelde mee. De balans is naar de andere kant doorgeslagen en S. werd vrijgelaten".

□ Op pagina 18: 'Justitie en klinieken moeten adviezen beter op elkaar afstemmen.' Meer nieuws over deze zaak op pagina 8.

N 4/2 N 28-11-91

Onvoorbereid ontslag tbs-patiënt vaak „vragen om moeilijkheden”

Van onze verslaggever **VK 21**
AMSTERDAM — Als rechters tbs-patiënten vrijlaten tegen het advies van de behandelende kliniek in, betekent dit dat de verpleegden in vrijwel alle gevallen onvoorbereid terugkeren in de maatschappij. „Zo'n plotselinge overgang is bijna altijd vragen om moeilijkheden”, zegt directeur C. Hesse van de Van Mesdagkliniek in Groningen.

De 49-jarige man uit Assen die gisteren drie kindermoorden bekende, werd in 1987 door een rechter van verdere behandeling in Groningen ontslagen. De kliniek had gewaarschuwd dat de man, die wegens ontucht met kinderen was veroordeeld, in herhaling zou kunnen vervallen.

Bij zedendeliquenten is statistisch gezien de kans op recidive hoog. Drie op de tien begaan binnen vijf jaar weer een seksueel misdrijf. Bij geweldsdelinquenten is dit minder dan een op tien.

Patiënten die tegen het advies van de kliniek door de rechter worden vrijgesproken, kunnen zelf beslissen of ze meedoen aan een zogenoemd resocialisatieproject van de instelling. „Maar in zo'n geval zegt bijna iedereen: „bekijk het maar”, constateert Hesse.

De Van Mesdagkliniek wil verpleegden na beëindiging van intensieve behandeling voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij door ze te begeleiden in een wat opener systeem. De patiënt gaat bij voorbeeld alleen op proefverlof. In die periode wordt ook onderzocht of de patiënt zelfstandig kan gaan wonen of dat hij in een psychiatrische inrichting moet worden geplaatst.

Iemand die tegen het advies van de kliniek door de rechter wordt ontslagen, kan zich aan dit proces onttrekken.

„Hij komt vaak weer in zijn oude patronen terecht met alle risico's van dien”, zegt Hesse.

Hij is niet de enige die zich zorgen maakt over de effecten van de zogeheten „contraire beëindigingen.” Het aantal gevallen waarin de rechter afwijkt van het advies is de afgelopen jaren snel gestegen. In bijna de helft van de gevallen oordeelt de rechter anders dan de kliniek. In de jaren zeventig was dit nog 20 procent. Andere statistieken leren dat bij contraire beëindigingen vaker sprake is van recidive dan bij het stopzetten van behandelingen conform het advies van de kliniek.

In de nota „Tbs, een bijzondere maatregel” signaleert staatssecretaris Kosto van Justitie dat de kwaliteit van de adviezen over verlenging van de behandeling beter moet. Rechters klagen dat het oordeel van behandelaars op een zitting wel eens afwijkt van hun eerder gegeven advies. Kosto wijst erop dat de behandelaar zich wel eens wat voorzichtig zal opstellen om de vertrouwensrelatie met zijn patiënt niet te beschadigen.

Ook de termijn waarvoor de verlenging geldt, staat ter discussie. Nu is alleen verlenging voor een of twee jaar mogelijk. Soms denkt een kliniek nog zes maanden nodig te hebben, maar is dan gedwongen om een jaar verlenging aan te vragen. Een rechter kan oordelen dat die termijn te lang is: hij beveelt beëindiging van de behandeling.

Het gaat directeur Hesse te ver de juistheid van de rechterlijke beslissingen aan te vechten. „De rechter heeft natuurlijk te maken met andere criteria. Wij moeten alleen de „gevaarlijkheid van de patiënt” beoordelen.” Zo kan een rechter vinden dat de duur van de tbs in geen verhouding meer staat tot

het gepleegde misdrijf. Hij zal ook rekening houden met maatschappelijke en sociale omstandigheden. In het geval van de man die dinsdag bekende drie kinderen te gedood, liet de rechter bij zijn uitspraak in 1987 de duurzame relatie met een vriendin zwaar wegen.

„Het geeft een gevoel van onmacht, als je hoort dat zo iemand toch weer in de fout gaat”, zegt directeur H. van Marle van de psychiatrische observatiekliniek het Pieter Baan Centrum in Utrecht en oud-directeur van de Van Mesdagkliniek. Agressieve pedofielen zijn volgens hem zeer moeilijk te behandelen. „Zij zijn in staat het seksuele element, het sadistische in zich, te verbergen achter een heel sociale manier van omgaan. Het kost heel veel moeite daar doorheen te breken. Het probleem is ook dat lustbeleving heel vast in iemands persoon zit. Het is, zou ik bijna zeggen, een hormonaal gegeven.”

Als het niet lukt de patiënt tegenover een vertrouwensman aan het praten te krijgen over zijn perverse fantasieën, is het onverantwoord hem te laten gaan, meent Van Marle. Pas als iemand zijn gevoelens uit, kun je doordringen tot zijn persoonlijkheid. Van Marle: „Je kunt hem dan bij voorbeeld leren met alternatieven te werken: masturbatie, pornofilms. Het gaat erom dat hij seksualiteit niet meer verbindt met agressie.”

De basis voor agressief seksueel gedrag tegen kinderen wordt volgens Van Marle gelegd in de jeugd. „Bijna altijd gaat het om patiënten die als kind zijn verwaarloosd. 40 Procent van hen is mishandeld, 60 procent heeft ernstige moeilijkheden thuis gehad. Haat- en afgunstgevoelens tegen anderen zijn zo groot dat gewone ervaringen niet genoeg zijn die emoties te compenseren.”

Rechter bepleit specialisatie tbs-zaken

Michels toont zich niet ontevreden over de kwaliteit van de adviezen van klinieken. Hij bevestigt dat het voor komt dat psychiaters zich op de zitting wel eens minder wil opstellen dan je op grond van het advies zou mogen verwachten. Sommigen doen dit om de relatie met de patiënt niet te beschadigen. „Maar al snel kom je erachter hoe hij er echt over denkt. Een kwestie van de juiste vragen stellen.”

Michels meent dat de deskundigheid van de rechter kan worden bevorderd door een zekere concentratie van de behandelingen. Dat zou kunnen worden bevorderd door één strafkamer met tbs-zaken te belasten. Nu is de behandeling ervan verspreid over de verschillende rechtbanken, waardoor rechters slechts enkele keren per jaar met dergelijke aanvragen worden geconfronteerd. „Als je het geregeld doet, leer je de rapporten beter te interpreteren en de taal van de deskundigen te begrijpen.”

En nu hij het toch over verbeteringen in het stelsel heeft: Michels vindt dat rechters meer betrokken moeten worden bij de uitvoering van de tbs. Zo zou hun oordeel moeten worden gevraagd over bij voorbeeld het toestaan van proefverlof. Michels: „Nu gebeurt het dat soms een verlenging wordt gevraagd en de patiënt al een jaar op straat is, terwijl we dat misschien wel helemaal niet wilden.”

Een tbs duurt twee jaar, waarna de officier van justitie na advies van de kliniek voor een of twee jaar bij de rechter verlenging kan aanvragen. Michels zegt in de regel tot verlenging van twee jaar te besluiten als er geen uitzicht bestaat op beëindiging van tbs. „Als je één jaar verlengt, heeft dit vaak als effect dat de patiënt wat minder zijn best doet om te genezen.”

Van alle tbs-gestelden heeft 73 procent die maatregel opgelegd gekregen wegens het plegen van een ernstig gewelddadig misdrijf, waarvan twintig procent wegens een seksueel delict. De terbeschikkingstelling van pleegers van seksuele delicten duurt, inclusief de proefperiode, gemiddeld 8,5 jaar. Volgens gegevens van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie is de kans op recidive met gewelds- of zedendelicten bij voor een seksueel misdrijf terbeschikkinggestelden systematisch hoger dan die bij andere categorieën tbs-gestelden.

Van Marle wijst erop dat agressieve pedofielen „zeer moeilijk” zijn te genezen. „Zij zoeken en vinden steeds weer hun toevlucht

heeft te maken met de mogelijkheid voor de tbs-gestelde een contra-expertise te laten instellen. In het geval van M.S. is die expertise verricht door een onafhankelijk psycholoog: tegenwoordig komt die tot stand op basis van een door een team deskundigen verricht onderzoek.

Het aantal gevallen waarin de rechtbank tegen het advies van de kliniek in besluit een tbs-gestelde vrij te laten is sinds 1983 toegenomen tot vijftig procent. Dat

„Bij behandeling wordt kernproblematiek van verpleegde vaak niet bereikt”

1989 op 14 procent, in 1990 op 12 procent en dit jaar op een voorlopige 6 procent. Navraag bij zijn collega's leert hem dat zij op nauwelijks hogere percentages uitkomen.

Onderzoeker drs J. van Emmerik van het ministerie verschaft opheldering. Hij zegt dat de cijfers van Justitie zijn gebaseerd op het aantal beëindigingen (zeventig à tachtig per jaar), terwijl de rechters het totaal aantal adviesaanvragen tellen (ongeveer 300 per jaar). Maar dat het aantal zogeheten „contraire beëindigingen” snel stijgt, staat volgens Van Emmerik vast. Hij schrijft dat toe aan de verbeterde rechtsbijstand voor de tbs-patiënt. Ook zouden rechters „wat meer afstand nemen” van het advies van de kliniek en de verlenging meer op het strafrechtelijke karakter beoordelen.

De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt.

De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt.

De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt.

De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt. De kernproblematiek van de verpleegde wordt vaak niet bereikt.

BINNENLAND

‘Tbs-patiënt moet leren met fantasieën om te gaan’

Door onze redacteur **NKC**

ALFRED VAN CLEEF
 AMSTERDAM, 28 NOV. Het personeel van de Van Mesdagkliniek in Groningen is verbijsterd over de bekendheid van de 49-jarige M.S. dat hij drie kinderen heeft vermoord, onder wie de 11-jarige Jessica Lavén.

Dat stelt drs. C.R. Hesse, algemeen directeur van de Van Mesdagkliniek in Groningen. De vader was in 1982 veroordeeld wegens zedenmisdrijven. Hij is daarvoor ter beschikking gesteld en verblijft tot 1987 in de Van Mesdagkliniek. In 1987 besloot de rechter hem vrij te laten, tegen het advies van de kliniek in.

Volgens directeur Hesse is het bekend worden van de drie moorden hard aangekomen bij de personeleden die de verdachte indertijd hebben behandeld. „De mensen vragen zich af: waar zijn we eigenlijk mee bezig? En wat voor effect heeft onze behandeling?” Toch heeft Hesse de indruk dat de rechtbank destijds „een zorgvuldige afweging” heeft gemaakt. Dat daarbij het advies van de Van Mesdagkliniek de tbs-terlenging niet is opgevolgd, accepteert hij. „Deze regelingen hangen nu eenmaal samen met de keuzes die de Nederlandse samenleving heeft gemaakt ten aanzien van ons rechtsstelsel.”

Het aantal gevallen waarin de rechtbank tegen het advies van de kliniek in besluit een tbs-gestelde vrij te laten is sinds 1983 toegenomen tot vijftig procent. Dat

Van Marle wijst erop dat agressieve pedofielen „zeer moeilijk” zijn te genezen. „Zij zoeken en vinden steeds weer hun toevlucht

in perverse fantasieën en er komt altijd een moment waarop ze die fantasieën in de praktijk gaan brengen. Doel van de behandeling van zo'n tbs-gestelde is de patiënt te leren met zijn fantasieën om te gaan en te ontdekken waar deze vandaan komen. Van Marle zegt nog niet te hebben meegemaakt dat iemand dergelijke fantasieën geheel kwijt raakt. „Als een patiënt tegen me zegt dat hij nu werk heeft en een gezin en dat alles voorbij is, dan geloof ik daar persoonlijk niets van.” De kans op herhaling van een seksueel misdrijf blijft altijd groot. „Want bij een agressieve pedofiel is de bevreemding van het misdrijf nu eenmaal veel groter en intenser dan bij een bankovervaller.”

'Adviezen tbs beter op elkaar afstemmen'

(Door Carine Neeffes)
DEN HAAG — „Het is gruwelijk, ik kan dit emotioneel niet bevatten.“ Aangeslagen reageert S. Leeuwestein, directeur individuele behandeling van de Van Mesdagkliniek, op de bekendtissen van zijn 49-jarige ex-client M.S. uit Assen.

Nadat S. in 1987 tegen de wil van de Mesdag-directie uit de kliniek werd ontslagen heeft hij drie kinderen vermoord, onder wie de 11-jarige Jessica Laven uit Blokster.

Leeuwestein, gémotioneerd: „Het gaat je niet in de koude kleren zitten als een ex-Mesdagpatient drie kindermoorden bekend. De man is al een maand geleden aangehouden, maar toch blijf je hopen. Het gebeurt wel vaker dat ex-patienten worden verdacht van een zwaar delict. Ik ben verbijsterd door deze gruwelijke bekendtissen.“

M.S. werd op 9 augustus 1982 wegens ontucht met minderjarige kinderen ter beschikking gesteld (tbs) en opgenomen in de Van Mesdagkliniek in Groningen. Eind april 1987 werd hij tegengedrukt van de Mesdag-directie uit de kliniek ontslagen. Leeuwestein: „Wij vonden het onverantwoord de man vrij te laten. Volgens ons kon S. op lange termijn nog een gevaarlijk delict begaan. Dat hebben we in een

LEEUEWESTEIN: aangeslagen.

Uit een rapport van het wetenschappelijk Onderzoeks en Documentatie Centrum (WODC) naar het verleningsadvies van het ministerie blijkt dat juist na een zogenaamde con- traire beslissing de ontslagen cliënt eerder opnieuw een mis- daad begaat. Eén van elke elf mensen die wegens een terbe- schikkingstelling in een peniten- tiaire inrichting worden behan-

deld keert binnen een jaar terug voor eenzelfde behandeling. Leeuwestein vindt het strikt noodzakelijk dat justitie en de klinieken de verleningsadvie- zen beter op elkaar afstemmen. Hij bepleit ook een eenvoudiger taalgebruik in de rapporten. „We moeten niet meer in wollig, deskundig vakjargon opschrui- ven wat er aan de hand is. Het

gevaar dreigt dat justitie de in- houd dan verkeerd interpreteert. In de praktijk blijkt dat de rechter voornamelijk kijkt of de cliënt niet meer levensgevaarlijk is. Maar wij stellen meer eisen.“

Inleven

Leeuwestein: „De cliënt moet zich kunnen inleven in wat hij het slachtoffer en eventuele na- bestaanden heeft aangedaan. Anders is de kans zeer groot dat hij opnieuw een misdadaad be- gaat. Ook moet het contact met de buitenwereld zo goed moge- lijk worden hersteld. We moeten voorkomen dat de cliënt na ont- slag volledig geïsoleerd raakt, want daardoor kan hij terugval- len in misdadig gedrag.“

Ook komt het voor dat de di- rectie van een kliniek zelf een beoordelingsfout maakt. De Mesdag heeft twee cliënten ge- misdadaad hebben begaan. Belden pleegden een moord. „Daar heb- ben wij een inschattingfout ge- maakt“, geeft Leeuwestein toe.

Beoordeling

„Voordat een cliënt verlof krijgt moeten we nauwkeurig bekijken of hij op korte termijn een ge- vaarlijk delict kan begaan. Dat hebben we toen niet goed ge- daan.“

De beslissing een terbeschik- kingstelde vrij te laten wordt niet zomaar genomen. Voordat het advies over beëindiging van tbs naar de officier van justitie gaat hebben psychologen, psy- chiaters, de betrokken afdeling en de geneesheer-directeur zich over de zaak gebogen.

Pas sinds september 1988 kan een officier van justitie in beroep gaan als een rechter de verlen- ging van terbeschikkingstelling afwijst. Dat gebeurt in de bijzon- dere kamer van het gerechtshof in Arnhem. Toen de vrijlating van M.S. speelde, in 1987 en te- gen de wens van de directie van de kliniek, was hoger beroep nog onmogelijk.

De verlening wordt beoor- deeld door een gerechtelijk col- lege waar twee gedragsdeskun- digen en drie juristen in zitten. Psychiater F.H.L. Beyaert, voormalig directeur van het Ple- ter Baan Centrum in Utrecht, is een van die gedragsdeskundi- gen.

Het drama van de ex-Mesdag- patient die onder protest van de officier van justitie werd onta- len en vervolgens drie kinderen vermoordde, bewijst opnieuw de noodzaak van het hoger beroep voor verlening van tbs. Beyaert, stelling: „We moeten nog zorgvuldiger zijn.“

Psycholoog vroeg in '87 nader onderzoek S.

(Van onze verslaggevers)
DEN HAAG — Het rapport van de Van Mesdagkliniek over M.S. (49) rammelde aan alle kan- ten. Dat constateerde de Groningse psycholoog Mostertman in 1987. Hij heeft zijn bevindingen als 'commentaar' geleverd in de procedure rond de vrijlating van M.S., die deze week be- kende drie kinderen te hebben vermoord, onder wie Jessica Laven.

van S. op basis van het 'com- mentaar' door de psycholoog op het rapport van de Van Mesdag- kliniek. Bovendien vond de rechter dat S. in een periode van drie maanden buiten de kliniek - hij was ontsnapt - had getoond gewoon in de maatschappij te kunnen leven. Mostertman con- stateerde in zijn commentaar dat nader onderzoek nodig was. **OP PAGINA 3:** Geen tegenonderzoek bij vrijlating M.S.

Tegenonderzoek ontbrak bij vrijlating M.S.

(Door Carine Neeffes en Theo Haerrens)
DEN HAAG — De man die deze week de moord op drie kinderen heeft, bekend is in 1987 vrijgelaten op grond van een te oppervlakkig psychologisch rapport. De rechter besloot tot vrijlating op basis van een 'commentaar' door een psycholoog op het rapport van de Van Mesdag-kliniek.

UN 29

In antwoord op vragen van deze krant heeft de Groningse psycholoog drs. J. Mostertman gisteren toegegeven dat hij in 1987 „stechts commentaar heeft geleverd op de geneeskundige verklaring van de Van Mesdag- kliniek. De rechtbank heeft dat commentaar gebruikt als be- trof het een afgerond tegenon- derzoek, terwijl volgens Mostert- man „nader onderzoek noodzakelijk was.“

M.S. (49) uit Assen werd ver- pleegd in de Van Mesdag-kliniek na zijn terbeschikkingstelling in 1982 wegens ontucht met kinde- ren. Twee keer werd de verple- ging verlengd: eerst met een pe-

deling niet langer voortzetten, omdat de Assenaar erin was ge- slaagd gedurende die periode van drie maanden „als volwaar- dig functioneren in de maatschappij te personeren zonder te recidi- veren“. Bovendien kwam de ad- vocaat van de man, mr. A. Wijn- berg, met een gunstig rapport van de reclasserings- drie positie- ve brieven van de toenmalige vriendin van de man en de voor- malig geestelijk verzorger van de Van Mesdagkliniek, en het commentaar van drs. Mostert- man op het negatieve rapport van de behandelend psychiater van de kliniek.

Mostertman, directeur van het Psychologen Team in Gronin- gen, schreef destijds dat het rap- port van de kliniek „niet toets- baar“ was en dat de conclusies stonden op verouderde theo- rieën. „Het onderzoek van de kli- niek rammelde“, vatte de Groningse psycholoog gisteren zijn bevindingen van toen samen. Mostertman kwam tot zijn oor-

deel na bestudering van het rap- port van de kliniek en „een infor- meel gesprek“ met de verdaach- te, dat hij als „positief“ karakter- riseerd. „Aan de man was niets te merken. Hij had enorm veel steun gehad van zijn vriendin in zijn pogingen weer een zinvol be- staan op te bouwen“. Toch kan volgens hem niet worden ge- sproken van contra-expertise. „Daarvoor is een psychologisch onderzoek nodig en dat heb ik niet gehouden“.

Perzrechter mr. D. Van Dijk in Zwolle bevestigt dat het com- mentaar van Mostertman is ge- bruikt als contra-expertise. Er is geen ander aanvullend psycho- logisch of psychiatrisch onder- zoek verricht. Voordat de rech- ter in zijn vonnis wees aangaf dat de man niet langer hoefde te worden verpleegd, werd Mos- tertman in de raadkamer ge- hoord. Dat gebeurde ook met de behandelend psychiater, een re- classeringsambtenaar, de vrien-

Bij de beoordeling door de rechter speelde ook het rapport van de Reclasserings Friesland een rol. Dat is tamelijk uitzon- derlijk, omdat die organisatie bij dat soort zaken doorgaans geen advies geeft. Op verzoek van de cliënt echter zette een reclasse- ringsmedewerker die een nauwe band met hem had, zijn bevin- dingen op papier. Ook dat rap- port viel positief uit, en opnieuw omdat de verdachte gedurende zijn ontsnapingsperiode geen problemen had. „In die tijd werkte hij gewoon weer bij zijn baas“.

Een veroordeelde met tbs kan nu niet meer worden vrijgelaten op basis van één deskundigver- klaring. Door een wetswijziging is een contra-expertise van ten minste twee gedragsdeskundi- gen noodzakelijk. De advocaat van de verdachte, mr. A. Wijnberg, was gisteren niet bereikbaar voor commen- taar op de in 1978 gevolgde pro- cedure.

Fout met tbs-patiënt is nooit uit te sluiten

Frank H.L. Beyaert VK 30

VAN tijd tot tijd wordt Nederland opgeschrikt door een afschuwelijke calamiteit. Het bericht over de van kindermoord verdachte M.S. dat woensdag alle kranten haalde, was er zo één. Allerwege vraagt men zich af hoe het mogelijk was. Kamervragen zullen vast volgen.

Als ik goed ben geïnformeerd heeft S. bekend drie kinderen te hebben gedood en dat dan nadat zijn terbeschikkingstelling door de rechtbank te Zwolle was beëindigd. De rechtbank zou de terbeschikkingstelling beëindigd hebben tegen het advies in van de behandelende inrichting, de Van Mesdagkliniek te Groningen. Er zou ook een andere expertise geweest zijn van een getuige-deskundige die oordeelde dat S. niet meer gevaarlijk zou zijn. Met gevaarlijk wordt dan bedoeld: niet meer levensgevaarlijk voor anderen, precies de reden waarom de terbeschikkingstelling werd opgelegd.

De rechtbank heeft, naar we mogen aannemen, beide adviezen zorgvuldig gewogen en een beslissing genomen. Een helaas onjuiste beslissing zoals nu, achteraf, blijkt.

De afschuw en verschrikking over misdrijven als deze veroorzaakt gemakkelijk een vertekening van de werkelijkheid. Vragen als hoe beschermen we de samenleving tegen dit soort monstrositeiten, zijn terecht aan de orde. Het antwoord is al lang geleden gegeven en in de loop der jaren verfind: met de terbeschikkingstelling. Dat is in principe een oneindige vrijheidsbeneming, met tal van beveiligende maatregelen omgeven. Maar het is wel een maatregel waarvan de verlenging om rechtspositionele redenen tenminste elke twee jaar getoetst moet worden door een rechtscollega en in hoger beroep door het hof in Arnhem.

Bij die toetsing gaat het om de vraag of iemand nog steeds zo gevaarlijk is als toen de terbeschikkingstelling werd opgelegd. Uiteraard is daarbij het advies van de behandelende inrichting van het hoogste belang. De terbeschikkinggestelde kan echter met zijn advocaat naar een andere getuige-deskundige zoeken die wellicht na zijn onderzoek anders over de gevaarlijkheid van die terbeschikkinggestelde oordeelt.

Dan zit de rechtbank met een moeilijke maar onvermijdelijk te nemen beslissing. Dat kan, zoals alle menselijke beslissingen, verkeerd uitpakken. Zoiets is te betreuren en verschrikkelijk voor nieuwe slachtoffers en nabestaanden. Niemand moet er aan denken dat zijn kind het slachtoffer wordt van een dergelijke foutieve beoordeling en beslissing. De vraag is alleen of het beter kan.

In 1988 werden er twee van dit soort rampzalige beoordelingsfouten gemaakt. Kamervragen brachten een onderzoek op gang waaruit bleek dat er sinds 1980 viermaal zo'n zeer ernstige beoordelingsfout viel te betreuren. Nu, eind 1991 zijn dat er dus vijf. Dat zijn er vijf teveel, dat kan niet ontkend worden en er moet met alle macht en deskundigheid naar gestreefd worden dat het nooit meer gebeurt.

Maar er worden per jaar zo ongeveer honderd van dit soort beslissingen genomen. Een keer op de tweehonderd beslissingen, één keer per twee jaar dus, gaat het zo erbarmelijk mis.

Het is de vraag of het nog beter kan zonder te vervallen in dat andere uiterste, zoals we dat in de Verenigde Staten aantreffen: iedereen die één keer gevaarlijk is gebleken ten koste van een ander, levenslang opsluiten of de doodstraf over zo iemand uitspreken. Indien Nederland daarvoor zou gaan kiezen, zou men tevens kiezen voor de gewelddadige samenleving zoals die in de VS zichtbaar is.

Bij de vraag hoe het beter kan, is het onjuist om de zwarte piet heen en weer te schuiven. Ditmaal komt de behandelende inrichting er genadig af; zij had immers verlenging van de terbeschikkingstelling geadviseerd omdat ze S. nog steeds gevaarlijk vond. In 1988 waren het twee beoordelingsfouten door TBS-inrichtingen.

Men kan hoogstens stellen, en dan nog alleen achteraf, dat een rechtscollega er wijs aan doet om, indien er twee tegengestelde adviezen zijn, een derde advies te vragen. Ook dan echter zullen fouten niet geheel te voorkomen zijn.

Frank H.L. Beyaert is hoogleraar forensische psychiatrie te Utrecht en was geneesheer-directeur van het Pieter Baan Centrum te Utrecht.

Tbs-klinieken worden daders van ernstige delicten verpleegd, die als gevolg van gebrekkige ontwikkeling of een psychische stoornis ontoerekeningsvatbaar worden geacht. Een kwart van de ter beschikking gestelden heeft een seksueel geweldsmisdrijf gepleegd. Wie zou verwachten dat er in de klinieken de sereniteit van een Benedictijnerabdij en de kuisheid van een nonnenklooster heersen, heeft het bij het verkeerde eind. Er wordt ontzettend veel over sex gesproken en niet alleen door de patiënten, maar ook door de hulpverleners.

„Hulpverleners onderscheiden zich zelden in positieve zin van de rest van de mensheid. Ze zijn net zo verknijpt, verbitterd en vervreemd”. Zo begint een commentaar in het tijdschrift voor vrouwen en recht Nemesis. Het is geschreven naar aanleiding van een twee jaar geleden gemaakt rapport van twee vrouwelijke sociotherapeuten. Daaruit blijkt dat mannelijke therapeuten in het Dr. F. S. Meijers Instituut, een tbs-kliniek in Utrecht, zich op grote schaal schuldig maken aan seksuele intimidatie van vrouwelijke collega's en verbaal geweld jegens de patiënten. Het artikel lag al een paar maanden bij Nemesis op de plank; de rapportages verboden publicatie ervan omdat zij het „sensationeel en suggestief” von-

„Tbs-hulpverlener is net zo verknijpt als de rest van de mensheid”

den. Nadat de VPRO-radio vorige maand aandacht besteedde aan het rapport, schroomt Nemesis niet het verbod te negeren. „Het enige waarin hulpverleners zich onderscheiden is dat zij de mogelijkheid hebben hun daden een maatschappelijk aanvaard en zelfs gewaardeerd jasje te geven. In het hulpverlenersjasje zien zelfs geweld, sex en vrouwenhaat er al snel therapeutisch uit”, aldus Nemesis. Voor de meeste mannelijke sociotherapeuten in tbs-inrichtingen is sex de spil waaromheen de verhouding met vrouwelijke collega's draait. Een bloemlezing van teksten van mannen over en tegen vrouwelijke collega's:

„Je lijkt op mijn vrouw, alleen heeft zij dikkere tieten en een dikkere kont.”

„Zoals die vrouw erbij loopt, vraagt ze om een beurt.”

„Chagrijnig? Zeker niet kunnen neuken vannacht?”

„We hebben alle achterwerken van de vrouwen vergeleken, maar die van jou is de mooiste.”

Volgens Nemesis identificeren de mannelijke hulpverleners zich waar

het vrouwen betreft met de delinquenten. „Met de delinquenten vermaken zij zich over de „vrouwtjes”, met de delinquenten voeren zij een competitie over het recht de vrouwelijke sociotherapeuten aan te raken, met de delinquenten bespreken zij gedrag en uiterlijk van vrouwelijke collega's.” De delinquenten buiten het gedrag van hun behandelende seksegenoten uit. Het gezag van de vrouwelijke therapeuten hoeft niet erkend te worden; de ernst van het gepleegde misdrijf kan met therapeutische goedkeuring worden gerelativeerd. „Toegegeven, ik heb vrouwen verkracht, maar jouw collega's doen het dagelijks, zo niet in hun taal, wel in hun gedachten. Het enige verschil tussen hen en mij is dat zij het willen en ik het gedaan heb. Zij zijn geen haar beter.”

Dat er door de praatjes over sex een amicale band zou ontstaan tussen hulpverleners en delinquenten, is ook een misverstand. Het rapport vermeldt uitlatingen van hulpverleners over hun patiënten als: „Zet ze allemaal tegen de muur, geef mij een geweer en ik knal ze wel af.” Nemesis: „Geweld, sex en vrouwenhaat. Een betere spiegel kunnen de tbs-inrichtingen ons niet voorhouden.” (Victor Lebesque)

Man legt bekentenis af over doden drie kinderen Kliniek waarschuwde voor verdachte van kindermoord

VK 28

Van onze verslaggever

ALKMAAR — Een 49-jarige man uit Assen heeft bekend de 11-jarige Jessica Laven uit het Noordhollandse Blokker en twee Duitse jongetjes te hebben vermoord. De Van Mesdagkliniek in Groningen heeft er in 1987 tevergeefs voor gewaarschuwd dat de verdachte een gevaar is voor kinderen. Tegen de wil van zijn psychiaters in de kliniek, waar de wegens zedendelicten met kinderen tot tbs veroordeelde man vanaf 1982 werd verpleegd, besloot de rechtbank in Zwolle in 1987 hem vrij te laten.

Ook het Openbaar Ministerie had aangedrongen op verlenging van de tbs. Een onafhankelijke psycholoog, die S. op verzoek van zijn advocaat had onderzocht, verklaarde hem echter genezen. Bij tegengestelde adviezen geeft de rechtbank de verdachte meestal het voordeel van de twijfel. In dit geval zei de rechter de bezwaren van de Van Mesdag kliniek niet overtuigend te vinden. Bovendien liet hij bij zijn beoordeling de „stabiele” relatie van S. met zijn toenmalige vriendin en haar zoon zwaar meewegen.

De Zwolse officier van justitie D. Veurink had woensdag enig begrip voor de beslissing van de rechtbank. „De rechter heeft het heel moeilijk als psychiaters elkaar op hun vakgebied in de haren vliegen. Achteraf kun je dus toch wel zeggen dat het fout is gelopen.” Veurink leidde samen met zijn Alkmaarse collega A. Josephus Jitta het onderzoek naar de kindermoorden.

De bekentenis van S., die sinds zijn arrestatie half oktober hardnekkig had ontkend, kwam afgelopen dinsdagavond geheel onverwachts. S. gaf niet alleen toe Jessica Laven in juli van dit jaar te hebben gewurgd, maar ook in 1989 de dertienjarige Marco Weisser uit Wiesbaden en in 1990 de tien jaar oude Salim Thattil uit Neustadt an der Weinstrasse.

Volgens de politie bood de man zijn bekentenis niet aan op een presenteerblaadje. Hij ging „door de bocht” nadat hij was geconfronteerd met een hoeveelheid informatie uit het rechercheonderzoek. De politie sluit uit dat hij nog kan terugkomen op zijn verklaring. S. heeft feiten genoemd die alleen de dader kan weten. Met de bekentenis kwamen de drie moordzaken rond. Het technisch bewijs dat de politie had, was niet voldoende voor een veroordeling.

Het motief voor de kindermoorden is voor de politie nog een raadsel. In elk geval is er bij Jessica Laven en Salim Thattil geen sprake van ernstig sek-

sueel misbruik of zware mishandeling. De eerdere veroordeling van S. tot twaalf maanden gevangenis en onvoorwaardelijke tbs had volgens officier Veurink evenmin te maken met verkrachting. Het ging om ontuchtige handelingen, „rommelen met kinderen”, omschreef Veurink het. Gehoopt wordt dat een nader verhoor uitsluitsel geeft over de motieven van de verdachte.

De politie kwam de Assenaar na een tip op het spoor. Hij vertoonde veel gelijkenis met de compositiefoto die gemaakt was van de man met wie Jessica Laven in het zwembad van Blokker was gesignaleerd. De politie had in september voldoende aanwijzingen om bij S. huiszoeking te doen, maar te weinig om hem aan te houden.

Tijdens die huiszoeking is een agenda gevonden, waaruit bleek dat de man in Neustadt was geweest op de dag dat Salim Thattil verdween. Naar aanleiding hiervan een ontstond nauwe samenwerking tussen het Noordhollandse recherchebijstandsteam en dat van Overijssel, dat de moord op de bij Lelystad gevonden Salim had onderzocht.

Na de arrestatie van S. in oktober kwam ook de zaak Marco Weisser in beeld. Gebleken was dat de verdachte, een internationaal vrachtwagenchauffeur, in Mainz was geweest op het tijdstip dat Marco moest zijn verdwenen. Bovendien was zijn vrachtwagen gesignaleerd op een parkeerplaats waar Marco was achtergelaten.

De drie zaken vertonen overeenkomsten. Marco Weisser verdween op 22 juli 1989 uit het zwembad in Mainz en werd de volgende dag levenloos teruggevonden langs de autosnelweg bij Paderborn. Ook Jessica Laven verdween spoorloos uit het zwembad. Lifters troffen haar lichaam vier dagen later, op 31 juli van dit jaar, bij Klein Ulsta in Groningen.

Salim Thattil verdween op 15 augustus 1990, toen hij onderweg was van zijn woning naar het huis van een

vriendje om een schoolschrift op te halen. De volgende ochtend werd hij dood gevonden langs de A6 van Lelystad naar Amsterdam. De politie-onderzoeken naar de moord op Salim en Marco werden elk na een half jaar vergeefs spoorloos op een laag pitje gezet. De politie zegt geen aanwijzingen te hebben dat S. te maken heeft met de verdwijning van Cheryll Morrien uit IJmuiden enkele jaren geleden, of andere onopgeloste kindermoorden, elders in Europa. De verdachte zal daar nog wel nader over worden geïnterviewd.

Het personeel van de Van Mesdagkliniek reageerde gisteren verbijsterd op de bekentenis. Directeur dr. S. Leeuwenstein: „We zijn lamgeslagen.” Volgens hem is er een grote inschattingfout gemaakt, maar hij wil de rechtbank van Zwolle niet beschuldigen van onzorgvuldigheid. Leeuwenstein zegt dat samen met justitie hard gewerkt wordt om de adviezen voor verlenging van de tbs duidelijker te maken. Het is al niet meer mogelijk dat één psycholoog een contra-expertise kan doen. Bij wet is inmiddels geregeld dat daarbij zowel een psychiater als een gedragsdeskundige betrokken moet zijn.

Lichtvaardig

TEL 29

De man die heeft bekend zowel de moord op de 11-jarige Jessica Laven als de moorden op twee in Duitsland wonende jongens te hebben gepleegd, is in 1982 wegens seksueel geweld tegen kinderen veroordeeld tot opname in een psychiatrische straf-inrichting (tbs) in Groningen.

Daaruit is hij in 1987 ontslagen, hetgeen — naar is gebleken — geheel tegen de zin is geweest van de medische staf van die inrichting.

Ondanks die bezwaren werd hij vrijgelaten op last van de Zwolse rechtbank, waar men zwichtte voor gunstige oordelen over de man van de reclassering en van een jonge, onervaren deskundige die was ingeschakeld door de advocaat van de man.

Achteraf, na de weerzinwekkende moorden op tenminste drie kinderen, lijkt het natuurlijk

heel gemakkelijk, de Zwolse ontslagbeslissing lichtvaardig te noemen.

Maar ze was dat wel.

In redelijkheid gezien, mag het immers niet voorkomen dat een op jaren van nauwkeurige observatie gefundeerd oordeel van een team van medische specialisten het aflegt tegen het oordeel van anderen, hoe gewetensvol die anderen wellicht ook tewerk gaan.

Weliswaar wordt een contra-expertise in een tbs-geval nu uitgebreider uitgevoerd dan in 1987 nog gebruikelijk was.

Maar toch dient justitie meer vraagtekens te zetten bij het verontrustende verschijnsel, dat niet minder dan de helft van de tbs-veroordeelden tegenwoordig vrijkomt tegen het advies van de klinieken in.

Speurtocht naar vermist kind (6) levert niets op

Groningen vreest drama met meisje

30-11-91 Telegraaf

Van onze verslaggevers
VRIESCHELOO, zaterdag

In het Oostgroningse dorpje Vriescheloo is gisteren met man en macht gezocht naar het 6-jarige vermiste meisje Nymfhe Poolman uit die plaats. Donderdagmiddag omstreeks 15.30 uur werd Nymfhe voor het laatst gezien op ongeveer twee kilometer afstand van haar huis.

Het meisje was die dag meegeweest boodschappen doen en mocht van haar vader, die psycholoog is, het laatste stukje alleen naar huis lopen. Daar kwam ze echter niet opdagen. Hoewel de politie direct een grote zoekactie begon, waarbij speurhonden werden ingezet, bleef Nymfhe onvindbaar.

Gedregd

Veertig ME'ers, hondegeleiders en bereden politie kampen gisteren de landerijen rond het dorp minutieus uit. De politie kreeg assistentie van een helikopter van de Duitse politie. Er werd tevergeefs gedregd bij een brug in het Boelo Tijdenskanaal, waar iemand het kind meende te hebben gezien.

Ook een buurtonderzoek, waaraan door vijftien rechercheurs werd meegedaan, leverde geen bruikbaar resultaat. „Alleen wat vage aanwijzingen, die we vandaag zullen natrekken”, aldus politiewoordvoester Y. van den Homberg.

In het dorp heerst grote verslagenheid nu ondanks de grootscheepse zoekactie tot gisteravond laat nog geen

spoor van het meisje was gevonden. Volgens de politiewoordvoester heeft de uitgebreide zoekactie, die vandaag wordt voortgezet, nog geen enkele duidelijke aanwijzing opgeleverd rond de vermissing van het meisje.

Wegens de invallende duisternis werd gisteravond het zoeken gestaakt. „Wij weten absoluut niet wat er met Nymfhe gebeurd is. Hoewel er geen aanwijzingen voor zijn, is een misdrijf niet uitgesloten”, aldus mevrouw Van den Homberg.

De verslagenheid in het Groningse dorp is groot. Nymfhe woonde met haar ouders nog maar een halfjaar in het dorp. Zij zijn afkomstig uit het Gooi. Het blonde meisje ging in Emmen naar de vrije school. Op het moment van haar verdwijning droeg zij een paarse jas met daaronder een blauwgebloemde jurk en paarse schoenen. Volgens de politie is zij klein voor haar leeftijd en heeft zij een schrill postuur.

Van Mesdag-kliniek in Groningen. Hij zou in het weekeinde dat het meisje verdween, verlof hebben gehad. Ook zou hij geen sluitend alibi voor dit weekeinde hebben. Justitie heeft overigens belangstelling voor andere, onopgeloste kindermoorden in Europa, omdat S. als internationaal chauffeur vele landen bezoekt.

Uit de verhoren van S. is naar voren gekomen, dat hij kort na de moord op de 11-jarige Jessica Laven uit Hoorn, opvallende belangstelling aan de dag legde voor plaatsen waar veel kinderen kwamen. Zo zou hij regelmatig het zwembad van Hoogezand hebben bezocht. Jessica Laven, die vermoord werd gevonden langs de rijksweg bij Klein-Ulsda, werd uit het zwembad bij haar woonplaats door S. ontvoerd. Bekend is geworden dat S. zijn slachtoffertjes voor hij ze wurgde seksueel misbruikte.

Na bekentenis S. nu nieuw onderzoek in zaak Cheryl

door Henk de Koning TEL 20
ASSEN, zaterdag
Ook na de moord op drie kinderen onder wie de elfjarige Jessica Laven uit Blokker (N.H.) vertoonde de 49-jarige vrachtwagenchauffeur Michel S. uit Assen — die de moorden heeft bekend — grote belangstelling voor plaatsen waar zich veel kinderen bevonden.

In het buitenland reed de als vriendelijk en behulpzaam in de omgang bekendstaande S. echter rond met achter de voorruit van zijn truck een spuitbus met bedwelmend gas.

S. informeerde naar de gasbus bij de vrouw van zijn werkgever toen deze hem in het huis van bewaring op-

zoekt, kort na zijn arrestatie.

De bekentnissen van S. die afgelopen dinsdagavond op het bureau van politie in Hoorn begonnen, zijn voor justitie aanleiding ook de zaak van de nog altijd spoorloze Cheryl Morriën uit Velsen nog weer tegen het licht te houden.

Zie verder pag. 2 kol. 1

Kindermoorden

VERVOLG VAN PAGINA 1

Het zevenjarige meisje verdween op 5 augustus 1986 spoorloos tijdens het spelen bij haar ouderlijke woning. De Alkmaarse officier van justitie E.W.M. Stokman bevestigt: „We hebben in dit verband het dossier Morriën weer uit de kast gehaald.”

Rond het tijdstip van Cheryl's verdwijning, in de zomer van '86, ontvluchtte S. de Van Mesdagkliniek in Groningen waar hij sinds augustus 1982 strafrechtelijk werd behandeld wegens ontucht met minstens acht kinderen.

Jongstleden september — twee maanden na de moord op Jessica Laven — openbaarde zich bij S. een gevarieerde interesse voor sport. Zo besloot hij regelmatig te gaan zwemmen in Hoogezand. In zijn witte Mercedes vanuit Assen een ritje van zo'n 35 km. Ook ging hij voor het eerst paardrijden in Appelscha. Vanuit Assen een afstand van circa 25 km. De manege is tevens het honk van de lokale ruitervereniging Hynstewille met een ponyvereniging die veel jeugdleden telt.

Het niet gebruik willen maken van de voortreffelijke accommodaties in zijn eigen woonplaats maakte S. in de ogen van zijn burendacht. Een naaste buurvrouw vertelt: „Onder een kopje koffie vertrouwde S. me toe: Ik heb een nieuwe hobby. Ik ga zwemmen. Ook verscheen hij kort daarna in een rijbroek. Zwemmen in Hoogezand en paardrijden in Appelscha is maar vreemd. In die tijd sprak iedereen over de moord op

het meisje uit het zwembad in Hoorn. Voor alle zekerheid heb ik toen de politie maar ingelicht.”

De politie weigert commentaar op de vraag of al deze tekenen er op duiden dat S., na reeds drie slachtoffertjes te hebben gemaakt, bezig was nieuwe kindermoorden voor te bereiden. „Daarvoor is de bekentenis van de verdachte nog te vers en liggen er in dat verband nog tal vragen onbeantwoord”, aldus justitie.

Opmerkelijk aspect bij de vrijlating van S. uit de Van Mesdagkliniek in 1987 vormt het feit dat zulks gebeurde op grond van een voor S. gunstige contra-expertise. Of wel: dank zij het advies van een door de verdachte zelf ingeschakelde tbs-psychiater. Volgens de Open Universiteit van Heerlen bestaat het recht van contra-expertise echter pas sinds 1988. Het ministerie van Justitie beaamt dit. De Zwolse raadkamer liet S. dus vrij, niet alleen tegen het advies van de Van Mesdagkliniek in, maar bovendien op grond van een wettelijke mogelijkheid die toen officieel nog niet van kracht was.

Het psychologisch rapport op grond waarvan de M.S. in 1987 is vrijgelaten bevatte feitelijk geen psychologisch-inhoudelijk oordeel over de persoon van de man. Het was alleen een commentaar op de psychiatrische rapportage die in de dr. S. van Mesdag-kliniek waar S. tussen 1982 en 1987 verbleef, is gemaakt. Die rapportage „rammelde”. Dat zei gisteren de directeur van het Psychologen Team Groningen drs. J.L.H. Mostertman uit Groningen. Volgens Mostertman is het destijds slechts „tijdelings betrok-

ken” geweest bij de rechtszaak, waarin door de rechtbank Zwolle geoordeeld moest worden over een verlening van de tbs van S.

Zijn uitspraak staat tegenover de verklaring van de gersrechter van de rechtbank Zwolle mr. Van Dijk die verklaart dat de psychologische rapportage die destijds over S. is opgemaakt, naast het reclasseringsrapport en andere verklaringen ten gunste van de man weldegelijk onderdeel zijn geweest van de afweging die de raadkamer van de rechtbank in Zwolle moest maken.

Telegraaf 30-11-91

Na bekentenis van Assenaar

Onderzoek naar meer kindermoorden

Van een onzer verslaggevers
HOORN-ASSEN — Justitie in Alkmaar gaat onderzoeken of de Asser vrachtwagenchauffeur M.S. (49) iets te maken heeft met de raadselachtige verdwijning in 1986 van de 7-jarige Cheryl Morriën uit Velsen. S., die deze week bekende drie kinderen te hebben vermoord, verbleef indertijd in de

ARIANE AMSBERG

AD 19

Doodstraf

De verkrachting en de moord op twee 10-jarige Franse meisjes Muriel en Ingrid hebben in Frankrijk met volle hevigheid het debat weer aangezwengeld over het al dan niet herinstellen van de doodstraf. De extreem-rechtse partij Front National greep de una-nieme woede en verontwaardiging van het hele Franse volk meteen aan door te eisen dat in het parlement het debat over de doodstraf op de agenda zou worden gezet. Tevens riepen de woordvoerders de bevolking op om op dié partij te stemmen die vóór de doodstraf is. Het tv-journaal wees de kijkers onomwonden op de betreurenswaardige en goedkope tactiek van uiterst rechtse politici die privé-vedriet aangrijpen om kiezers te winnen. Een week lang werd in de media dagelijks aandacht besteed aan de dood van de ontvoerde en misbruikte meisjes. De tv zond discussies uit waarin de voor en tegens van de doodstraf voor kindermoordenaars en -verkrachters tegen elkaar werden afgewogen.

De dader, de 46-jarige, in Frankrijk wonende Nederlandse bedrijfsdirecteur Christiaan van Geloven was een recidivist. In 1984 al was deze getrouwde man, vader van twee kinderen, tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens zedenmisdrijven met gebruik van geweld jegens kleine meisjes. Wegens goed gedrag werd hij na achttien maanden al weer vrijgelaten. In 1990 werd hij voor exhibitionisme aan twee meisjes opnieuw veroordeeld, ditmaal tot twee maanden voorwaardelijk. Reden voor het bedrijf waar hij werkzaam was hem te ontslaan. Zijn vrouw blijft bij hem. Hij is onder behandeling van een psychiater. En dan vraagt hij op 19 oktober jongstleden aan tweejarige vriendinnetjes waar de dichtstbijzijnde telefooncel is. Ze stappen bij hem in de auto om hem de weg te wijzen. Hun naakte lijkes gooit hij in een met water gevuld ravijn van 70 meter diep. Moet deze man blijven leven? De vader van één van de slachtoffers zegt: „Als er rechtvaardigheid bestaat, moet hij niet levend uit het gevang komen.“ Hij roept om een herziening van de wet. Levenslange gevangenisstraf komt neer op hooguit twintig jaar opsluiting (vijftien bij goed gedrag), hetgeen de gemeenschap per dag tussen de 800 à 1.000 gulden kost. In de woonstreek van de twee meisjes, zoals ook elders in het land, circuleren door duizenden gesigneerde petitie's aan de president van Frankrijk om de doodstraf weer in te stellen. Als de kindermoordenaar dood is, weet men ten minste zeker dat hij niet nog eens in herhaling kan vallen. Maar de doodstraf schijnt criminaliteit niet tegen te gaan, is door onderzoekers uit-en-ter-na bewezen. Castreren, is een veel gehoord voorstel. Op de tv zegt een vader van een jaren geleden misbruikte

en vermoorde zoon: „De dag dat zijn moordenaar vrijkomt, zal ik zelf rechter zijn.“ Hij heeft alles al verloren. Ik weet nog goed hoe ik me voelde, nadat mijn twee dochtertjes op straat waren benaderd door een man die zo graag met ze mee wilde honkballen en hun toen plotsklaps zijn eigen ballen en knuppel toonde. Weken lang zweefde mij een gigantische schaar voor ogen waarmee ik in gedachten een einde aan zijn spel maakte. Ik voelde me machteloos, ik fantaseerde over wraak, over straf. Want ook toen al spraken mij de woorden uit de Talmud aan, die leert: „Zachtheid jegens de schuldigen komt neer op wreedheid jegens de onschuldigen.“

„Ze doen net alsof ik er schuldig aan ben,“ zegt ze geëmotioneerd. „Mijn broer uit Amstelveen heeft me opgebeld en gezegd wat er allemaal in de kranten staat. Zelf heb ik niks gelezen. Nee, ik durf niet meer de straat op te gaan. Ik zit hier maar alleen, mijn man is al 18 jaar dood en ik voel me doodongelukkig. Wat moet ik nou?“

Franse opvoeding

Christiaan van Geloven is het vijfde kind in een gezin van zes kinderen. „Wij hadden het niet breed in de crisistijd. Mijn zus Petronella had geen kinderen, dus besloten wij om Chrisje, toen hij 4 jaar was, aan haar te geven. Mijn zus woonde toen met haar man al in Parijs. Hij was daar directeur van Philips. Chrisje heeft een volledig Franse opvoeding gekregen. Het is een echt Fransmannetje. Ik ben nog op zijn bruiloft geweest op het kasteel van Versailles.“

Els van Geloven kreeg haar kind nog wel af en toe te zien, als haar zus op bezoek kwam in Brabant. „Mijn zus en haar man zijn na de pensionering teruggekeerd naar Eindhoven. Vorig jaar Kerstmis heb ik mijn zoon daar voor het laatst gezien. Hij zat toen diep in de put, omdat hij geen werk had. Hij is altijd een zenuwachtig mannetje geweest. Al vanaf het moment dat ze hem in Frankrijk naar de kostschool hebben gestuurd. Hij heeft wel een dure opvoeding gehad, maar ik weet niet of hij zich prettig

Christiaan van Geloven op een recent genomen foto.

voelde. Met zijn Franse echtgenote heb ik geen contact meer, ik versta ook geen Frans, en ook zie ik zijn zoon en dochter niet meer. Die studeren allebei.“

Afschuwelijk vindt moeder Van Geloven het drama, waar haar zoon in Frankrijk voor gezorgd heeft. Zij kan zich herinneren dat Chris al eerder voor seksuele misdrijven is veroordeeld. „Dat is 6 jaar geleden geweest. Hij heeft toen 1 jaar in de gevangenis gezeten, en moest zich verder onder behandeling stellen van een psychiater. Maar ja, dat heeft kennelijk niets geholpen.“

Gisteren durfde mevrouw Van Geloven op een gegeven moment de telefoon niet meer op te nemen. „Ik werd gebeld door allerlei reporters, ook uit Frankrijk. Ze wilden van alles over mijn zoon weten.“ Handenwringend: „Alsof ik zou kunnen uitleggen waarom hij zoiets gedaan heeft.“

„Chrisje was altijd al een zenuwachtig mannetje“

Fransen geschokt over moordende Nederlander

NVHN 5

Van onze redactie buitenland

SAINT-DIZIER/PERPIGNAN — De 46-jarige Nederlander Christiaan van G. heeft het afgelopen weekeinde de dubbele moord en verkrachting bekend op twee 10-jarige Franse meisjes uit het Zuidfranse Elne, nabij Perpignan, op 19 oktober. Sinds die tijd zochten honderden mensen de streek af om hen te vinden. Van G. had hen 250 kilometer verderop in een ravijn gegooid, na twee dagen met hun lijken in de kofferbak van zijn auto te hebben rondgereden.

Geteisterd door wroeging is hij daarop naar Lourdes gereden, waar hij een teken verwachtte van de heilige Bernadette. Maar de poorten van de grot in Lourdes waar Maria ooit zou zijn verschenen waren dicht. Van G., getrouwd en vader van twee kinderen, heeft daarop op alle mogelijke manieren geprobeerd in zijn hotelkamer een eind aan zijn leven te maken. Zo heeft hij zich de polsen doorgesneden, pillen geslikt en gepoogd zich te verhangen. Daarbij maakte hij evenwel zoveel herrie, dat de hoteldirectie de politie riep, die de zelfmoordpoging registreerde.

Dat is Van G. uiteindelijk komen te staan op zijn arrestatie, maar nog niet onmiddellijk. Vier dagen na zijn mislukte zelfmoordpoging is de man van een ziekenhuis in Lourdes overgebracht naar dat van Saint-Dizier

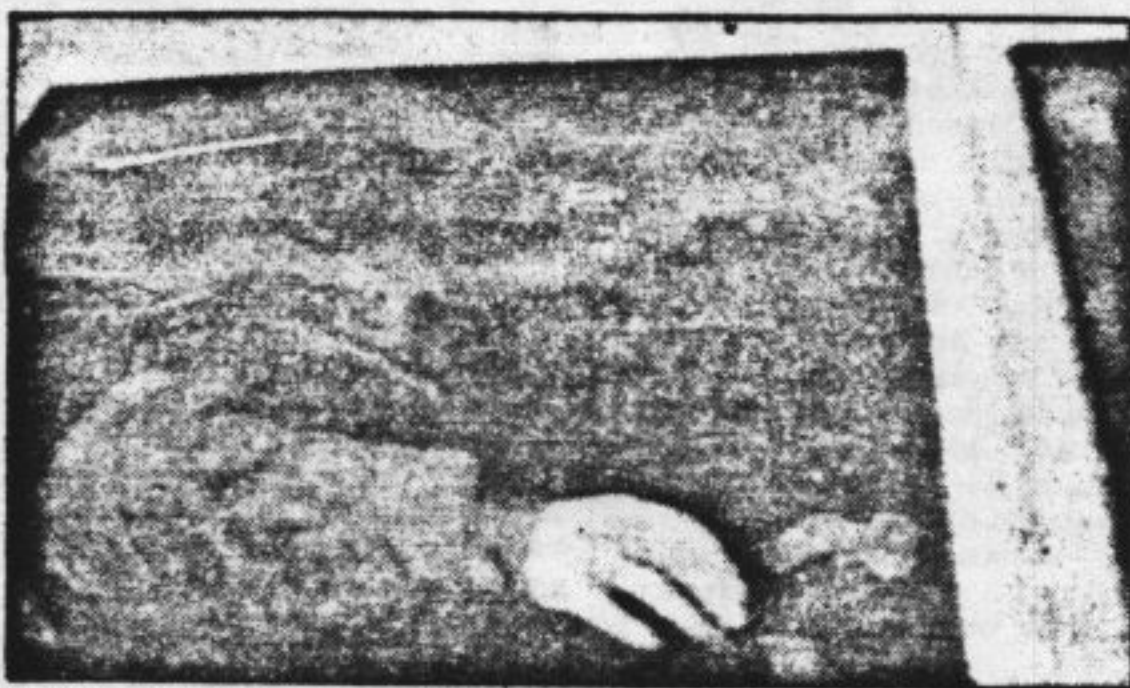
in Noordoost-Frankrijk, waar hij woonde.

Intussen gingen de zoekacties in en om Elne door met honderden vrijwilligers, politiemannen en militairen. Het heeft lang geduurd voor de gendarmerie een verband legde tussen de verdwijning van de twee nichtjes en de merkwaardige zelfmoordpoging in Lourdes, 250 kilometer verderop. Dat is uiteindelijk gebeurd dankzij een uiterst ingenieus computersysteem van de Franse politie en inlichtingen over de man die uit Nederland kwamen.

Van G. bleek vorig jaar december in Frankrijk al eens tot twee maanden voorwaardelijk te zijn veroordeeld wegens ontucht met kleine meisjes die hij in zijn woonplaats had meegelokt.

Uiteindelijk is Van G. op zijn ziekenhuisbed in Saint-Dizier aangehouden en opgesloten. Het afgelopen weekeinde is hij teruggebracht naar Zuid-Frankrijk om te wijzen waar de lijken van de meisjes waren gebleven: in een twee meter brede en zeventig meter diepe spleet in de aardbodem. De gendarmes hebben er toen nog ruim vijf uur over gedaan om de lichamen te bergen. Lijkschouwing wees uit dat de meisjes waren verkracht.

Gisteren is bekend geworden dat Van G. in 1983 al eens veroordeeld is wegens ontucht met geweldpleging. Hij kreeg toen twee jaar gevangenisstraf. Wegens goed gedrag kwam hij eerder vrij. Eind vorig jaar kreeg hij voor een poging tot ontucht met

In een politiewagen wordt Christiaan Van G. weggevoerd. Foto: AP

Christiaan van Geloven toen hij 4 jaar was. Op die leeftijd gaf zijn moeder hem mee aan haar zus, die hem grootbracht in Frankrijk.

FOTO'S JOHN CLAESSEN

minderjarige meisjes twee maanden voorwaardelijk. Sindsdien was hij onder toezicht van een rechter in therapie.

Van G. woonde al jaren in Frankrijk en sinds ruim vijf jaar in Saint-Dizier. Hij was verantwoordelijk voor de import-exportafdeling van een grote houtfabrikant in het naburige Bar-le-Duc, maar verloor onlangs zijn baan. Hij was in Zuid-Frankrijk om nieuw werk te zoeken.

Toen hij door het uitgestorven Elne reed - de hele bevolking zat naar de rugbywedstrijd Frankrijk-Engeland te kijken - bemerkte hij de twee meisjes. Hij vroeg ze of ze hem een telefooncel konden wijzen. Ingrid Van de Portaele en Muriel Sanchez zijn bij hem in de auto gestapt. Hij heeft de twee nichtjes meegenomen naar een flat in het tien kilometer zuidelijker gelegen Collioure, waarvan hij de sleutel had. Daar heeft hij de twee misbruikt en vermoord.

Oude Pekela,
De Bolderkar,
Zetten, Epe,
Enschede: een
triest rijtje
seksueel
misbruik

'Zelfs een gezin is geen veilige plek'

Maartje is vijf jaar. Toen ze vandaag thuis kwam van school klaagde ze over zere billettjes. Twintig jaar geleden had mama er wat zelf op gesmeerd. Nu worden de billettjes ook verzacht, maar vragen mama en papa zich vertwijfeld af wat er gebeurd zou kunnen zijn.

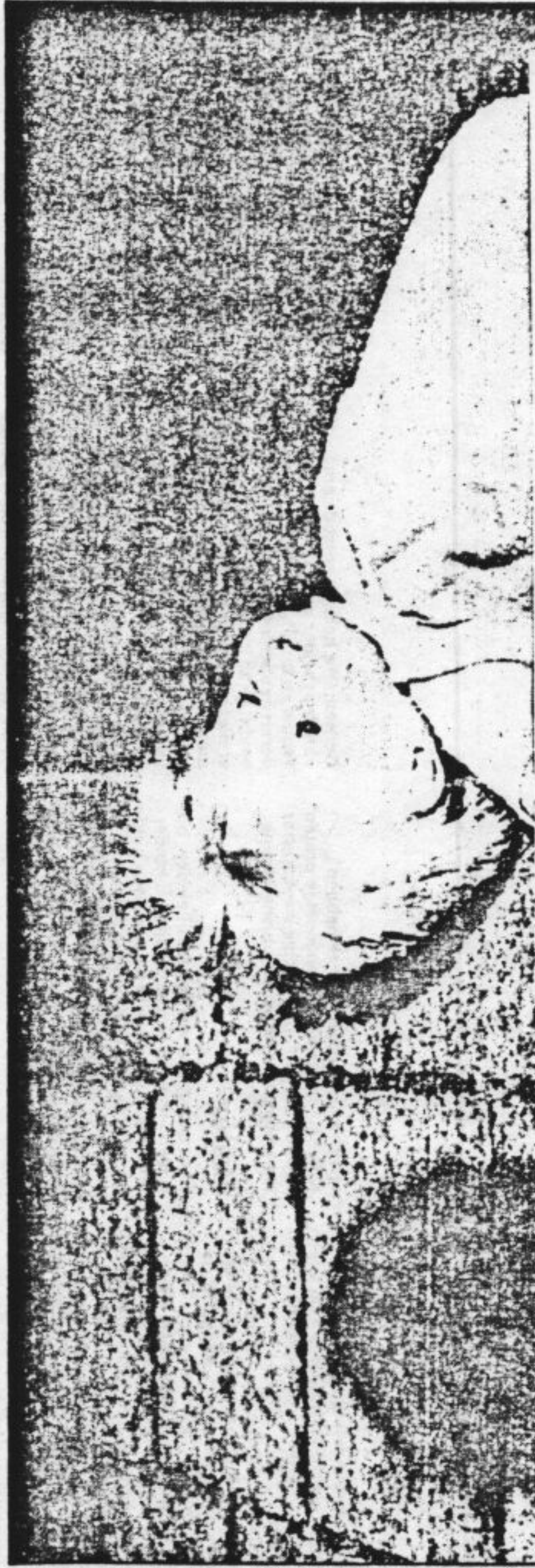
(Door Monique van de Ven)

Oude Pekela, De Bolderkar, Zetten, Enschede. Maar ook Geleen, Dokkum, Winsschoten, Epe, Zoetermeer of Voorhuizen. Overal worden kinderen seksueel misbruikt. Door vaders, broers, ooms en jongens uit de buurt. Dat gebeurt al eeuwenlang, maar we weten het pas dertig jaar en we geloven het nog nauwelijks. Willen het ook niet geloven. 'Uit angst. Het is toch vreselijk angstaanjagend om te beseffen dat je kinderen niet kunt beschermen, dat zelfs het gezin geen veilige plaats meer is?'

Ben Rensen is vader van twee kinderen, schoolarts en auteur van het boek 'Kinder mishandeling, voor het leven beschaaid'. Als kind is hij mishandeld en nu zet hij zich in voor de mishandelden. Niets verbaast hem meer. Ook Enschede niet. 'Alles wat ik meemaak is een bevestiging van mijn mensbeeld. Ook Enschede. Eén van de drie daders van seksueel misbruik is adolescent. Pubers die experimenteerden gedrag vertonen. Dat die soms tientallen slachtoffers uitkiezen, is ook geen nieuws. Dat gebeurt dus. Het heeft geen zin om een roze wereldje te creëren. Eén op de drie kinderen heeft ooit een seksuele ervaring gehad met volwassenen, variërend van een onschuldige potloodventer tot een jarenlange verkrachting door pa. De veilige kinderwereld is een illusie.'

Botbreuken

Van illusie die eeuwenlang stand heeft ge-

TV-serie affaire Oude Pekela

Zonder de naam Oude Pekela te noemen, heeft Gerardjan Rijnders in vier afleveringen een tv-serie geschreven over het mogelijk seksuele misbruik enkele jaren geleden van tientallen kinderen uit dit Oostgroningse dorp. Rijnders, artistiek leider van de Toneelgroep Amsterdam, noemt zijn serie 'Oude Tongen' naar een kleine Zeeuws dorpje, wat vrij vertaald alles te maken zou kunnen hebben met roddel en achterklap.

Rijnders is al jaren zeer geïnteresseerd in de verwickelingen die destijds in Oude Pekela plaats hadden. Hij heeft echter met opzet geen reconstructie van de affaire-Oude Pekela gemaakt. Alle scènes in de serie, die vrijwel zeker tot drie afleveringen wordt herschreven, zijn fictief.

Diverse omroepen zouden al interesse hebben getoond in het verhaal van Rijnders.

N/A/V-1191

heid. Maar die weten allang dat ze dingen doen die niet mogen, maar gaan vooralsnog gewoon door.
Ook de Kinderbescherming laat plegers vaak ongemoeid. In een gezin waar vader ervan wordt verdacht zijn dochtertje seksueel te misbruiken, wordt het slachtofferlijke weggehaald. In enkele staten in de Verenigde Staten heeft de wet het mogelijk gemaakt niet het kind, maar de verdachte weg te halen.
Prof. dr. Jaap Doek is groot voorstander van een dergelijke wettelijke mogelijkheid. In Nederland mag je een verdachte pas uit een gezin nemen als in een strafzaak bewezen is dat hij dader is en juist de bewijsvoering is vaak een groot probleem. Doek: 'Ik vind dat een kinderrechter op grond van rapporten over seksueel misbruik de mogelijkheid moet hebben om tegen vaders te zeggen dat ze hun biezen moeten pakken. Goed, een verdachte is nog geen dader. Maar is het alternatief, om het slachtoffer aan te pakken, dan wel rechtvaardig? Ik vind dat ethisch eigenlijk niet aanvaardbaar.'

Leerkrachten

Kinderen die worden geslagen of seksueel misbruikt, zijn in de meeste gevallen te herkennen. Ze huilen vaker, slapen moeilijker, hebben concentratieproblemen, vertonen seksueel getint gedrag.
Maar zowel leerkrachten als ouders hebben weinig oog voor die signalen. Rensen: 'Als ik in een half uur tijd een diagnose kan stellen, dan moeten ouders en leerkrachten, die het kind veel vaker zien, dat toch ook kunnen? Maar iedereen heeft het druk bezig met zichzelf te handhaven dat de kinderen worden verwaarloosd. Ze overleven en hebben geen tijd om te luisteren. En dat voelen kinderen. Uit recent Engels onderzoek is gebleken dat 62 procent van de kinderen met vervelende gezinnen een luisterend oor zoekt, zonder dat er iets wordt gedaan. Een derde van de

houden breek je niet zomaar af. Zelfs Freud durfde het niet aan. Hij nam seks met kinderen niet op in zijn befaamde leidingstheorie, maar stelde dat seksuele omgang met kinderen alleen voorkwam in de fantasie van volwassen patiënten die hij behandelde.

Die ontkenning van de werkelijkheid duurde nog decennia voort. Ook het mis-handelen van kinderen werd niet voor mogelijk geacht. In de jaren '50, begin '60 nog, stonden wetenschappers verbaasd te kijken naar röntgenfoto's van kinderen waarop botbreuken waren te zien. Welke processen in het lichaam konden deze breuken hebben veroorzaakt?

Niemand die op de gedachte kwam dat de oorzaak buiten het lichaam lag. We wilden gewoon niet geloven dat kinderen dit wordt aangedaan. Pas in de jaren '60 wisten we dat de botbreuken niet werden veroorzaakt door een enge ziekte, maar door de vuist van pa of ma. Verkrachting en aanranding van kinderen, beperkte zich niet tot de fantasie van volwassenen, maar was werkelijkheid. De verenigingen Kinder mishandeling en Seksuele Kinder mishandeling in het Gezin werden opgericht en het taboe incest werd beetje bij beetje doorbroken.

Pijnlijk

In de jaren '80 schrokken we opnieuw. We wisten inmiddels dat sommige volwassen smerige spelletjes spelen met kinderen, maar hadden geen flauw idee van de omvang van het probleem. Algemeen werd aangenomen dat het ging om geesteszieke jongens en mannen uit dubieuze milieus.

Maar toen vertelde onderzoekster Nel Draijer ons dat incest in alle lagen van de bevolking voorkomt, dat één op de zeven vrouwen seksueel is misbruikt door familieleden en dat de daders helemaal niet gestoord overkomen. Iedereen kon slachtoffer of dader zijn. Vaak zelfs slachtoffer én dader.

Draijer werd weggehoond. 'Men was verbijsterd, reageerde vol ongelooft. Voornamelijk uit angst. Het is heel pijnlijk om te aanvaarden dat zelfs een gezin geen veilige plek is. We willen allemaal graag geloven dat seksueel misbruik buiten het gezin plaatsvindt, maar de feiten liggen anders. Ruim 23 procent van de meisjes is inderdaad seksueel misbruikt door niet-verwanten, maar 15,6 procent door vaders, broers of ooms', aldus Cees Hoefnagels, projectleider Preventie Seksueel geweld en Kinder mishandeling bij het Rijk in Utrecht.

Lespakketten

Toen de ernst en omvang van de problematiek bekend was, werd onmiddellijk de tegenaanval ingezet. Wetenschappers en hulpverleners bedachten projecten en lespakketten en bestookten scholen ermee. Tot ongenoegen van een aantal pedagogen richtten zij zich bijna allemaal op de slachtoffers, kinderen, en worden de daders nagenoeg ongemoeid gelaten. Els Lodewijks is één van de pedagogen die felle kritiek heeft op de slachtoffergerichte aanpak. 'Hoe voelt het als in de klas wordt gesproken over kindermishandeling en jij wordt thuis mishandeld?' De

Foto: Stephen Evenhuis

In Enschede heeft een 13-jarige jongen wel tweehonderd kinderen seksueel misbruikt. Onmogelijk, zeggen de ongelovigen. Onbelangrijk, de deskundigen. Het maakt niet uit of de jongen vijfendertig of tweehonderd kinderen heeft misbruikt. Het gebeurt. En we moeten er iets tegen doen. Vorige week is de campagne tegen kindermishandeling gestart. En vanaf maandag worden jongens en mannen in spotsjes aangesproken op hun seksueel geweldadig gedrag. Op diverse scholen bestaan lespakketten over incest, anderen hebben een vrouwenwingsgroep ingesteld of mijden het onderwerp als de pest. Niemand weet met zekerheid hoe het probleem het best kan worden aangepakt. Moeten kinderen weerbaarder worden gemaakt of de daders worden uitgerookt? Deskundigen bestrijden elkaar met spaarzaam onderzoeksgedrag, leerkrachten ervaren opnieuw hoe zeer hun opleiding te kort schiet en ouders kijken enigszins van slag toe.

Meer dan ooit beseffen ze dat ze hun kinderen niet kunnen beschermen. Want het gevaar loert overal.

sen zijn die respect voor ze hebben'. 'Over sommige geheimen moet je praten', luidt het motto van de vorige week gestarte campagne tegen kindermishandeling.

Bellen

In de campagne worden familieleden, buuren en leerkrachten aangespoord kindermishandeling te melden en worden kinderen gevraagd hun geheim te delen, bijvoorbeeld door te bellen naar een speciaal telefoonnummer.

Het kindbeeld achter de campagne stoelt op de emancipatie-gedachte dat een kind gelijkwaardig is aan een volwassen persoon die zelf verandering in zijn situatie kan brengen. 'Maar een kind is niet gelijkwaardig aan een volwassene. Juist bij mishandeling wordt heel duidelijk zichtbaar hoe afhankelijk het kind is en wat er gebeurt als volwassenen die afhankelijkheid niet respecteren.'

'Kinderen vragen om dit respect en niet om de ontkenning van hun afhankelijkheid. Het is een verkeerde gedachte om kinderen minder afhankelijk te maken. Een kind heeft recht om kind te zijn en afhankelijk te zijn.'

Mooie woorden, vinden Rensen en Hoefnagels. Maar buiten de baarmoeder is de jungle, en daar moeten kinderen zich staande zien te houden. Dus moet je ze vertellen welke gevaren er dreigen, zoals je kinderen ook uitlegt dat rechts voorrang heeft in het verkeer om te voorkomen dat ze onder een auto komen.

heet het zogenoemd inspringtheater dat aan 42 groepen kinderen van de hoogste klassen van de basisschool is vertoond. Sommige ouders vonden het volgens Hoefnagels 'eng'. 'Omdat men denkt dat het gaat over seks. Maar het gaat over macht en geweld.'

Aan de hand van liedjes en toneelstukjes behandelt 'Voor straf een Zoen' het onderwerp 'geheimen'. Hoefnagels: 'Amerikaanse onderzoekers hebben plegers van seksueel misbruik gevraagd wat kinderen zouden moeten doen om zich te weer te stellen. Het antwoord was dat kinderen nooit moeten zeggen dat ze zoiets geheim zullen houden.'

Maar de dreigementen van daders zijn niet van de lucht. Wat moet een jongetje van zes als een volwassene voor zijn ogen een lieveheerbeestje dood drukt onder het dreigement dat hem hetzelfde lot wacht als hij tegen iemand het geheim verklapt? 'Wij verwachten dat kinderen die het programma hebben gevolgd moeilijker te paaien zijn dan kinderen die het niet gevolgd hebben', aldus Hoefnagels. In het voorjaar zal uit onderzoek blijken of het programma het gewenste effect heeft gehad.

'Ik ben vreselijk benieuwd of het programma de weerbaarheid van kinderen zal vergroten. Professioneel gezien zou je moeten onderzoeken wat mensen tot mishandelaars maakt, pragmatisch zou je datgene moeten doen dat werkt en ethisch gezien zou je de daders moeten aanspreken. Want dáár ligt de verantwoordelijkheid.'

Dreigementen

In Utrecht is ook een project georganiseerd dat is gericht op voorkoming van seksueel misbruik. 'Voor Straf een Zoen?'

kinderen zei aan niemand een vervelend geheim toe te vertrouwen. Veertig procent meende dat volwassenen er toch niets van begrijpen'. Ook leerkrachten luisteren en kijken niet goed. Volgens Rensen zijn ze te veel bezig met het handhaven van zichzelf en de orde in de klas. 'Daarbij krijgen ze allerlei leerplannen op zich af en zijn ze totaal niet opgeleid voor het oppikken van signalen die kinderen afgeven'. De drie landelijke pedagogische studiecentra in Nederland hebben een handleiding gemaakt die scholen moet helpen de problemen het hoofd te bieden. De studiecetra adviseren alle scholen een vertrouwensgroep in te stellen, waar kinderen die in de knel zitten hun problemen aan de orde kunnen stellen.

Of het nu om een scheiding van ouders gaat, een dood konijn, een handtastelijke leerkracht of een broer die vieze dingen doet. De groep bestaat uit twee mensen die kennis van zaken hebben en kunnen terugvallen op hulpverleners.

'Als een kind zijn hart heeft uitgestort en de problemen zijn ernstig, dan zijn er binnen een uur deskundigen ter plekke. Ge-garandeerd. Anders zou het onethisch zijn om er aandacht aan te besteden', aldus Bob van der Meer van het Katholiek Pedagogisch Centrum. Daarnaast adviseren de centra scholen om het onderwerp seksueel misbruik in de klas aan de orde te stellen, maar altijd ingebed in een breder thema. Van der Meer: 'Een aparte behandeling van het probleem, zoals in een theatervoorstelling, is vragen om problemen. Kinderen schrikken zich terecht wild. Daarom zeggen wij, verpak het onderwerp in het thema machtsmisbruik.'

Machtsmisbruik ten opzichte van vrouwen, kinderen, joden, minderheden en machtsmisbruik in het gezin'. Nog slechts twee scholen in Nederland hebben een vertrouwensgroep ingesteld. 'Maar elk zich respecterende school zou een dergelijke groep moeten hebben.'

Knuffelen

En ouders? Die zijn een beetje in de war. Ze moeten vader en moeder zijn, vriend en therapeut. Uit een onlangs gehouden enquête door 'Ouders van Nu' blijkt dat tweederde van de ouders niet weet hoe zij aan hun kinderen seksuele voorlichting moeten geven. Het tijdperk van de liberalisering, dat met de seksuele revolutie zijn intrede deed, is besmet door aids en seksueel misbruik. Het laatste heeft niets te maken met seks, maar alles met macht en geweld. Toch wordt seksueel misbruik met seks en zelfs intimiteit in verband gebracht. In gezelschap uit mensen hun verontwaardiging met opmerkingen zoals, 'als je tegenwoordig je kind knuffelt is het incest'.

Rensen: 'Belachelijk gewoon. Word er maar meer geknuffeld in Nederland, dan was er minder incest. Veel mannen zijn niet gewend aan tederheid. Het is niets of platte porno. De overgangen tussen de verschillende contacten kennen ze vaak niet. Nee, ik hoop niet dat alle aandacht voor seksueel misbruik leidt tot een terughoudendheid in aanrakingen en intimiteit, want dan zijn we nog verder van huis. Laat vaders alsjeblieft gewoon met hun kinderen in bad gaan als de kinderen dat leuk vinden.'

VDBR V&V. P. 13

Eén op de drie kinderen heeft ooit een seksuele ervaring gehad met volwassenen'

'Hervorming is nu herwaardering'

REGIO - Valt er voor de NVSH na de seksuele revolutie van de zestiger jaren nog wel wat te hervormen in Nederland? Volgens Renate Koerber, voorzitter en verzorgster van de PR van de NVSH Haarlem, wel degelijk. „Ja, we hebben natuurlijk door de seksuele revolutie als samenleving meer seksuele vrijheid en openbaarheid verworven, maar de revolutie-gedachte is niettemin bij velen niet doorgedrongen. Tal van conservatieve ideeën zijn blijven voortbestaan en sommige dogma's keren terug.

... zonder staat voor... tuurlijk. Maar ook sex!

Onbegrip

Renate en Job zijn verbaasd over het onbegrip ten aanzien van sommige begrippen. Over pedofilie bestaan bijvoorbeeld gigantische misverstanden. „Een pedofiel is in feite iemand die gewoon van kinderen houdt zonder daarbij seksueel te benadelen. Maar in onze samenleving is de angst van grote groepen mannen zo groot om als pedofiel betiteld te worden, dat ze hun affectie ten opzichte van kinderen maar besluiten weg te stoppen. Als je dit soort behoeften als verwerpelijk beschouwt, is in de volksmond iedere moeder een pedofiel en creëer je een probleemsituatie. Er is dus sprake van begripsverwarring en onbegrip. Sex zit dan ook voornamelijk tussen de vren

... valt de twee NVSH-bestuurders over een lage seksuele behoefte literatuur te vinden is, mensen met teveel of welijks iets gezeker werk

NVSH NOG
ALTIJD
ACTUEEL

DE KENNERMER (HUISAANHUIS) 3 OKT. 91

Omdat hij zweeg over Telefacts-uitzending over pedofilie G.V.A 18-70-71 Prof. Voorhoof: "Deontologische raad van journalisten heeft nut verloren"

Van onze redacteur

„De deontologische raad van de AVBB (Algemene Bond van Beroepsjournalisten) heeft ieder nut verloren omdat hij het niet eens de moeite vond om een mogelijke schending van de privacy van slachtoffers en van de plichtleer van redacteuren door het VTM-uitzendingmagazine Telefacts op 12 maart jl. te onderzoeken". Deze krasse uitspraak komt van prof. Dirk Voorhoof (mediarecht, RUGent) naar aanleiding van de veroordeling tot vijf jaar cel van André, de pedofiel van Vilvoorde, dinsdag in Brussel.

Zoals bekend onderzoekt het parket momenteel nog of VTM en de journalisten Daniël Buyle en Martin Coenen vervolgd moeten worden omdat zij de slachtoffers van André herkenbaar in beeld brachten. De AVBB, die sinds 15 februari 1988 over een deontologische raad beschikt om schendingen van de beroepsplichten te onderzoeken, nam in deze zaak geen enkel standpunt in.

Op dinsdag 12 maart zond Telefacts een "schokkende reportage" van Martin Coenen uit over pedofilie. Hoewel VTM geprobeerd had de slachtoffers van André met zwarte strookjes onherkenbaar te maken, was dat niet volledig gelukt. Ook de huizen waarin dader en sommige slachtoffers woonden werden getoond, zodat zij voor hun omgeving duidelijk herkenbaar waren. Althans, dat vonden de betrokkenen zelf, want ze dienden klacht in tegen VTM, Buyle en Coenen.

Riooljournalistiek
Bepaalde kranten reageerden in scherpe bewoordingen op wat ze "rioaljournalistiek" noemden en

ook de centra voor slachtofferhulp keerden zich radicaal tegen de uitzending. Sommigen opperden zelfs dat je iemands privacy moeilijk zwaarder kan schenden dan door hem als minderjarige naakt en herkenbaar op televisie te brengen zonder zijn toestemming. In het VTM-programma werd een verklaring van de ouders van een minderjarige voorgelezen, waaruit bleek dat zij er helemaal niet mee akkoord gingen dat hun kind herkenbaar op televisie zou komen.

Volgens artikel 378 bis van het strafwetboek kunnen de makers een gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar en een geldboete van 300 tot 3.000 fr. (maal 90) krijgen. Volgens de slachtoffers hebben ze immers zonder schriftelijke toestemming "enigerlei beelden" verspreid waaruit de identiteit van het slachtoffer kan blijken.

Prof. Voorhoof wil zich echter niet uitspreken over de vraag of de privacy van de slachtoffers al dan niet werd geschonden, omdat hij dat een taak voor de rechter vindt. Maar hij heeft wel een aantal bedenkingen.

"In deze zaak zou je de grootste terughoudendheid kunnen verwachten, omdat het uitzenden van slachtoffers die herkenbaar zijn strafbaar is en bovendien omdat het om minderjarigen gaat. Men moest dus dubbel alert zijn. Artikel 80 van de jeugdbeschermingswet stelt bijvoorbeeld dat de pers over debatten voor de jeugdrechtsbank niet mag berichten om de toekomst van de jongeren niet in gevaar te brengen. Ik beweer niet dat dit artikel werd overtreden, maar wel dat het een tweede reden was om een serene behandeling na te streven".

Persvrijheid
Maar er is meer, vindt de Gentse prof. "Er zijn een aantal deontologische codes die bepalen dat de privacy en de menselijke waardigheid moeten worden gerespec-

teerd. Zo stipuleert artikel 5 van de Belgische Code voor Journalistieke Beginselen, die in 1982 werd afgesloten tussen de AVBB en de Belgische Vereniging voor Dagbladuitgevers (BVDU), dat uitgevers, hoofdredacteuren en journalisten "iedere ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart moeten vermijden, tenzij dat noodzakelijk is in het kader van de persvrijheid".

"Ik zie echter niet in dat het noemen van namen of het herkenbaar maken van daders en slachtoffers in deze zaak noodzakelijk is om de persvrijheid te handhaven. Je kan over de meeste problemen vrij berichten zonder daarom de privacy van mensen te schenden of hun eer te bekladden".

"Daarom is het zo verbluffend dat de AVBB, die dan toch een deontologische raad heeft, het nog niet eens de moeite vond om na te gaan of de plichtleer door VTM was geschonden. Ik zeg niet dat ze Buyle en co een sanctie moesten geven, maar ze hadden het toch wel kunnen onderzoeken en een standpunt bepalen. Dit stilzwijgen is des te merkwaardiger omdat de AVBB altijd alert reageert als belangen van journalisten in het geding zijn: denken we slechts aan hun overigens terecht reaties op de inval van onderzoeksrechter Bultthé bij De Morgen. Nu onderzoek de deontologische raad de zaak zelfs niet en daardoor heeft dit orgaan zijn bestaansreden verloren".

Voorhoof wijst er voorts op dat ook de Geschillenraad, die door de Vlaamse raad werd opgericht door het decreet van 28 januari 1987, zich niet uitsprak over deze zaak. Art. 9 van dit decreet op de commerciële televisie bepaalt immers dat de regels van de journalistieke plichtleer moeten worden nageleefd. "Deze raad kan echter maar optreden na een klacht en die kwam niet binnen. Het blijft overigens ook raar dat niemand in de Vlaamse Raad over deze zaak in-

terpelleerde, hoewel toch een aantal kranten de handelwijze van VTM scherp veroordeelde".

Opbodsituatie

"Het schoentje knelt echter niet alleen bij VTM, maar ook bij bepaalde kranten die de gerechtelijke berichtgeving systematisch opkloppen omdat ze denken zo meer lezers te winnen. Dat is een gevaarlijke evolutie, want er kan een opbodsituatie ontstaan waarbij de rechten van slachtoffers meer en meer te grabbel worden gegooid. Let wel: er moet zo open mogelijk over justitie kunnen worden bericht, maar naast de slachtoffers heeft ook de verdediging haar rechten. Het is geen opdracht van de pers om de wederinpassing van de dader nodeloos te bemoeilijken, noch om slachtoffers voor een tweede keer hulpeloos te maken".

Volgens Voorhoof is de zaak-Telefacts zeker geen voer voor Assisen. "Er is immers geen sprake van een permisdrijf dat voor een assisenhof zou moeten komen. Radio en televisie worden volgens de huidige rechtspraak nog steeds niet als pers gezien. Daar is veel kritiek op, maar het is nog altijd zo. Bovendien moet de rechter alleen maar vaststellen of slachtoffers tegen hun wil herkenbaar werden getoond. Hij moet geen oordeel vellen over de vraag of er een strafbare mening werd geuit. Assisen is dus uitgesloten".

Voorhoof heeft ook nog vragen bij de beweringen dat VTM de videoband met de bewuste beelden aan het gerecht zou hebben doorgegeven. "Als dat zo is, dan is ook dat een schending van de deontologie. Als de journalisten geloofwaardig en onafhankelijk willen blijven, dan moeten ze niet de loopjongen van het gerecht worden. Beiden hebben immers een verschillende maatschappelijke taak".

John DE WIT

"Pedofilie genezen zoals alcoholverslaving ontwennen"

"Pedofilie genezen

Van onze redacteur

C.V.A 12-10
In het Brusselse Centrum voor Actie-Onderzoek en Seksuocriminologische Consultaties (CASC) probeert men pedofielen te genezen van hun verslaving aan seksualiteit met kinderen. Dat gebeurt in een groepstherapie die twee jaar duurt. Momenteel heeft men 40 man in behandeling en er zijn er 20 die de therapie hebben beëindigd.

CASC heeft verschillende soorten cliënten. Een derde biedt zich vrijwillig aan. Dat is het laatste cliënteel omdat er geen echte dwang is om voort te doen eens de therapie pijnlijker wordt. Een tweede derde zijn "valsje" vrijwilligers: CASC krijgt ze via politie, vertrouwensartscentra of familieleden, die menen dat er dringend wat moet gebeuren.

Maar CASC heeft ook pedofielen die strafrechtelijk zijn veroordeeld. Ofwel krijgen ze dan een speciale toelating om de therapie te komen volgen, ofwel zijn ze al op voorwaardelijke invrijheidsstelling.

PIG

Bij een vijfde 5 past CASC ook medicatie toe. Zo schrijven de artsen Androcur voor, een middel dat de seksuele lust afremt en geen nevenwerkingen heeft eens men er mee stopt. "Pillen lossen echter niets op", weet Freddy Gazan. "Wij werken met drie soorten groepen. Eerst en vooral willen we de recidive vermijden. Onze therapie is in feite een ontwenningstherapie, zoals je die voor alcohol- of drugverslaving zou kunnen toepassen. Eerst moeten mensen stoppen met drinken, pas daarna kunnen we nagaan waarom mensen wilden drinken en wat dit voor hen betekende".

"In de eerste groep leren wij de pedo's aan wat ze moeten doen om niet te hervallen. Ze moeten afstand van hun emoties leren nemen. We leren ze wat hun PIG is. PIG staat voor "Probleem, Immediate, Gratification": welke probleemsituatie geeft onmiddellijk genot, en leidt dus tot de feiten. Iedereen moet weten onder welke precieze omstandigheden hij een pedofiele lust vertoont en realiseert. Velen denken dat dit hen overvalt, dat het toeval een grote

rol speelt. Dat is echter niet zo, meestal kan je alles perfect voorstellen en zijn een aantal noodzakelijke stappen nodig vooraleer tot daden met kinderen wordt overgegaan".

Sociale vaardigheden

"Eens de pedo weet wat zijn PIG" is leren wij hem hoe er iets aan te doen. Hoe daden vermijden, hoe er aan ontsnappen eens de cyclus is opgestart. Dat alles wordt in groep besproken. Daar zijn ook verkrachters en exhibitionisten bij: de verschillende groepen corrigeren mekaar. De verkrachters verwijten de pedo's het met kinderen te doen, de pedo's de verkrachters dat ze geweld gebruiken. De verschillende leden helpen zo mekaar".

"In een tweede groep doen we aan counseling: eenmaal per week moeten de daders zich inleven in de positie van het slachtoffer door middel van systeemtherapie, ze leren allemaal van mekaar. Een derde groep heeft hoofd na elementaire sociale vaardigheden: hoe moet je een gesprek beginnen, hoe druk je je gevoelens uit, hoe

leer je jezelf bevestigen, want velen kunnen dat niet. Kortom onze therapie is er opgericht de leeftijd te verhogen, niet het geslacht of de seksuele voorkeur op zich".

Uit het strafrecht?

Sommigen zeggen, als de kinderen er zelf plezier in hebben, dan is er toch geen enkel gevaar, waarom deze vorm van pedofilie niet uit het strafrecht halen? Ze putten argumenten uit het feit dat de leeftijd voor de seksuele meerderjarigheid van land tot land verschilt: in België is hij 16, in Frankrijk 15, in Nederland wilde de vorige minister van Justitie, Korthals-Altes hem zelfs op 12 jaar brengen, maar dat ging niet door.

De voorstanders van decriminalisering stippen eveneens aan dat de Griekse Oudheid pedofilie bedreef, net zoals dat in sommige Polynesische maatschappijen gebeurt. Ze beweren dat het westerse kind overbeschermd wordt, te veel "kind" wordt gehouden en dat de vrije wil bij jongeren wordt geminimaliseerd.

Dr. Gazan heeft zo zijn bedenkingen bij deze theorieën. "Je mag toch niet vergeten dat een kind

geen volwassene is. Voor hem betekent experimenteren met seksualiteit iets heel anders, zelfs als hij dat prettig vindt. Ook al is het zo dat maar weinig pedofielen geweld gebruiken, ook al is in dit concrete geval geen geweld, dan nog pleeg je een inbreuk. Want je schept bij het kind een verborgen wereld. Over een bepaald deel van zijn gevoelens mag het immers niet meer spreken tegen ouders of vriendjes, want anders lekt de hele zaak uit. Zo'n afgesneden belevingswereld is zeer belastend voor een kind".

Gazan wijst er voorts op dat alle maatschappijen die tot nu toe pedofilie bevorderden zeer misprijzend waren tegenover vrouwen, die een tweederangsstatus kregen. Ze huldigden extreme macho-waarden en de pedofilie was duidelijk ongelijk bedoeld. "Deze waarden kunnen wij in een moderne democratie niet meer centraal stellen, zodat het Griekenland-argument niet opgaat. Ik heb over de kwestie van de decriminalisering van "vrijwillige" pedofilie al veel gepraat met de cliënten. Maar volgens mij kan je moeilijk een sluitende wet maken.

JDW

Hulpcentrum CASC biedt therapie aan

"Pedofielen handelen uit gebrek aan zelfvertrouwen"

Van onze redacteur

Volgende woensdag velt de Brusselse correctionele rechtbank een vonnis in de zaak van André, de pedofiel uit Vilvoorde, die in het VTM-uidingsmagazine "Telefacts" werd getoond. Rond dit thema hangen vele taboes en vragen. GvA praatte hierover met Freddy Gazan, die als seksuoloog en criminoloog is verbonden aan de CASC (Centrum voor Actieonderzoek en Sexuo-criminologische Consultaties) — J.Sermonlaan 22 - 1080 Brussel, tel. 02/465.37.71 — een opvangcentrum dat zowat alle bekende veroordeelde pedofielen behandelt.

"Er zijn vele theorieën over het ontstaan van pedofilie. Sommigen zeggen dat pedo's geblokkeerd zijn in een kinderlijk stadium, in de narcistische fase. Het kind-zijn wordt als een zeer lieflijke periode ervaren tegenover de grauwe volwassenheid. Pedofielen willen naar dit stadium terugkeren door met kinderen om te gaan. Een tweede theorie vertrekt vanuit het feit dat sommige volwassenen door de maatschappij worden verworpen. Ze voelen zich onzeker en zijn geboren pechvogels. Daarom gaan ze liever met kinderen om, want in de gewone maatschappij kunnen ze zich moeilijk bevestigen".

"Voor onze therapie heeft de oorzaak echter geen belang, wij proberen gewoon de associatie die de pedofiel legt tussen kinderen en seksueel genot te doorbreken. Voor ons telt het veranderingsproces. Bij ons zijn alle grote pedozaken in behandeling, onder meer enkele Cries-veroordeelden. Maar wij hebben ook een oud-strijder die nog in de concentratiekampen zat. Velen van ons cliënteel zijn al redelijk oud, over de zestig".

"Over het algemeen hebben pedofielen een lange carrière: onderzoek in de VS van prof. Abel wees uit dat ze gemiddeld 76 kinderen "hebben". De leeftijd moet voor hen ook alsmat jonger zijn. Psychiatrisch onderzoek wijst uit dat dubbel zoveel pedo's aangetrokken worden door jonge meisjes

Dr. Freddy Gazan: "Voor ons telt het veranderingsproces"
 >Foto: Guy Puttemans

dan door jongens, maar velen voelen het voor beiden. Omdat de pedo's zoveel slachtoffers maken is het belangrijk de dader te behandelen, alleen zo voorkom je een heleboel nieuwe slachtoffers. Omdat toch een op drie pedo's het met jongens doen kan je van relatieve oververtegenwoordiging van de homoseksuelen spreken".

Momenteel zouden 700 mensen

in de gevangenis zitten voor zedenzaken, dat is 1 op 10 opgesloten. Maar daar zijn natuurlijk ook verkrachters en exhibitionisten bij. Deze personen worden ook door de CASC behandeld, hoewel de helft van hun cliënteel uit pedo's bestaat.

"In de gevangenis wacht de pedo's een weinig benijdenswaardig

lot. Uit de verhalen die wij hier horen, blijkt dat zij het slachtoffer zijn van gewelddaden door medegedetineerden. Zo kregen wij iemand binnen die aan het oog verwond was omdat men met een nagelvijltje had geprobeerd zijn ogen uit te steken. Maar hij dierf het niet zeggen, hij was zozeggend in de douche op de zeep uitgegleden, wat gezien de aard van de blessure onmogelijk is. Een andere had een schedelbreuk, nog anderen gebroken ribben. Pedo's werden geslagen of seksueel misbruikt. In de Franstalige gevangenissen, en meer bepaald in Lantin, is de toestand veel erger dan in Vlaanderen. In het ene geval waar bij mijn weten een klacht werd ingediend besloot het parket tot seponering".

Geboren verliezers

"Pedofielen worden dus veel gemakkelijker dan andere gevangenen het slachtoffer van geweld, omdat hun medegedetineerden het misdrijf zeer sterk afkeuren, maar ook omdat de pedo's zelf zeer onzeker zijn, zich veel meer dan psychisch goed is van anderen afsluiten en zo als het ware geweld aantrekken. Omwille van deze gruweldaden stopt men ze dan soms in de isolatieafdeling. In Lantin zitten ze bv. op de achtste verdieping in eenzame opsluiting".

"Ik ken pedo's die van hun penitentiair verlof gebruik maken om zich medisch te laten onderzoeken, gewoon omdat ze bang zijn om bij de gevangenisarts in de rij te gaan staan, vrees voor slaag. Voor hen is er in de gevangenis geen enkele therapie, ze komen er dus slechter uit dan ze er ingaan, ook als ze geïnterneerd worden omdat men vindt dat ze niet verantwoordelijk zijn voor hun daden. Het is een groot probleem dat er nergens in België een gespecialiseerd gesloten centrum is waar pedo's kunnen worden geholpen, want wij zijn een extern en open centrum, waar alleen zeer gemotiveerde pedo's kunnen worden geholpen".

■ Volgende aflevering: Pedofilie genezen zoals alcoholverslaving ontwennen.

Rondom tien is gewijd aan kinderseksualiteit en is een vervolg op de uitzending van 5 november over pedofilie. De Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) heeft in een persbericht laten weten dat het kritisch staat ten opzichte van die uitzending. De vereniging spreekt de vrees uit dat de informatie die door de eenzijdige aanpak van de makers vrijkwam, "belemmerend werkt tegenover de hulpverlenings- en emancipatie-activiteiten ten bate van mensen die proberen integer met hun pedofiele gevoelens om te gaan". De NVSH had graag bij de uitzendingen aanwezig willen zijn, maar werd niet uitgenodigd door de makers (Nederland 1, 21.12 uur).

Nv/k N 2.11.91

de Volkskrant VAN VRIJDAG 8 NOVEMBER 1991

Rondom Tien in discussie met pedofielen

Henk Mochel, presentator van Rondom Tien.

Van onze mediaredactie
"Seks staat niet op de voorgrond, het is geen voorwaarde voor de relatie met een kind." Zo reageerden talrijke pedofielen, toen vorig jaar in een uitzending van NCRV's Rondom Tien een psychiater zich negatief uitliet over pedofilie in het algemeen. De reacties waren voor Henk Mochel aanleiding drie pedofielen uit te nodigen hun standpunt te laten horen, vanavond op de televisie (Nederland 1, 21.17 uur).
"Voor de buitenstaander is de pedofiel de vieze oude man die kinderen meelukt", licht Mochel zijn programma toe. "Wij wilden naar aanleiding van al die brieven van vorig jaar laten zien, hoe de pedofiel er in werkelijkheid uitziet." Hij geeft toe dat zijn kandidaten ook wel beogen enig begrip te wekken voor hun standpunt. Hun klacht is onder meer dat de discussie erover pas begint bij excessen, zoals misbruik van kinderen, mishandeling en erger. Volgens Mochels gasten stellen kinderen een goede relatie met een volwassen op prijs, buiten elke seks om. In het algemeen komen pedofiele relaties weinig voor in de vroe-

ge jeugd, maar redelijk veel in de fase van elf en twaalf jaar. Mochel tekent aan dat naar zijn inzicht er weinig pedofiele relaties voorkomen zonder seks. Het machtsverschil tussen pedofiel en kind komt ook ter sprake. In de uitzending zegt één van de pedofiele gasten dat dit geen rol speelt, "als je elkaar maar vrij laat", waarmee hij volgens de toelichting van Mochel bedoelt dat de pedofiel respect moet opbrengen voor het kind dat geen seks wil.
Een van de pedofiele gasten heeft zijn vrouw meegenomen naar Rondom Tien. Zij kan leven met diens voorkeur voor jonge meisjes, zolang hij deze voorkeur maar niet in praktijk brengt. Twee andere gasten beken hun voorkeur voor jongens. Tot spijt van Mochel liet een kandidaat "die duidelijk in de knoop zat met zijn gevoel" het afweten.
Ook slachtoffers van pedofiele relaties komen aan het woord in Rondom Tien. Een van hen is de balletchoreograaf Rudi van Dantzig die als 11-jarige jongen een kortstondige seksuele relatie had met een

Amerikaanse soldaat. Hij heeft dat beschreven in zijn boek "Voor een verloren soldaat". Van Dantzig zegt in de uitzending achteraf minder moeite gehad te hebben met de seks zelf dan met "het verlies", dat de bewuste man uit zijn leven verdween.
Een ander slachtoffer constateert na vijftig jaar eveneens dat de gebeurtenissen achteraf grotere indruk hebben gemaakt dan het seksuele contact zelf. Vooral het optreden van de politie werkte "belastend", de nogal nonchalante aanpak waarbij het slachtoffer steeds opnieuw voor een verklaring werd opgeroepen.
Woordvoerders van de politie verklaren in de uitzending tegenwoordig voorzichtig op te treden "om het kind niet te beschadigen". Hun verklaring "klinkt nogal zwak" vindt Henk Mochel.
In aansluiting op de uitzending van vanavond komen in Rondom Tien van 22 november enkele ouders aan het woord van de tweehonderd kinderen die mogelijk waren betrokken bij de seksuele handelingen van een 13-jarige jongen uit Enschede.

Vijf jaar voor pedofiele nachtwaker uit Vilvoorde

G.V.A. 17-10-91

Van onze redacteur

De Brusselse correctionele rechtbank veroordeelde André, de pedofiele nachtwaker van het Sint-Jozefsziekenhuis in Vilvoorde, tot vijf jaar gevangenisstraf. De man had seksuele relaties met vier minderjarige jongens tegenover wie hij in een gezagsrelatie stond. André werd op 12 maart in het VTM-duidingsmagazine "Telefacts" getoond.

Volgens rechter Vernimmen kon echter niet worden bewezen dat André ook minderjarigen onder 14 jaar had verkracht. Zijn uitspraak betrof dus de drie andere betichtingen: verkrachting van ie-

mand boven 14 jaar, aanranding van de eerbaarheid van iemand beneden 16 jaar en openbare zedenschennis.

De rechtbank wees er op dat André al in 1958 en 1970 voor soortgelijke feiten was veroordeeld in Gent en Brussel. Bovendien waren twee van de jongens slechts 9 en 10 jaar oud toen de feiten begonnen en toonde André geen spijt over zijn daden. Hij hanteerde als excuus dat hij de kinderen als volwassen seksuele partners behandelde. In zijn visie antwoordde hij alleen op een signaal dat van de kinderen uitging.

■ **Biz. 9: Burgerlijke partijen geven VTM grootste schuld**

Twintig jaar dwangarbeid voor Daniël Houvenaeghel

GVA 17 10 91

Het Westvlaamse Assisenhof heeft de 36-jarige Daniël Houvenaeghel uit Ieper veroordeeld tot 20 jaar dwangarbeid. De jury bevond hem schuldig aan verkrachting van een 7-jarig jongetje en aanranding op de eerbaarheid van een 8-jarig jongetje. De jury antwoordde zeven maal "ja" op de gestelde vragen.

De feiten deden zich voor tussen september en november vorig jaar in Ieper. Houvenaeghel werd in 1984 en 1985 reeds wegens aanranding op de eerbaarheid van jongetjes veroordeeld tot twee jaar cel waarvan de helft met uitstel en tot een gevangenisstraf van zes maanden. Het antwoord op de schuldvraag kwam er na een uur beraadslagen. De jury achtte de verkrachting en de aanranding op de eerbaarheid bewezen.

Procureur Inge Devisschere beriep zich op de nieuwe wet op de verkrachting van 4 juni 1989 en vorderde levenslange dwangarbeid. Zij wees erop dat de man reeds twee maal de kans had gekregen om zich te verbeteren. De verdediging, bij monde van Mr. Houtman, vroeg aandacht voor de ongelukkige jeugdijaren van de beschuldigde en stelde dat de door het openbaar ministerie gevorderde straf niet in verhouding stond tot het seksuele misdrijf dat werd gepleegd.

Het proces werd, om de minderjarige slachtoffers te beschermen, met gesloten deuren behandeld. Ongewoon was evenwel dat de deuren tot aan

het arrest gesloten bleven. Normaal gezien wordt het publiek na de sluiting van de debatten weer tot de Assisenzaal toegelaten.

In Brugge gebeurde dat niet. De voorzitter kan, krachtens zijn discretionaire macht, het proces tot voor het arrest voor een lege zaal te voeren. Voorzitter Paul Boudolf maakte van deze mogelijkheid gebruik. De zaak nam drie volle dagen in beslag. Er werden dertig getuigen gehoord.

Vonnis in pedofilieproces in Brussel

Burgerlijke partijen geven VTM grootste schuld

Vervolg van biz. 1

Van onze redacteur

De burgerlijke partijen kregen in het proces tegen nachtwaker André wat ze hadden gevraagd, nl. 1 frank morele schadevergoeding. Ze hadden niet meer geëist omdat het hen vooral om de vervolging van VTM te doen is. Zij menen dat de kinderen eerder slachtoffer van

de televisie-uitzending waren dan van André zelf.

Op de laatste procesdag citeerde rechter Vernimmen uitvoerig uit het psychiatrisch verslag van dokter Lindemans. "De betichte is uitermate geraffineerd en heeft een scherp psychologisch doorzicht als het er om gaat minderjarigen te verleiden. Hij moet ze niet bedreigen, hij vroeg hen zelfs niet dat ze hun seksuele contacten zouden verzwijgen. De kinderen hebben niet het gevoel gebruikt te zijn, maar ervaren de seksuele contac-

ten als een gunst en vereren hem". Dat bewijst, volgens de rechtbank, hoe geslepen André wel te werk gaat.

Vernimmen stipte nog aan dat de betichte recidiveerde, dat de zwakkeren in onze maatschappij moeten worden beschermd en dat André nog steeds een gevaar voor minderjarigen betekent. "Hij heeft de kinderen op brutale wijze geïntroduceerd in de homoseksuele pedofilie die een verderfelijke invloed op hen kan hebben", aldus de rechter, die André ook voor vijf

jaar uit zijn burgerrechten ontzette. De videocassettes, waardoor de zaak aan het rollen ging, werden verbeurd verklaard.

André zit sinds 11 maart in voorlopige hechtenis in Vorst. De rechtbank ging niet in op de verzachtende omstandigheden die door mr. Deleu waren gepleit. André had al twee hartinfarcten, heeft een defecte nier en was in de gevangenis zelf slachtoffer van gruweldaden van zijn medegegedetineerden.

JDW

G.V.A

Maandag 14 oktober 1991

Ieperse pedofiel voor Westvlaams Assisenhof

Voor het Westvlaamse Hof van Assisen in Brugge begint vandaag het proces tegen de 36-jarige werkloze Daniël Houvenaeghel uit Ieper. Hij wordt verdacht van herhaalde verkrachtingen van een 7-jarig jongetje en de aanranding op de eerbaarheid van een 8-jarig jongetje. De feiten deden zich voor tussen september en november vorig jaar in Ieper. Voor de bescherming van de minderjarige slachtoffers zal het Assisenhof achter gesloten deuren zetelen. Het proces zal drie dagen duren en 30 getuigen zullen gehoord worden. Enkel tussenarresten en het arrest zijn openbaar.

De feiten waarvoor de Ieperling in Brugge moet terechtstaan kwamen op 3 november 1990 aan het licht. De vader van het 7-jarige

jongetje legde klacht neer bij de rijkswacht omdat zijn zoontje herhaaldelijk het slachtoffer was van misplaatste seksuele handelingen door Daniël Houvenaeghel. Daniël Houvenaeghel was bevriend met de ouders van het slachtoffer en kwam in het gezin regelmatig karweitjes opknappen. Deze gelegenheid nam hij te baat om het jongetje te misbruiken. Hij loodste het kind ook soms mee naar zijn appartement om naar zijn huisdieren te komen kijken. Ook daar werden seksuele inbreuken gepleegd.

De argwaan van de ouders van het slachtoffer werd versterkt toen ze in een herberg hoorden dat Daniël Houvenaeghel in de toiletten van de instelling seksuele handtastelijkheden pleegde op een 8-jarig jongetje. Om die reden werd

hem overigens de toegang tot het café ontzegd. Deze feiten waren dan ook de directe aanleiding om klacht neer te leggen tegen de man.

Daniël Houvenaeghel werd eerder al twee keer voor de rechtbank gedaagd wegens aanranding op de eerbaarheid van minderjarigen. Omdat de wet op verkrachting veruimd werd op 4 juli 1989 kunnen dergelijke feiten tot Assisenhof leiden. Dit is thans met Daniël Houvenaeghel het geval. Volgens het psychiatrisch rapport is de man volledig toerekeningsvatbaar.

Het proces zal worden voorgezeten door raadsheer Boudolf. Openbaar ministerie is procureur Devisscher. De verdediging wordt waargenomen door mr. Houtman, terwijl de belangen van de slachtoffers en hun ouders worden waargenomen door mr. Vanderhaeghe.

Assisenhof van West-Vlaanderen

G.V.A. 15-10-91

Proces Ieperse kinderverkrachter achter gesloten deuren

Voor het Westvlaamse Hof van Assisen in Brugge is gisteren het proces gestart tegen de 36-jarige werkloze Daniël Houvenaeghel uit Ieper. Hij wordt ervan verdacht een 7-jarig jongetje herhaaldelijk te hebben verkracht. Hij moet zich ook verantwoorden voor aanranding op de eerbaarheid van een 8-jarig jongetje. De feiten deden zich voor tussen september en november vorig jaar in Ieper.

Na de samenstelling van de jury (zeven vrouwen en vijf mannen) besliste het Hof, in een tussenarrest, met gesloten deuren te zeten en dit tot aan het eindarrest dat woensdagavond wordt verwacht.

Het proces zal drie dagen in beslag nemen. Dertig getuigen zijn opgeroepen. De beschuldigde Houvenaeghel die Franssprekend is, wordt bijgestaan door een tolk en wordt verdedigd door Mr. Houtman. De belangen van de slachtoffertjes en hun ouders worden waargenomen door Mr. Vanderhaeghe.

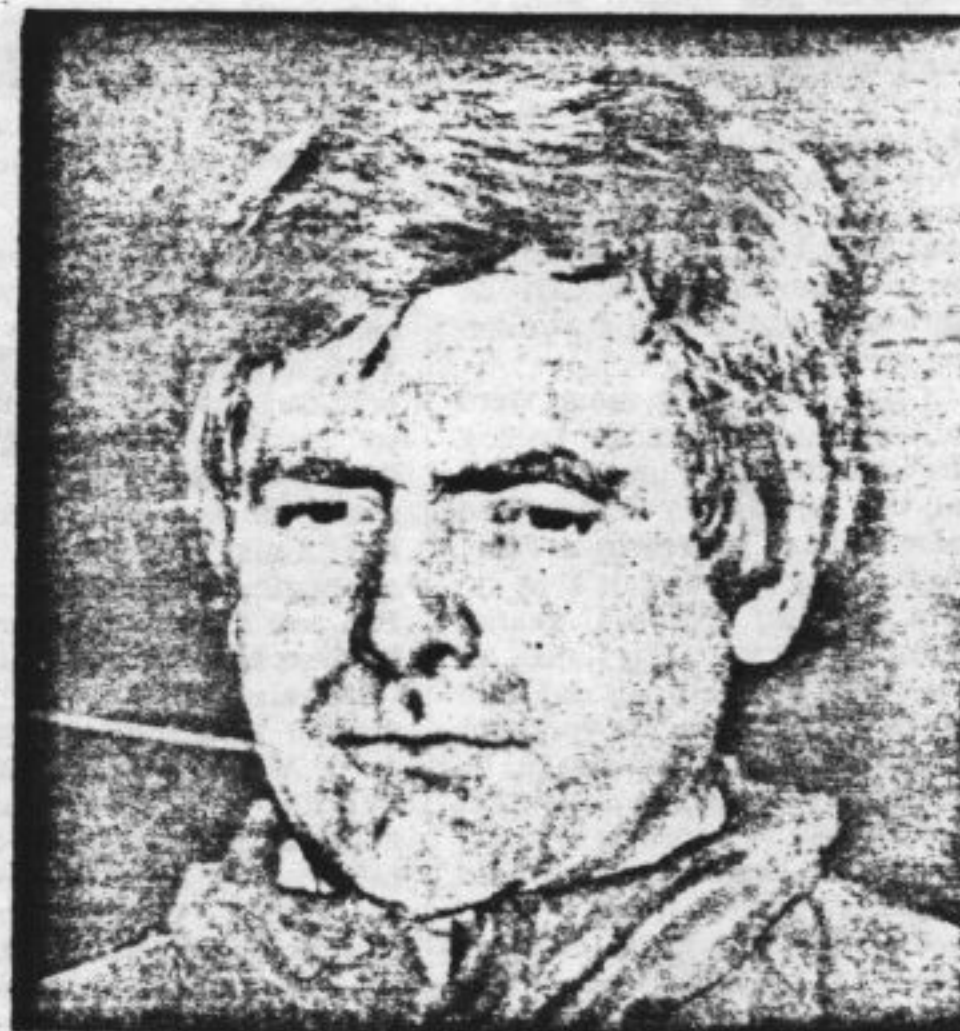
De feiten waarvoor Daniël Houvenaeghel terechtstaat kwamen aan het licht op 3 november 1990. De vader van het 7-jarig jongetje diende toen klacht in bij de rijkswacht, omdat zijn kind meer dan eens het slachtoffer was geweest

van misplaatste seksuele handelingen door Daniël Houvenaeghel.

Houvenaeghel was goed bevriend met de ouders van het slachtoffer en was er vriend aan huis. Tijdens zijn bezoeken maakte hij misbruik van het kind. Soms lokte hij het kereltje ook mee naar zijn appartement om er zijn huisdieren te bekijken. Ook daar werden seksuele inbreuken gepleegd.

Later geraakte ook bekend dat Houvenaeghel in de toiletten van een café in Ieper ook seksuele handtastelijkheden had gepleegd op een 8-jarig jongetje.

T.H.

Houvenaeghel veroordeeld tot 20 jaar dwangarbeid.

D-Foto: Jo Daman

De feiten waarvoor Houvenaeghel zich diende te verantwoorden kwamen op 3 november vorig jaar aan het licht. De vader van een 7-jarig jongetje diende toen klacht in bij de rijkswacht omdat zijn kind meer dan eens het slachtoffer was geweest van misplaatste seksuele handelingen door Daniël Houvenaeghel. Later bleek dat de werkloze Ieperling ook seksuele handtastelijkheden had gepleegd op een achtjarig jongetje.

T.H.

Slachtoffers van valse aanklacht wegens incest in de tegenaanval

In een plakboek heeft hij alles zorgvuldig bijgehouden. Voor later, als de kinderen groot zijn. Het knipsel uit de krant, waarin van zijn aanhouding melding werd gemaakt, opent de rij. De brief van de officier van justitie waarin de seponering van zijn zaak wordt gemeld is het laatste hoofdstuk. Voorlopig, want de 35-jarige Han neemt het niet dat zijn (ex-)vrouw hem ten onrechte van incest met zijn twee kinderen heeft beschuldigd. Hij gaat in de tegenaanval.

Han is niet de enige die vals is beschuldigd van incest of ontucht. Maar om hoeveel mensen het gaat is niet bekend. De justitie houdt daarover geen cijfers bij. En de 'slachtoffers' willen er nadien maar zelden over praten. Met uitzondering van een enkeling. Wij spraken met twee vaders die door hun echtgenoten werden beschuldigd van incest en met een echtpaar dat zich zou hebben vergrepen aan een nichtje.

door gerdijkstra W.N. 16

UTRECHT — Op de bank in zijn nieuwbouwwoning in het centrum van een Achterhoeks stadje kan Han - 'liever geen achternaam in de krant' - tamelijk afstandelijk vertellen over wat hem is overkomen. Net alsof het een ander betreft. Maar halverwege verliest hij zijn masker en zegt: „Je gaat door een hel. Het hele onderzoek duurde uiteindelijk acht dagen, maar voor je gevoel zijn dat acht jaren. Na afloop ben je geestelijk kapot... down en dizzy”.

Aan de wand hangt een klein fotootje van zijn nu achtjarige tweeling, een jongen en een meisje. Op de grond zit Loesje, zijn 18-jarige vriendin. In de stoel een groot aantal knuffelbeesten. Op de koffiebeker staat veelbetekenend 'I'm going through a mid-life crisis'.

Het verhaal van Han is als zovele andere. Een uitgeblust huwelijk, dat drie jaar geleden met hulp van 'deskundigen' werd gerepareerd. Maar in december vorig jaar ging het dan toch fout. „Ja, ik kende Loesje toen al. Maar zij was niet de aanleiding voor de scheiding. Het contact met haar opende wel mijn ogen wat betreft mijn eigen huwelijk”. Han kondigde in januari de scheiding aan en ging kort daarna samenwonen.

Op een ochtend in maart werd hij opgehaald door de politie. Het duurde enkele uren, voordat hij wist dat zijn vrouw hem had aangeklaagd wegens incest met de tweeling. Gedurende acht dagen werd hij verhoord, daarna weer op vrije voeten gesteld. „Alles wat er is gebeurd, is dat mijn soontje een vergroeiende voorhuid heeft. We liepen daarvoor bij de dokter. Niets bijzonders, gewoon een kwestie van goed zijn piemel wassen. In dezelfde periode had mijn dochtertje last van een onschuldige afscheiding. Gebeurt wel vaker bij meisjes van zeven, dan vegen ze niet goed droog na het plassen. Op haar vagina ging een zalfje. Dat deed ik meestal, 's avonds na het bad. Als mijn dienst het toeliet, was ik degene die ze in bad deed. Maar ik heb gemerkt dat je dat als vader kennelijk niet kunt doen...”

Een half jaar later kwam de 'bevrijdende' brief, dat de zaak werd geseponeerd. Maar Han heeft nog steeds het gevoel dat hij met de nek wordt aangekeken. „Het is beter geworden sinds de seponering, maar de

mensen slikken de waarheid niet zo gemakkelijk. Ze horen liever een verhaal dat je iets hebt uitgevreten”.

Zijn vriendin heeft het er ook moeilijk mee. Je hebt toch al het idee dat je iets moet uitleggen als je samenwoont met een 'oudere' man. En dan dit nog. „Je kon ze zien denken, daar heb je het vriendinnetje van die viezerik. Maar Han weet zelf het beste wat er is gebeurd. Niemand anders kan het weten”.

Kind en dader

Vier jaar geleden schreef Rita Kohnstamm het al in het blad Psychologie, waarvan zij hoofdredacteur is. Alleen het kind en de eventuele dader weten echt wat er is gebeurd, aldus Kohnstamm. De aanleiding waren Amerikaanse publikaties over een kind als betrouwbare getuige als het gaat om seksuele mishandeling. Tot de leeftijd van een jaar of acht is die betrouwbaarheid zeer gering, zo blijkt. En daarvan hebben echtelieden in de Verenigde Staten nogal eens misbruik gemaakt. Daar zijn aanklachten wegens incest schering en inslag bij echtscheidingszaken. Meer dan de helft is mogelijk vals. De schattingen lopen uiteen van een derde tot 75 procent.

Klaas, 39 nu, kan er over meepraten. Zijn 'ex' diende eveneens een aanklacht in wegens incest. Vier weken voordat de Raad voor de Kinderbescherming vrijwel zeker zijn toen vijfjarige dochtertje aan hem zou toewijzen kwam de aangifte. Harm zag daarin niet meer dan de zoveelste poging hem te dwarsbomen. Het zou allemaal wel loslopen. Het was toch te doorzichtig?

Net als Han was ook hij het, die het meisje meestal in bad deed. Al vanaf de geboorte. Na werktijd, want de labiele moeder had altijd wel een smoes om dat niet te doen. En, toegegeven, zo erg vond hij dat niet eens. Samen in bad, stoeien, leuk toch? De afdeling Jeugd- en Zedenzaken van de Enschedese politie vond het allemaal wat minder 'normaal' en nam de aanklacht serieus.

Zeven keer werd zijn dochtertje verhoord, waarna nog een onderzoek - met de poppenmethode - volgde. De gegevens die dat opleverde, waren voor de politie voldoende om de vader en zijn vriendin aan te houden. „Nadat er dus wekenlang op mijn dochtertje was ingepraat”, zegt Klaas verbitterd.

„Het verhoor door de politie

was zo doorspekt met vooroordelen. Ze gingen er gewoon vanuit dat er iets was gebeurd. En eerlijk gezegd, ik begon dat ook te geloven. Alleen, wat en met wie?”.

Klaas zal het waarschijnlijk nooit te weten komen. Maar feit is, dat de seksuele criminaliteit de laatste jaren enorm is toegenomen. In de familiekring, op het werk, in de hulpverlening, op school of bij de sportclub. Het scala is bijna even onuitputtelijk als de menselijke geest. Met walging en afgrijzen reageert de maatschappij op deze delicten. Zeker als er kinderen bij betrokken zijn.

Massahysterie

Maar, zo signaleren wetenschappers, de balans slaat door. Massahysterie in zaken als de Bolderkar-affaire, de clowns van Oude Pekela of zware overdrijvingen, zoals in de ontuchtzaak in Enschede zijn het gevolg. „Van onderschatting van het probleem zijn we gekomen tot een overschatting”, schreef de Amerikaanse kinderpsychiater Diane Schetsky.

„Maar ook als het gaat om zaken die minder opvallend de publiciteit halen, worden aanklachten zonder meer voor waar aangenomen, zegt Gijs, die samen met zijn vrouw werd beschuldigd van misbruik van een vijfjarig nichtje.

Seksueel geweld ten opzichte van kinderen roept zoveel weerstand op, dat ook politie en justitie zich in hun reacties al snel laten leiden door hun emoties. Verklaarbaar wellicht, want als je op de bijscholingscursus een videobeeld hebt gezien van een beschadigd kinderkontje, dan laat dat je niet onberoerd. Dan kies je partij voor het kind, onvoorwaardelijk.

Kohnstamm in 'Psychologie': „Kinderen die vertellen dat zij het slachtoffer zijn van seksuele mishandeling moeten enerzijds op hun woord worden geloofd, anderzijds moet men er rekening mee houden dat hun verhaal geheel of gedeeltelijk niet op waarheid berust. Zij kunnen door volwassenen zijn aangezet tot de beschuldiging”.

Maar nog steeds - zo schrijft de Utrechtse hoogleraar W.H.G. Wolters in een recente publicatie - worden door politiefunctionarissen ten gevolge van onwetendheid mannen van huis gehaald en voor enkele dagen opgesloten in een cel. „De persoonlijke en maatschappelijke schade is in die gevallen zeer groot, wanneer later blijkt dat er geen sprake was van seksueel misbruik”.

Wordt de gebruikelijke zorgvuldigheid die justitie betracht, uit het oog verloren als sprake is van incest of ontucht? Zeker is in ieder geval dat eerder wordt 'gegrepen' naar omstreten onderzoeksmethoden dan anders het geval is. Het gebruik van de 'anatomisch correcte poppen' speelde een rol in de zaak van Klaas, maar ook bij die van Gijs en Tina. Deze methode wordt sinds begin 1990 afgewezen. Officier van Justitie mevrouw E.J. Heus in een interview uit 1988 over de 'poppen': „De kans bestaat inderdaad dat mensen (dan) ten onrechte worden veroordeeld, maar dat risico loop je nu eenmaal met methoden die kennelijk nog in ontwikkeling zijn”.

Terug naar het echtpaar dat slachtoffer werd van een valse aangifte. Het stel, dat een nu 11-jarige zoon en een 10-jarige dochter heeft, zou een vijfjarig nichtje tijdens een logeepartijtje seksueel hebben misbruikt. De aan-

klacht werd ingediend door de zuster van de vrouw, die aantoonbaar met grote psychische problemen kampte en daarvoor ook onder behandeling was.

„Ik wist helemaal niets van de aanklacht die mijn zus had ingediend”, zegt de 42-jarige Tina. Ineens stond de politie voor de deur en werd ze meegenomen. „Ik dacht nog, die komen wat vragen stellen over een gluurder die hier in de buurt was gesignaleerd”. Haar man werd op zijn werk gearresteerd. Zij 'zat' drie dagen, haar man zelfs negen. Niet alleen op grond van de aanklacht van het nichtje, maar ook omdat buurtonderzoek plotseling een 'verkrachting' opleverde. De vader van dat kind was ervan overtuigd dat zijn dochter door Gijs was verkracht. Medisch onderzoek bracht een vaginale beschadiging aan het licht; maar aan het gegeven dat het

meisje toegaf hevig te masturberen werd voorbijgegaan. Van een verkrachting zei het 10-jarige meisje zich niets te kunnen herinneren. Gijs: „Voor de kinderpsychologe een bewijs dat ik haar had gehypnotiseerd...”.

Diepe sporen

De aanklacht en de nasleep heeft diepe sporen nagelaten in het leven van Tina, Gijs en hun kinderen. Groot is de angst voor een intieme omgang met andere kinderen. „Vroeger nam mijn dochtertje wel vriendinnetjes mee naar haar kamer. Ze liepen in en uit, maar als mijn man boven is wil ik dat niet meer hebben. Veronderstel dat hij net uit de douche komt... vroeger dachten we daar absoluut niet over na”. Gijs zal zelfs een kind dat op straat gevallen is, niet eens meer troosten. Een huliende peuter op de knie kan immers snel verkeerd worden uitgelegd. Tina: „Het is dat we een sterk, warm gezin vormen, daardoor hebben we het overleefd”.

De zaak werd uiteindelijk na anderhalf jaar geseponeerd. Heel onbevredigend, vinden Tina en Gijs. Hun onschuld is daarmee immers niet bewezen. Dat bleek ook, nu de tegenaanval is ingezet. Aan Tina is intussen een forse schadeclaim toegewezen. Maar niet aan haar man. Terwijl de aanklacht in eerste instantie dezelfde was. „Kennelijk wordt er van uitgegaan dat een man wel in staat is bepaalde dingen

te doen en een vrouw niet”, zegt Tina. Over de motieven van haar zuster hen aan te klagen tast ze nog steeds in het duister.

Ook aan een Enschedese leerkracht werd een hoge schadevergoeding toegekend. Hij werd door de rechtbank in Almelo vrijgesproken en later, nadat de officier in beroep was gegaan, nog een keer door het Arnhemse gerechtshof. De man kreeg een naar Nederlandse begrippen hoog smartegeld van 12.500 gulden toegewezen.

De man zegt aanvankelijk wel over de affaire te willen praten. Later bedenkt hij zich. Het zou teveel weer oprakelen. Ook een collega-onderwijzer, die hetzelfde overkwam, voelt niets voor een interview. De beide leerkrachten zijn inmiddels in ere hersteld en oefenen hun beroep weer normaal uit. Maar het stigma poets je niet zo maar even weg. Zelfs niet met 12.500 gulden.

Deuk

Klaas probeerde als genoegdoening tegen zijn 'ex' te procederen wegens valse aangifte. Maar de justitiële molens die zo snel maalden toen hij verdacht werd, draaiden nu plotseling zo langzaam, dat het uiteindelijk niets opleverde. Het leven van Klaas is sindsdien veranderd. Zijn rechtsgevoel heeft een flinke deuk opgelopen. Het verlangen om zijn nu 10-jarige dochtertje weer te zien is groot, ook al is hij opnieuw vader geworden. Met kinderen gaat hij anders om dan vroeger, afstandelijker. „Ik zal nooit de badkamer inlopen, als ik weet dat het dochtertje van mijn vrouw zich doucht. Voor geen geld... Vroeger zou ik daar niet eens bij nadenken. Dan liep ik zo naar binnen”.

Zijn 'ex' heeft in die zin gewonnen, dat hij zijn dochtertje tot op heden nooit heeft weergezien. Ook al was er dan geen sprake van vervolging, gezien het gebeurde vond de Raad voor de Kinderbescherming het uiteindelijk toch beter voor het meisje dat ze bij de moeder bleef. Zonder dat een bezoeksregeling tot stand kwam.

Han heeft goede hoop dat hij zijn tweeling, die hij sinds februari niet meer heeft gezien, binnenkort weer in de armen mag sluiten. Al zijn de voortekenen niet erg hoopvol. Via haar advocaat heeft zijn vrouw hem al gemaand uit de buurt van de kinderen te blijven. Han: „Maar in de kleine plaats waar ik woon is dat bijna onmogelijk. Je kunt elkaar hier niet ontlopen...”.

Sinds begin 1982 kunnen advocaten en hun cliënten bij de Hoge Raad klagen over onfatsoenlijk gedrag van rechters. De procureur-generaal schuift de meeste klachten terzijde, maar in die tien jaar heeft hij negen gevallen ernstig genoeg bevonden om voor te leggen aan de Ombudskamer van de Hoge Raad. Begin november verklaarde de Hoge Raad een klacht van het echtpaar Wind gegrond. Mr. C. Eradus, kinderrechtbank, was in een voogdijkwes- tie 'onzorgvuldig' opgetreden tegen de pleegouders Wind. Dit arrest van de Hoge Raad is het sluitstuk van een procesgang die met recht Kafkaesk genoemd mag worden: het gesol met het meisje Sandy.

Het geval Sandy Molenberg

Frank van Kolfschooten
NRC 30-11

Op 23 februari 1987 rinkelt om 3 uur 's middags de telefoon in de villa van het artsenechtpaar Wind. De Raad voor de Kinderbescherming zoekt een opvanggezin voor een tweeënhalffjarig meisje, dat door haar moeder ernstig is verwaarloosd en mishandeld. Het echtpaar vangt al jaren kinderen op en wil ook nu graag helpen. Sandy Molenberg staat een uur later al in hun huiskamer; een bang meisje met lichtblond haar en blauwe ogen, dat vrij slecht loopt voor een kind van haar leeftijd, onzindelijk is en nauwelijks praat. De kinderrechtbank spreekt op 2 april 1987 de ondertoezichtstelling uit. Sandy zal voorlopig een jaar in het gezin Wind blijven, totdat duidelijk is of haar vader in staat is haar op te voeden. Bovendien stelt de kinderrechtbank een gezinsvoogd aan, een medewerker van de Stichting voor Jeugd en Gezin. Overdag gaat Sandy naar een medisch kleuterdagverblijf. Een half jaar later, Sandy is weer wat opgebloeid, bereikt het echtpaar Wind een onverwachte boodschap. De gezinsvoogd vindt dat Sandy bij hen weg moet om 'residentieel' (in een inrichting) te worden behandeld. De mishandeling zou dermate ernstig zijn geweest dat een intensieve therapie noodzakelijk is. Het psycho-sociaal team van het ziekenhuis waar Sandy sinds haar geboorte onder behandeling is, vindt dat echter niet nodig voor een kind als Sandy, en waarschuwt dat zij een trauma kan oplopen als zij voor de tweede keer van de moederfiguur wordt gescheiden. Het echtpaar leidt hieruit af dat therapie alleen verantwoord is als Sandy bij hen blijft of bij de vader thuis. De kwestie wordt voorgelegd aan kinderrechtbank mr. R. van Os van de Amsterdamse rechtbank. Zij besluit tot het instellen van een deskundigenonderzoek door het onafhankelijke adviesbureau MWKJ. Maanden verstrijken. Sandy heeft inmiddels een nauwe band gekregen met haar nieuwe moederfiguur, mevrouw Wind, en gaat ook eens in de twee weken

een weekend bij haar vader logeren. Haar natuurlijke moeder is inmiddels gescheiden van haar man, en vertoont zich nooit meer. In augustus 1988 verschijnt het onderzoeksrapport. Het echtpaar Wind zou zich de ernst van de mishandeling onvoldoende realiseren en onvoldoende afstand bewaren tot Sandy. Dit laatste zou blijken uit het feit dat de pleegmoeder zich, net als door haar eigen twee kinderen, 'mama' laat noemen. Het echtpaar Wind kan zich absoluut niet vinden in de conclusies. Zij krijgen echter geen hoogte van de totstandkoming van de diagnose omdat zij het rapport niet mogen inzien. Het bovengenoemde psycho-sociaal team van ziekenhuis Gooi-Noord onderzoekt Sandy op hun verzoek ook en stelt: "Zij is thuis een opgewekt kind, dat goed op sociale contacten ingaat, levendig en vindingrijk speelt en een intelligente indruk maakt." Opname in een inrichting is volgens dit alternatieve rapport 'misdadig'. Het echtpaar Wind vindt ook steun bij Sandy's huisarts en bij een psychiater die heeft onderzocht hoe joodse kinderen na de oorlog de scheiding van hun pleegouders hebben ervaren. Een tweede scheidingstrauma zou extra ernstig zijn. Kinderrechtbank Van Os raakt niet overtuigd door het oordeel van die deskundigen en schaarst zich achter het advies van haar eigen onderzoeksteam. Zij schrijft het echtpaar dat de kans groot is dat het op den duur niet aan de zware eisen zal kunnen voldoen die de opvoeding van Sandy tijdens de psychotherapie zal gaan stellen. Daarbij telt ook de overweging dat beiden al een eind in de vijftig zijn.

Kort geding

Het echtpaar Wind vindt het tijd geworden om juridische hulp te zoeken. Inmiddels heeft de rechtbank mr. C. Eradus aangewezen als opvolgster van Van Os. Zo sympathiek, goed luisterend en redelijk als de laatste op het echtpaar overkwam, zo slecht zijn ze te spreken over Eradus. Vader Wind betitelt haar na hun eerste gesprek als "kil, luistert niet en toont geen enkele belangstelling voor onze argumenten en kan deze ook niet pareren". Hij heeft het onderzoeksrapport inmiddels toch kunnen inzien en eist een *second opinion* vanwege vermeende onjuistheden. Eradus houdt echter vast aan de lijn van haar voorgangster, en wijst zijn verzoek van de hand. Ze vindt dat Sandy binnen een paar dagen naar een tehuis moet worden gebracht. Wind tekent hier tegen beroep aan, maar omdat dat maanden zal duren, spant hij ook een kort geding aan om de plaatsing in het tehuis tegen te houden. Dat geding zal op 6 december plaatsvinden. Op 30 november staat de politie echter al op de stoep van hui-

ze Wind. Tevergeefs, want moeder Wind is met Sandy ondergedoken bij een kennis. Ze kan het niet voor haar geweten verantwoord worden het meisje af te staan. Rechter mr. J. Vrakking, die het kort geding afhandelt, beslist dat Sandy in afwachting van een nieuw onderzoek bij de pleegouders kan blijven. Dit wordt op 2 februari 1989 verricht bij een ander onafhankelijk adviesbureau, het PAR in Rotterdam. Wind heeft inmiddels zelf talloze deskundigen geraadpleegd, maar hun oordeel wordt niet bevestigd in het PAR-rapport. Het PAR-advies luidt daarentegen: "Zo spoedig mogelijk plaatsing in een residentieel setting, alwaar de noodzakelijke psychotherapie gegeven kan

worden alsook een nader onderzoek naar mogelijk seksueel misbruik en dader kan geschieden [...]" Seksueel misbruik is een geheel nieuw geluid in deze zaak. De kranten hebben de maanden daarvoor vol gestaan met berichten over de 'Bolderkar-affaire'. Vrakking doet nu op 2 maart uitspraak in het kort geding en wijst het verzoek van Wind tot vernietiging van de tehuisplaatsing af. Welke rol de verdenking van seksueel misbruik daarbij speelt blijft in zijn motivering onduidelijk. Direct na de uitspraak wordt Sandy onder politiebegeleiding opgehaald bij het huis van Wind en naar het tehuis overgebracht om daar de therapie te krijgen die haar trauma

moet verlichten. De pleegouders treffen haar bij terugkomst van de rechtbank niet meer aan. Het kort geding is verloren, maar het hoger beroep loopt nog. Wat hier gebeurt sterkt de pleegouders in de overtuiging dat er een spel met hen wordt gespeeld. Het is inmiddels 7 april 1989. Vlak voor de zitting komt er een brief van de Raad voor de Kinderbescherming waarin staat dat kinderrechtbank Eradus door een misverstand de ondertoezichtstelling niet heeft verlengd. Dat betekent dat Sandy nu niet langer onder de verantwoordelijkheid van de kinderrechtbank valt, maar onder die van de Raad van de Kinderbescherming. Het Hof oordeelt op grond van deze brief dat, nu er geen ondertoezichtstelling meer bestaat, het protest van de pleegouders tegen de plaatsing in het tehuis niet meer aan de orde is, omdat zij geen belanghebbende partij meer zijn. Het echtpaar vertrekt opnieuw met lege handen. Later zal blijken dat de ondertoezichtstelling op dat ogenblik wel degelijk was verlengd, maar dat er administratieve fouten zijn gemaakt. Bij de zitting van het Hof blijkt overigens dat Sandy in het tehuis sinds haar opname ruim een maand daarvoor nog geen enkele vorm van psychotherapie heeft gekregen. En dat ook het onderzoek naar de veronderstelde dader van seksueel misbruik nog niet heeft plaatsgevonden.

'Afbouwend' contact

Nog is het drama rond Sandy niet afgelopen. Het echtpaar Wind blijft gebruik maken van zijn juridische mogelijkheden. Mr. Eradus verlengt op 4 juli 1989 de beschikking voor Sandy's verblijf in het tehuis. Ook tegen deze verlenging tekenen zij beroep aan. Intussen heeft het medisch kinderdagverblijf geadviseerd om Sandy bij haar eigen vader terug te plaatsen. Tot nu toe heeft het kind niet naar hem kunnen terugkeren, omdat hij door zijn werk niet goed voor haar kan zorgen. Hij heeft zijn baan als strateemker nu echter opgezegd. De Raad voor de Kinderbescherming vindt het intussen beter dat de pleegouders hun bezoeken aan Sandy in het tehuis beperken tot 'afbouwend' contact. Ze mogen nog één keer op bezoek komen. Tot hun onvrede, omdat zij tijdens dat bezoek zien hoeveel verdriet Sandy heeft door het abrupte vertrek uit

huize Wind.

Op 13 september 1989, pas een half jaar na Sandy's opname in het tehuis, wordt het hoger beroep van Wind tegen de verlenging van de opname behandeld. Op de zitting meldt een medewerker van de gezinsvoogdij over Sandy: "[...] dat van seksueel misbruik niets is gebleken, Sandy nog steeds overdag naar het medisch kinderdagverblijf gaat en sinds kort een psychotherapeutische behandeling ondergaat, welke in eerste instantie is gericht op Sandy's verwerking van het weghalen bij haar pleegouders en haar plaatsing in het tehuis, en later gericht zal zijn op het verwerken van haar prille jeugdervaringen." Het Hof vernietigt op 30 oktober 1989 alsnog de beschikking van Eradus tot plaatsing in het tehuis en stelt dat Sandy direct terug moet naar Wind, voorlopig voor een periode van zes maanden. De bewoordingen van het Hof zijn ongekend fel: "[Het] blijkt, dat de 'behandeling' van Sandy in feite dezelfde is gebleven als die zij ondervond ten tijde van haar verblijf bij haar pleegouders, met dit verschil, dat zij als gevolg van de overplaatsing en de daarmee gepaard gaande scheiding van haar pleegouders met ernstige emotionele problemen te kampen heeft gekregen. Zulks is immers af te leiden uit de omstandigheid, dat de recentelijk begonne therapeutische behandeling, die overigens ook niet 'residentieel' geschiedt, in de eerste plaats gericht is op het verwerken door Sandy van haar overplaatsing naar het tehuis. Het Hof is derhalve van oordeel, dat het in het belang van Sandy

moet worden geacht, dat zij zo snel mogelijk wordt geplaatst in het gezin van de pleegouders teneinde te kunnen herstellen van de schade, die haar is toegebracht door de verwijdering uit het gezin, waarin zij voor het eerst in haar leven stabiliteit en geborgenheid heeft ondervonden [...]. In dat kader zal ook het contact tussen Sandy en haar vader kunnen worden gecontinueerd en zal kunnen worden toegewerkt naar een terugplaatsing van Sandy in het gezin van haar vader." Eindelijk heeft het echtpaar Wind dus gehoor gevonden bij een rechter. Maar de voldoening daarover is van heel korte duur. Eradus besluit diezelfde ochtend nog, na spoedoverleg met de coördinator van de kinderrechtbank, mr. M. Hartzuiker, de ondertoezichtstelling op te heffen. Hiermee is de beslissing van het Hof krachteloos geworden. Zonder ondertoezichtstelling kan de vader van Sandy, haar wettige voogd, zelf bepalen waar ze zal wonen. Hartzuiker legt in een brief aan de Raad voor de Kinderbescherming uit dat Eradus deze beslissing wel moest nemen, omdat Sandy al werd voorbereid op terugkeer naar haar vader. Bovendien heeft zij haar vertrouwen in het echtpaar Wind verloren: "De opvangouders immers hebben stelselmatig beslissingen van de kinderrechtbank tegengewerkt en naast zich neergelegd en hebben het kind zonder enig overleg aan deskundigenonderzoekers doen onderwerpen, zodat op enige samenwerking in het belang van Sandy niet meer gerekend kan worden." Het inmiddels erbitterde echtpaar Wind doet nog een laatste wanhoopspoging. Ze eisen in kort geding dat vader Molenberg Sandy aan hen afstaat. Tevergeefs. Rechter Vrakking stelt dat het Hof anders zou hebben beslist als het op de hoogte was geweest van de voorgenomen terugkeer van Sandy naar haar vader. Sandy gaat op 14 november 1989 bij haar inmiddels hertrouwde vader

VERVOLG NR 30

wonen, en daar woont zij nog steeds, samen met haar broertje Robin.

Betrokkenen aangeklaagd

Hoe Sandy en haar vader de juridische lijdensweg hebben ervaren, laat zich alleen maar raden. De vader wil niets meer te maken hebben met het echtpaar Wind en schuwt de publiciteit. Het echtpaar Wind heeft zich niet kunnen neerleggen bij de gang van zaken. Ze hebben enkele betrokkenen aangeklaagd die in hun ogen fouten hebben gemaakt.

De psychiater van het Rotterdamse adviesbureau PAR is voor het Medisch Tuchtcollege gedaagd, net als de directeur van het medisch kleuterdagverblijf. De eerste klacht resulteerde in een berisping, maar is in hoger beroep ongegrond verklaard door het Centraal Medisch Tuchtcollege; de tweede klacht is afgewezen omdat de ouders niet—ontvankelijk werden verklaard. De kinderrechtshers Hartzuiker en Eradus zijn aangeklaagd bij de Hoge Raad. De procureur-generaal heeft de klacht tegen de eerste terzijde geschoven, maar die tegen Eradus heeft hij voorgelegd aan de Ombudskamer van de Hoge Raad. Eradus had het echtpaar Wind moeten uitleggen waarom zij op 30 oktober 1989 de ondertoezichtstelling plotseling beëindigde en heeft daarom 'onzorgvuldig' gehandeld, zo bepaalde de Hoge Raad. "Gegeven het uitzonderlijke karakter van haar stap had mr. Eradus moeten inzien dat de beëindiging [...] een ernstige schok voor hen zou betekenen nadat zij even tevoren hun maandenlange inspanning ter afwending van wat zij als heilloos voor Sandy Molenberg zagen (namelijk voortgezette opnemingen in het tehuis) met de beschikking van het Hof bekroond hadden gezien. Mr. Eradus had het teweegbrengen van die schok kunnen en moeten voorkomen", aldus het arrest.

Een kleine genoegdoening voor het echtpaar, dat de afgelopen ja-

ren 40.000 gulden heeft uitgegeven om de rechters te overtuigen van hun gelijk. Het arrest van de Hoge Raad laat minstens één vraag onbeantwoord. Heeft de kinderrechtshers inderdaad een prestigiestrijd gevoerd, zoals het echtpaar beweert? Of was hier sprake van "betreurenswaardige misverstanden, waardoor het moeilijk was met elkaar in gesprek te komen", zoals Eradus zich verweerde in de Ombudskamer van de Hoge Raad?

Mini-verwijt

De president van de Amsterdamse rechtbank, mr. B. Asscher, heeft vorige week kennisgenomen van het arrest van de Hoge Raad, maar zegt geen consequenties te willen verbinden aan het optreden van zijn kinderrechtshers. "Ik zou willen dat mijn rechters geen grotere fouten maakten dan deze kinderrechtshers. Al haar beslissingen zijn van A tot Z goed en verantwoord geweest en in stand gebleven", aldus Asscher. Volgens hem zijn de klachten van Wind over de kinderrechtshers in het arrest verschrompeld tot een 'mini-verwijt'. Hij kan zich dan ook niet voorstellen dat dit een genoegdoening is voor Wind.

Asscher stelt dat Eradus in haar recht stond toen zij de beslissing van het Hof negeerde en de ondertoezichtstelling ophief, en wijst erop dat de Hoge Raad hierop in zijn arrest ook niets aan te merken heeft gehad. "In de zaak van het Maimonides-Lyceum [waarin een vader eiste dat deze orthodox-joodse school zijn zoon zou toelaten] heeft onze rechtbank ook een arrest van het Hof ongedaan gemaakt. Dat heeft de Hoge Raad toen bekrachtigd. In ons systeem zit ingebakken dat je rekening mag houden met nieuwe feiten, ook als dat zou betekenen dat je een uitspraak van een hogere rechtshers ontcracht."

Asscher vindt het interessanter om te kijken hoe de ingrepen van de kinderrechtshers hebben uitgewerkt. "Het was van meet af aan

de opzet om vader Molenberg weer met de voogdij over de kinderen te belasten. Dat is niet alleen zo geschied, maar het is ook een volledig succes geworden. De ondertoezichtstelling van het jongste broertje is intussen ook opgeheven en het gezin functioneert voor zover ik weet prima. Een *happy ending* dus", meent Asscher. "Er zijn veel problemen die inherent zijn aan de structuur van het kinderrechtsherschap, maar dit probleem heeft door de activiteiten van het echtpaar Wind zelf deze omvang gekregen. Het is daarom een atypisch probleem."

Prof.dr. J. Doek, hoogleraar kinderrecht aan de Vrije Universiteit, heeft de verwikkelingen rond Sandy nauwlettend gevolgd. Hij vindt de opvattingen van Asscher 'elitaïr'. "Het is uitzonderlijk als de procureur-generaal een klacht voorlegt aan de Hoge Raad, en daarom vind ik dat je je wel iets mag aantrekken van dit soort oordelen. Bovendien had de Hoge Raad het gerommel met de verlenging van de ondertoezichtstelling in april 1989 best wat strenger mogen beoordelen."

Hij vindt de manier waarop Eradus in oktober 1989 het arrest van het Hof zinloos maakte 'absoluut onaanvaardbaar'. Doek: "Als een appelrechtshers zegt 'Zo is het', dan is een lagere rechtshers niet geroepen die beslissing ongedaan te maken, ook al had die daartoe in deze zaak formeel het recht. Het kwalijke is dat zij daardoor de schijn heeft gewekt dat zij die hogere beslissing niet respecteerde. Dat is heel slecht voor de beleving van het recht door de burger. De Hoge Raad heeft hier niets over gezegd, omdat de procedure bij de Ombudskamer niet de juistheid van rechterlijke interpretaties van wettelijke bepalingen toetst, maar het gedrag van rechters tegenover advocaten en cliënten."

Bets mis

Doek vindt dat de geschiedenis van het echtpaar Wind wel degelijk laat zien dat er iets mis is met het kinderrechtsherschap. "Er zijn veel meer klachten over kinderrechtshers, maar de meeste mensen hebben niet de energie, de kennis en het geld om door te vechten tot en met de procureur-generaal van de Hoge Raad. Is het misschien ook 'atypisch' dat de procureur-generaal van de negengevallen in tien jaar drie keer klachten over kinderrechtshers heeft voorgelegd aan de Ombudskamer van de Hoge Raad?"

Dat Eradus een prestigieslag heeft geleverd met Wind acht Doek 'niet objectief aannemelijk te maken'. Wel kan hij zich heel goed voorstellen dat die indruk bij het echtpaar is ontstaan. "Er is een reeks van dingen misgegaan die wel vaker misgaan in de kinderrechtsherspraktijk. Als er dan een conflict ontstaat tussen de kinderrechtshers en in dit geval de pleegouders, dan moet de kinderrechtshers de zaak overdragen aan een collega. Zo voorkom je dat mensen denken dat de kinderrechtshers een persoonlijke vendetta tegen hen voert."

De kinderrechtshers komt in de pikorde van de rechterlijke macht achteraan, volgens Doek. "Bijna niemand wil spontaan kinderrechtshers worden, omdat het niet interessant is voor de verdere loopbaan. Bij sommige rechtbanken moet de president zelfs mensen aanwijzen om het een aantal jaren te doen. Zo'n korte periode is niet motiverend om er eens flink tegenaan te gaan en in de vrije tijd ook nog bij te lezen over het vakgebied. Bovendien zijn sommigen qua persoonlijkheid minder geschikt voor kinderrechtsherszaken."

De geringe interesse voor het ambt van kinderrechtshers bestond tot voor kort ook bij het ministerie van justitie. Affaires als die van Sandy hebben ertoe geleid dat staatssecretaris Kosto de kinderrechtshers in de toekomst niet meer verantwoordelijk wil stellen voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Een dramatische wending als die van 30 oktober 1989, waarbij een beslissing van het Hof door de kinderrechtshers werd ontcracht, is dan uitgesloten. Bovendien wil Kosto het mogelijk maken ingewikkelde zaken door te verwijzen naar de meer eenvoudige familiekamer van de rechtbank. De kinderrechtshers kan zijn verantwoordelijkheden dan delen met andere rechters.

Doek vindt de plannen van Kosto nog niet ver genoeg gaan. De term 'kinderrechtshers' suggereert volgens hem dat deze rechtshers over een bijzondere deskundigheid beschikt. Die deskundigheid hebben ze echter nauwelijks als ze aantreden. "Dat vanuit het departement nooit is geëist dat kinderrechtshers pas mogen beginnen als ze een specialistische basisopleiding achter de rug hebben, is een tekortkoming waar geen rechtvaardiging voor te vinden is."

Als die vooropleiding er ooit komt, zal het geval-Sandy ongetwijfeld tot de verplichte literatuur gaan behoren.

Sandy Molenberg is een gefingeerde naam. De reconstructie van het geval is gebaseerd op gerechtelijke dossiers.

KINDERBESCHERMING:

De kinderbescherming is op alle fronten in beweging. Zo deed het ministerie van Justitie onlangs voorstellen tot samenvoeging van de Raad van de Kinderbescherming en de instellingen voor gezinsvoogdij. Hiertegen stak een storm van protest op. Daarnaast valt binnenkort de ontkenning te verwachten van het vraagstuk van de vermeende almacht van de kinderrechtter. Bovendien bond staatssecretaris van Justitie mr. Aad Kosto kort geleden de strijd aan met vervaging van de gevoelige grens tussen kinderbescherming en jeugdhulpverlening. Dit is de eerste aflevering van een korte serie over kinderbescherming in beweging.

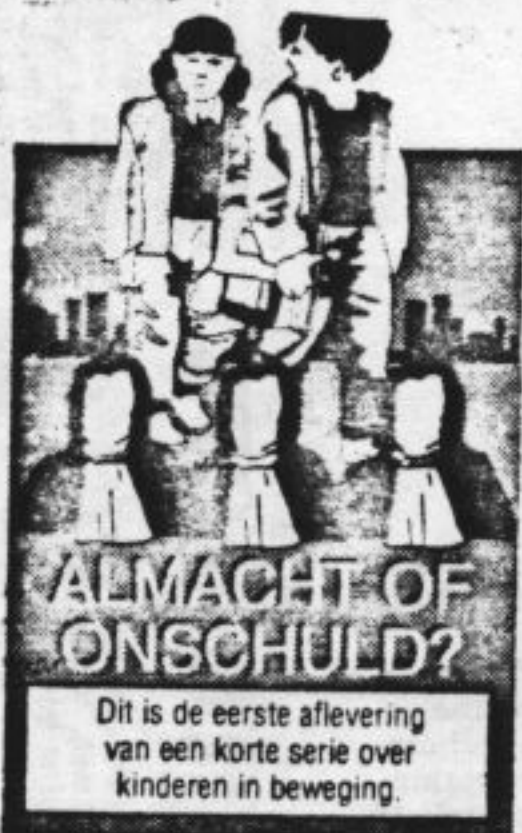
Van onze redacteur **NYHN 26**
Gert Jan Verhoog

De positie van de kinderrechtter staat al tientallen jaren ter discussie. Geruchtmakende misstappen van enkele kinderrechtters in het nabije verleden deden die discussie oplaaien. Nu nog spreekt de kinderrechtter een maatregel uit en is hij zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van het gezag. Nu nog ook voert een gezinsvoogd die maatregel uit onder leiding, toezicht en controle van de kinderrechtter. Deze combinatie van rechtspraak en uitvoering is de twistappel. Het ministerie van justitie bereidt nu een wet voor, die de uitvoerende taken en verantwoordelijkheden van de kinderrechtter - de zogenaamde opvoedingsbevoegdheden - overdraagt aan de instelling voor (gezins-) voogdij. De kinderrechtter beperkt zich volgens dit voorstel tot rechtspreken. De zo omstreden, vermeende almacht van de kinderrechtter lijkt hiermee gebroken, terwijl een dergelijke wet de onafhankelijkheid van de kinderrechtter kan versterken.

De discussie over de positie van de kinderrechtter deed tot voor kort vermoeden, dat dit onderwerp op zichzelf staat. Alleen al om de eenvoudige reden dat hoge bomen veel wind vangen is dit allerminst verbazingwekkend. Maar juist hierin schuilt het gevaar: dat de nieuwe wet geen beëindiging maar een onopgemerkte verschuiving van die omstreden almacht tot gevolg heeft. Het is daarom toe te juichen dat de staatssecretaris van Justitie zich onlangs in Haarlem heeft gebogen over de positie en taken van de gezinsvoogdijinstelling. Wel wat laat wierp hij in zijn toespraak een dam op tegen een ongebreidelde jeugdhulpverlening.

Terecht merkte hij tussen de regels door op, dat kinderbescherming, waaronder de gezinsvoogdij valt, een verantwoordelijkheid van Justitie moet blijven. Met die duidelijkheid zijn ook ouders en kinderen gediend, sprak Kosto in Haarlem. Hij onderbouwde die grens tussen kinderbescherming en jeugdhulpverlening met het wettelijk onderscheid tussen priveleven in gezinsverband en de maatschappelijke institutionele orde. De taak van de kinderbescherming beweegt zich hoofdzakelijk op het gebied van de persoonlijke levenssfeer, waarbinnen ouders verantwoor-

Positie kinderrechtter staat ter discussie

delijk zijn voor de opvoeding en verzorging van hun kinderen.

Maatregelen

Op grond van een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming kan de kinderrechtter inbreuk maken op het privéleven van ouders door maatregelen te treffen op het gebied van dat ouderlijk gezag. De instelling voor gezinsvoogdij wordt dan op grond van die rechtelijke maatregel belast met de uitvoering van het gezag, dat bij de ouders is beperkt (gezinsvoogdij) of hen is ontnomen (voogdij). In tegenstelling tot de kinderbescherming is de jeugdhulpverlening niet opvoedingsbevoegd. Gelukkig heeft de Nederlandse wetgever op die uiterst belangrijke scheidlijn een onafhankelijke rechtter geplaatst. "Uit het oogpunt van rechtswaarborging en rechtsbescherming van ouders en kinderen is het van belang om vervaging van dit onderscheid te voorkomen", benadrukte Kosto. Vele ouders en kinderen zullen

de staatssecretaris erkentelijk zijn voor het handhaven van die scherpe grens. Maar waar rook is is vuur.

Tussen de kinderbescherming en jeugdhulpverlening bestaat al een ontoelaatbaar schemergebied. Met als gevolg dat medewerkers van instellingen aan beide zijden van die grens zich niet zelden ontpoppen als de wolf in schaapskleren. Ontdekken ouders en kinderen die gedaanteverwisseling, dan voelen ze zich dikwijls bedrogen. In zijn redevoering gaf Kosto een aanzet tot de ontmanteling van die scheefgegroeide en daarom misleidende structuur. Hij stelde een reeks retorische vragen over de bezigheden van instellingen voor gezinsvoogdij (veelal Stichting voor Jeugd en Gezin). Die instellingen bewegen zich op het terrein van kinderbescherming (gedwongen) en jeugdhulpverlening (vrijwillig).

Kosto stelde dat die activiteiten binnen een instelling voor gezinsvoogdij, zeker nu de overbeveling van uitvoerende taken van de kinderrechtter in het verschiet ligt, onverenigbaar zijn. Overigens, indien het Justitie menens is die vervaging een halt toe te roepen, dan zou zij om te beginnen beter in plaats van de aanduiding 'jeugdbescherming', die hier en daar in zwang raakt, de aanduiding 'kinderbescherming' kunnen bezigen. Jeugdhulpverlening en jeugdbescherming liggen voor politici, jeugdhulpver-

leners en buitenstaanders dicht bij elkaar. De aanduiding 'kinderbescherming' mag dan beladen zijn, dat imago verbeter je uiteindelijk niet door naamswijziging maar door een inhoudelijke keer ten goede. De staatssecretaris stelde in Haarlem een nadere uitleg in het vooruitzicht van de inhoudelijke gevolgen van een herwonnen onschuld van de kinderrechtter.

Toezicht

Deze uitleg kan antwoord geven op de brandende vraag of die almacht van de kinderrechtter nu ook werkelijk wordt gebroken of alleen maar overgaat in handen van de instelling voor gezinsvoogdij. Want tot nu toe tasten betrokkenen nog steeds in het duister over de manier waarop het ministerie de toezicht op die opvoedingsbevoegdheden wil regelen, nu de kinderrechtter straks die leiding, toezicht en controle wordt ontnomen. De toespraak van Kosto in Haarlem geeft tevens voedsel aan de discussie over de positie en taken van de Raad voor de Kinderbescherming. Evenals de instelling voor gezinsvoogdij kampt ook deze Raad met onverenigbare activiteiten: onderzoek, verweven met hulpverlening. Het ligt voor de hand dat de staatssecretaris zijn gevolgtrekkingen ten aanzien van de instelling voor gezinsvoogdij doortrekt naar de Raad.

Dergelijke gevolgtrekkingen moeten echter wel plaatshebben op grond van beleid, dat gericht is op samenhang, onderlinge afbakening en toetsing van de kinderbescherming. Op dit moment is dat beleid nog ver te zoeken: het ministeriële voorstel tot samenvoeging van onder andere de instellingen voor voogdij en de raden voor de kinderbescherming doorkruist de discussie over positie en taken van kinderrechtter en voogdijinstellingen, terwijl ook de achterliggende bedoeling van jeugdwelzijnswet (integratie en decentralisatie) een hypothek legt op gewenst beleid.

De staatssecretaris staat in wezen voor de opdracht schoon schip te maken binnen de kinderbescherming, versluiting uit de weg te ruimen. Door de Raad te belasten met zuiver onderzoek voor rapportage aan de kinderrechtter, de taak van de kinderrechtter te beperken tot rechtspraak en de uitvoering daarvan in handen te geven van de instellingen voor gezinsvoogdij zou al heel wat gewonnen zijn. Door vervolgens de toetsing van onderzoek en uitvoering onder te brengen bij een aparte inspectie binnen de kinderbescherming kan die gehekelde almacht worden beëindigd.

Voor onderzoek en uitvoering zijn richtlijnen nodig, bij voorkeur van het ministerie van Justitie. Niet alleen om rechtgevoerd te waarborgen, maar ook om parlementaire controle te bewerkstelligen. Dit ministerie kan dan tevens het beleid van Raad en instellingen voor gezinsvoogdij toetsen op hoofdlijnen. Een aparte inspectie voor de kinderbescherming kan dienen als instrument van het ministerie voor behandeling van klachten over beide organen.

Een dergelijke samenhang, afbakening en controle is een absolute noodzaak voor behoud of herstel van het vertrouwen van ouders en kinderen in de kinderbescherming. Het is daarom te hopen dat Kosto slaagt in zijn poging de kinderbescherming te zuiveren en daarmee om te vormen.

Ongrijpbaar gezag van gezinsvoogdij

Ook in de kinderbescherming is gezag een bittere noodzaak. Indien het belang van het kind dit vereist, kan de kinderrechtter ouderlijk gezag straks geheel of gedeeltelijk overdragen aan de gezinsvoogdij. Maar gezag zonder normen is hol. En juist die normen voor de kinderbescherming zijn onvindbaar. Ongebonden gezag wordt dan een ongrijpbaar macht voor ouders en kinderen. Dit is de tweede aflevering van een korte serie over kinderbescherming in beweging.

Van onze redacteur **NYHN 27**
Gert Jan Verhoog

Het ministerie van Justitie dreigt instellingen voor (gezins-)voogdij, betrokken ouders en kinderen straks in belangrijke mate aan hun lot over te laten. Onafhankelijke instellingen voor gezinsvoogdij (veelal onderdeel van een Stichting voor Jeugd en Gezin) worden binnenkort belast met de opvoedingsbevoegdheden en verantwoordelijkheden van de kinderrechtter. Voor de uitvoering van die taken ontberen zij blijkens elk houvast. Ook de wet op de jeugdhulpverlening biedt geen steun. Het verplichte hulpverleningsplan voor de gezinsvoogdij is in die wet gelijk aan dat voor de jeugdhulpverlening. Taal nog teken van opvoedingsnormen voor de kinderbescherming in deze wet of elders.

De overheid verzuimt al tientallen jaren openlijke, duidelijke en controleerbare normen vast te stellen. Politiek ligt het stellen door de overheid van normen voor opvoeding zeer gevoelig. Daarom laat ze blijkbaar ook op het terrein van de gezinsvoogdij verstek gaan. Naast de normering werpt de overheid straks ook het gezag zelf in de schoot van stichtingen, die zich alleen financieel gebonden weten aan het ministerie van Justitie. Tussen die stichtingen en het vaak maar al te vrije spel der maatschappelijke misstanden zit een slinterdun vlies. Dat is wel gebleken uit geruchtmakende affaires rond sexueel misbruik in pleeggezinnen (onlangs in Rotterdam) en tehuizen (onder andere destijds in Zetten en de Waddenhoeve).

Die huiver van de overheid voor het stellen van normen ten aanzien van opvoeding van gezinsvoogdij-pupillen is tweeslachtig, om niet te zeggen schijnheilig. Want intussen tiert van subjectieve normen doordrenkt onderzoek en rapportage van de Raad voor de Kinderbescherming welig en vloeit een maatregel van de kinderrechtter daaruit voort. De kinderrechtter kampt met tijdgebrek en is daarom vaak gedwongen op bevindingen in een rapport van de Raad of, voor verlenging van een maatregel,

op het verslag van de gezinsvoogd af te gaan.

Wanneer de kinderrechtter op grond van dergelijke rapporten straks ouders hun gezag geheel of gedeeltelijk ontnemt, draagt hij met dat gezag ook de normering over aan een instelling voor gezinsvoogdij. Gebrek aan wettelijke en controleerbare normen maakt ouders en kinderen bijna rechteloos. Want ook het overlaten van die normering aan instellingen voor gezinsvoogdij betekent een vrijbrief voor het opleggen van persoonlijke denkbeelden, terwijl rechtsgelijkheid dan ver te zoeken is. Wanneer de kinderrechtter straks de leiding en controle van zijn maatregel verliest en een aparte inspectie voor de kinderbescherming ontbreekt, dreigt de ongebonden instelling voor gezinsvoogdij niet alleen aan haar lot te worden overgelaten. Zij is dan bovendien nagenoeg ongrijpbaar.

Als produkt van de ontzuiling - levensbeschouwelijke banden zijn verbroken - hebben Stichtingen voor Jeugd en Gezin (SJG) geen direct maatschappelijk draagvlak. Voor de gezinsvoogdij is dat maatschappelijk draagvlak wel aanwezig. Het ligt verankerd in het verlangen van de samenleving, dat de overheid kinderen beschermt die ernstig in verdrukking komen.

Stichtingen voor Jeugd en Gezin verzetten zich nu tegen het voorstel van de staatssecretaris van Justitie, mr. Aad Kosto, hun organisaties onder andere met de Raad voor de Kinderbescherming samen te voegen. Eerder noemde hij terecht de huidige combinatie van jeugdhulpverlening en kinderbescherming binnen de instelling voor gezinsvoogdij onverenigbaar. Kernactiviteit is de gezinsvoogdij. Daarom ligt het afstoten van jeugdhulpverlening voor de hand.

Vervolgens dient de vraag zich aan wat de meest geschikte plaats is voor de gezinsvoogdij. Een gevolgtrekking van Kosto's scheidlijn tussen de gedwongen kinderbescherming en vrijwillige jeugdhulpverlening is, dat gezinsvoogdij niet thuis hoort in een provinciale organisatie voor de jeugdhulpverlening. Omdat dit wel de achterliggende bedoeling is van de wet op de jeugdhulpverlening, is aanpassing van die wet geboden.

Steekhoudende argumenten voor onafhankelijkheid van de gezinsvoogdij ontbreken nage-

noeg, wegen in elk geval niet op tegen het belang van controlebaar gezag. Samenvoeging met een geprivatiseerde Raad voor de Kinderbescherming is voor betrokken ouders onverteenbaar. Bepaalde taken van de overheid, zeker die op het terrein van Justitie, lenen zich nu eenmaal niet voor privatisering. De staat kan niet de kinderrechtter de mogelijkheid bieden ouderlijk gezag te beperken of te ontnemen om vervolgens dat gezag uit te besteden aan naamloze en ongebonden organisaties.

De staatssecretaris zegt tegen iedereen die het wil horen, dat de kinderbescherming een kerntaak van zijn ministerie is. Het departement is dan ook verplicht de volle verantwoordelijkheid te nemen voor de kinderbescherming. Gezinsvoogdij moet daarom als een Raad voor uitvoering onderdeel worden van het ministerie van Justitie. Die oplossing ontnemt het departement tevens de mogelijkheid door afwenteling van zijn verantwoordelijkheid op onbegrijpbare instellingen zijn handen in onschuld te wassen.

Samenvoeging met de Raad voor de Kinderbescherming ligt pas dan voor de hand als tussen onderzoek en uitvoering een messcherpe afbakening bestaat. Want de aanduiding Raad voor de Kinderbescherming is misleidend. De Raad bestrijkt als orgaan voor onderzoek maar een deel van het terrein van de kinderbescherming, terwijl zijn onderzoek is verweven met hulpverlening. Daarom is de aanduiding Raad voor onderzoek beter op haar plaats, tenminste zodra het ministerie de huidige raad heeft gezuiverd van hulpverlening.

Maar vreezen stichtingen voor jeugd en gezin met het afstoten van activiteiten op het gebied van de jeugdhulpverlening (onder andere het Jongeren Advies Bureau) ook een kweekvijver van pupillen te verliezen? Want terwijl zij op andere gronden verzet plegen tegen samenvoeging met de Raad voor de Kinderbescherming, speelt die overweging zeker een rol. Als zo vaak gaat het ook in dit geval om behoud van banen en positie.

Gevaar

Aan de andere kant dient de overheid te voorkomen dat ernstige zaken, waarbij inschakeling van de kinderbescherming geboden is, in handen blijven van de jeugdhulpverlening. Met een plicht voor die jeugdhulpverlening dergelijke zaken te melden bij een Raad voor onderzoek van de kinderbescherming kan de overheid dat gevaar voorkomen. Een beroepsgeheim voor maatschappelijk werkers — de beroepsgroep streeft hiernaar — is dan ook het laatste waarop kinderbescherming zit te wachten. Tevens moet voor ouders, tegenover wie de jeugdhulpverlening buiten haar bevoegdheden treedt, de mogelijkheid bestaan die Raad voor onderzoek in te schakelen om vervolgens van de kinderrechtter een oordeel te vragen over hun kwestie met de jeugdhulpverlening.

Kinderbescherming is gegrondvest op met de mond beleden verantwoordelijkheid. Als het belang van een kind dit vereist, kan de kinderrechtter ingrijpen in het gezin.

De kinderrechtter wijst dan meestal een gezinsvoogd aan, die straks in plaats van hem bevoegd is het kind in een tehuis of pleeggezin te plaatsen. Maar het is een raadsel wie vervolgens verantwoordelijk is voor dit kind in dat pleeggezin of verreweg de meeste tehuizen.

Dit is de derde en laatste aflevering van een serie

Verantwoordelijkheid is vrijwel onvindbaar

over kinderbescherming in beweging.

Van onze redacteur Gert Jan Verhoog NVHN 28

De eenvoudige vraag, wie verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de kinderbescherming, blijkt dikwijls niet of nauwelijks te beantwoorden. Op zoek naar dat antwoord is de kinderbescherming als een bos, waarin haar medewerkers verduist staan opgesteld achter bomen. Ze weten zich ingedekt tegen verantwoordelijkheid door een gebrek aan duidelijke regels en toezicht, door hun ongeschreven onschendbaarheid. Dat heet: vertrouwensrelatie, hulpverlening, sinds kort ook wel 'de rechten van het kind'. Het blijken maar al te vaak fluweelzachte dekmantels te zijn in een schimmig bos vol absurditeiten.

Grofweg bestaat de kinderbescherming uit onderzoek naar de noodzaak van een ingreep, het oordeel daarover van de kinderrechtter en vervolgens de uitvoering van zijn eventuele maatregel. Zoals gemeld draagt de kinderrechtter leiding en controle van die maatregel straks over aan de gezinsvoogdij. Eerder is stilgestaan bij gevolgen van die verschuiving voor ouders en kinderen in verhouding tot raden voor de kinderbescherming en instellingen voor gezinsvoogdij. Maar die gevolgen raken de hele kinderbescherming.

Straks is het de gezinsvoogd, die op grond van een maatregel van de kinderrechtter kan besluiten tot gedwongen plaatsing van een kind in een tehuis of pleeggezin. En weer dringt de vraag zich op wie dan verantwoordelijk is voor dit kind: de gezinsvoogd, het tehuis, Justitie of niemand? Het antwoord daarop is vooralsnog onvindbaar.

Want of de toekomstige gezinsvoogd dan aansprakelijk is voor het wel en wee van zijn pupil, die hij elders heeft ondergebracht, is tot nu toe onduidelijk. Het is natuurlijk ondenkbaar dat de betrokken ouders, van wie het gezag over hun kind grotendeels is overgedragen aan de gezinsvoogd, nog verantwoordelijk zijn voor die verzorging. En als het tehuis of pleeggezin dat merkwaardig genoeg zou zijn, doemt onmiddellijk de vraag op wie vervolgens aansprakelijk is voor hun opvoeding van de gezinsvoogdij-pupil.

Scheidslijn

Staatssecretaris Aad Kosto benadrukte zoals gemeld onlangs de scheidslijn tussen kinderbescherming en jeugdhulpverlening. Maar ook in dit geval blijkt er van die grens amper sprake te zijn. Zes jaar geleden droeg het ministerie van Justitie (kinderbescherming) om onbegrijpelijke redenen zijn opvoedingstehuizen over aan het ministerie van WVC (jeugdhulpverlening).

Die overdracht ging vergezeld van een afspraak, dat pupillen van Justitie bij opname in opvoedingstehuizen voorrang krijgen. Al snel bleek die afspraak een wassen neus. Kinderrechtter en gezinsvoogd moeten voor plaatsing dikwijls leuren met hun pupil. Zo kan het gebeuren dat een zeer problematische pupil van de kinderbescherming terecht komt in een pleeggezin en een gemakkelijke pupil van de jeugdhulpverlening in een tehuis. Een rechterlijke beschikking blijkt dan niet

bij machte de deur van een tehuis voor jeugdhulpverlening te openen.

Maar hoort een pupil van de kinderbescherming überhaupt in een tehuis voor jeugdhulpverlening, als ook de verantwoordelijkheid voor dat tehuis aan de andere kant van die scheidslijn ligt en overheidscontrole ontbreekt? Nee. Het is daarom betreurenswaardig dat Justitie verspreid over het land alleen een handvol rijksinrichtingen voor justitiële kinderbescherming heeft overgehouden. Het aantal plaatsen voor pupillen in deze instellingen, waarvoor wachtlijsten van jaren bestaan, is een druppel op de gloeiende plaat.

Daarnaast subsidieert Justitie nog negen particuliere inrichtingen volledig. Maar wat de verantwoordelijkheid van Justitie voor deze tehuizen waard is, toonde twee jaar geleden de affaire rond de voormalige directeur en psychiater van het centrum Ottho Gerhard Heldring in Zetten, dr. Theo Finkensieper, aan. Het centrum is een van die negen particuliere inrichtingen. Finkensieper pleegde ontucht met de aan zijn zorg toevertrouwde pupillen en werd hiervoor veroordeeld. Het ministerie verwees de slachtoffers voor aansprakelijkheid door naar het centrum, dat smartegeld betaalde, en wuste zelf zijn handen in onschuld.

Ongrijpbaar

Evenals het overigens slinkend aantal opvoedingstehuizen van WVC gaan straks de pleeggezinnen van de gezinsvoogdij over naar een provinciale organisatie voor jeugdhulpverlening. En opnieuw is dan een terrein van de kinderbescherming ongrijpbaar. Prangende vraag is daarom, of Kosto ook hier de gevolgtrekkingen van zijn grens aanvaardt.

Terwijl de overheid de gezinsvoogd straks de mogelijkheid wil bieden uithuisplaatsing op te leggen, heeft Justitie ouders en kinderen nu al bitter weinig te bieden. Daarom nogmaals: om te voorkomen dat een maatregel van de kinderrechtter straks het wogelvrij verklaren van die ouders en kinderen betekent, moet Justitie de volle verantwoordelijkheid nemen voor haar kerntaak kinderbescherming. Dat betekent op dit terrein de opzet van voldoende en passende opvang onder de directe verantwoordelijkheid van het ministerie.

Wat voor de kinderbescherming in het bijzonder geldt tegenover ouders en pupillen, geldt voor Justitie in het algemeen tegenover de samenleving: vervaagt haar verantwoordelijkheid, dan tanen recht en vertrouwen.

Jeugdige daders betalen hun slachtoffers

Door onze redacteur NEN KETTING

Rotterdam, 7 nov. Minderjarige daders van misdrijven of hun ouders zijn vaak bereid schadevergoeding aan hun slachtoffers te betalen, maar het lukt hun nauwelijks daarover contact te leggen met de slachtoffers. De Raad voor de Kinderbescherming in het arrondissement Dordrecht wil daarom nu bemiddelen bij het vergoeden van schade tussen minderjarige daders van misdrijven en de slachtoffers.

Het gaat om een experiment van een half jaar. Medewerker F. de Visser van de Raad in Dordrecht verklaart dat het „in principe alleen gaat om concrete schade als gevolg van een misdrijf zoals diefstal of vernieling. Al te ingewikkelde zaken als smartegeld komen bij de bemiddeling niet aan de orde”.

Volgens De Visser is het „enorm belangrijk dat de daders snel en indringend worden geconfronteerd met de gevolgen van hun misdrijf. Bovendien is het

bescherming, die in 1956 uit een transformatie van de Voogdijreken ontstonden, staat een aantal taken ter discussie. De financiële taak bijvoorbeeld werd vorige maand door de bewindslieden van Justitie geschrapt. Die taak behelste het nagaan en eventueel innen van een bijdrage in de kosten voor opvoeding en verzorging van kinderen na een scheiding en het adviseren van de rechtter daarover.

De sociale taak: zorgen voor het welzijn van het kind, waarbij al dan niet tegengestelde belangen van het kind en zijn ouder(s) of gezagsdragers tegen elkaar afgewogen dienen te worden en kunnen leiden tot rechterlijke uitspraken, ligt ook onder vuur. Over de reorganisatie van de justitiële jeugdbescherming zijn alleen dit jaar al drie rapporten verschenen. Een rapport van een

door Justitie ingestelde onafhankelijke commissie-Gijbers, een rapport van de speciale Tweede Kamercommissie Vliegthart en

Experiment Raad van Kinderbescherming in Dordrecht

Die kritiek staat volgens De Visser los van het verschuiven van taken — door het bemiddelen tussen minderjarige daders en slachtoffers — bij de Raad in Dordrecht. „De eerste discussies over dit plan dateren al van zo'n twee tot drie jaar geleden. Er was allang overleg met de reclasseringsom iets aan schadebemiddeling te doen. Wij vragen een verdrachte altijd al een strafenquête in te vullen, waarin ook wordt gevraagd naar de schade. Daaruit blijkt dat ze meestal positief staan ten opzichte van een schadevergoeding.”

De Raden voor de Kinderbescherming hebben volgens de wet al een aantal taken als een minderjarige verdacht wordt van een misdrijf. Maar tot nu toe bestond er geen instantie die voor hen bevestigde bij de slachtoffers. Alleen voor minderjarige vandallen,

die niet vaak voor de rechtter komen, bestaat het Bureau HALT. Dat bureau gaat op zoek naar een 'alternatieve straf, die meestal bestaat uit het herstellen van de aangerichte schade.

In het Dordtse plan zoekt de Raad — na een verzoek van de vader — contact met het slachtoffer, eventueel via het Bureau Slachtofferhulp. Daarna wordt, indien mogelijk, een contract opgesteld waarin de hoogte van de schade en de wijze van betaling worden vastgesteld. De betaling kan rechtstreeks naar het slachtoffer of via de Raad lopen. Als er een overeenkomst wordt opgesteld moeten ook de ouders voor akkoord tekenen. De officier van justitie en de kinderrechtter worden op de hoogte gehouden van de bemiddeling en de afloop ervan.

„Het is van groot belang dat de

ouders erbij betrokken worden. Je moet niet alleen naar de dader kijken, maar ook naar zijn omgeving. Als je de zaak rond de keniafregelt met de dader en de ouders werkt dat heel verzoenend”, zegt oud-hoogteraar strafrecht prof. mr. L. Hulsman.

Persofficier Van Zon stelt dat het natuurlijk niet de bedoeling is partijen zo maar naar elkaar toe te sturen. „De Raad voor de Kinderbescherming begeleidt de jongere en diens ouders bij het gesprek en het Bureau Slachtofferhulp begeleidt het slachtoffer. Als de zaken goed worden geregeld kan de consequentie zijn dat Justitie het daarbij laat, dan is de zaak daarmee afgedaan. Het hangt natuurlijk van de ernst van het delict af. Een mogelijke strafvermindering of een regeling werkt ook als een 'lockertje' van het openbaar ministerie. Een schaderregeling is niet alleen in het belang van de verdachte, maar ook belangrijk is dat de rechten van het slachtoffer worden erkend.”

De pijn na de daad

NRC 26-10

Een lijfelijke therapie voor incestplegers en slachtoffers

De methode-Van Rees is niet de zachtzinnigste manier om incestdaders en hun slachtoffers te behandelen. Zijn 'lichaamsgerichte' therapie kan hardhandig en soms gruwelijk zijn, is in ieder geval omstreven, maar werd onlangs door de rechtbank in Breda wel als alternatief aanvaard voor een gevangenisstraf van dertig maanden. Twee jaar lang piepen en gillen, op zoek naar een geweten.

Hidde van der Ploeg

Even kan hij de pijn niet meer verdragen. De man van middelbare leeftijd kreunt en komt verkrampt omhoog van de massagetafel, het bleke lijf bloot en kwetsbaar. De therapeute gebiedt hem zich te ontspannen en gecontroleerd te ademen. Onverbbidelijk gaat zij door met de hardhandige massage: strijken, rekken, kneden.

In mei van dit jaar werd dit tafereel getoond op de video voor de meervoudige kamer van de rechtbank te Breda. Incest met vijf kinderen, luidde de tenlasteleging tegen de gepijnigde man. "De hier vertoonde therapie komt in gevaar als de verdachte een vrijheidsstraf krijgt", betoogde zijn advocaat, gesteund door de getuige-deskundige drs. R. van Rees. Ook de slachtoffers lieten de rechters weten de therapie als zinvoller te beschouwen dan gevangenisstraf.

Therapeut R. van Rees behandelt in zijn Centrum voor integrale diagnostiek en therapie te Uitgeest incestdaders via lichaamsgerichte methodieken. 'Rolfen' heet de therapie die, met zijn vrouw in de rol van therapeute, werd vertoond voor de Bredase rechtbank. Het is een onderdeel van een door Van Rees ontwikkeld 'integraal hulpverleningsproces'. In een dertje beschrijft hij het 'Rolfen' als "een behandelwijze om het lichaam opnieuw vorm te geven", en veel concreter wordt de informatie ook verderop niet. Om een beeld van zijn methode op te roepen heeft die tekst de herinnering aan de videobeelden hard nodig.

Van Rees' methoden zijn omstreven. "Het is een massagemethode die uitgaat van de theorie dat traumatische ervaringen worden opgeslagen in het bind- en spierweefsel", zegt de Groningse psycholoog P. Bügel, die zich jarenlang heeft beziggehouden met alle mogelijke vormen van sensitiviteitstraining. "De methode is ontwikkeld door de Amerikaanse dr. Ida Rolf. De therapie is gebaseerd op de kennis dat allerlei aanrakingen heilzaam zijn - als je zuigelingen niet aait, gaan ze ten slotte zelfs dood. Maar ik heb geen reden te denken dat mensen van hun trauma's afkomen doordat ze zo pijnlijk onder handen worden genomen dat er blessures ontstaan."

"Onbewijsbaar gegoochel", noemt orthopedagoog dr. R. Bullens de benadering van Van Rees. Bullens leidt in Rotterdam het project 'incestdader hulpverlening', een samenwerkingsverband van het openbaar ministerie en het Riagg. Uitgangspunt van het project is, dat de kans op herhaling van het misdrijf groot is als de dader niet

wordt behandeld. Amerikaans onderzoek taxeert de recidivekans in bepaalde situaties op 80 procent. In welke mate behandeling dat percentage vermindert weet niemand. Incestdader-behandeling is nog nauwelijks bekend, of het nu gaat om gesprekstherapieën of om lichaamsgerichte methoden.

Directeur H. A. A. Mourits van de Landelijke Stichting Bureau's Vertrouwensarts inzake Kindermishandeling toont zich een voorstander van daderbehandeling, omdat dat goed is voor de slachtoffers. "Een kind gaat zich tijdens de periode van seksuele mishandeling schuldig voelen", zegt hij, "bijvoorbeeld omdat het heeft gezweven na het eerste misbruik. Maar ook omdat de dader druk uitoefent: 'als jij je mond opendoet, moet ik de gevangenis in, dan staat mama er alleen voor, dan worden we heel arm'. Wij vinden het vooral belangrijk dat de therapie leidt tot een moment waarop de dader verklaart: 'het is mijn schuld'. Van lichaamsgerichte therapie weet ik niets. Maar als dat er uitkomt, ben ik een voorstander."

Botsing

Van Rees studeerde achtereenvolgens aan de academie voor lichamelijke opvoeding, de sociale academie, voorts orthopedagogiek bij de VU in Amsterdam en, aan de Utrechtse universiteit, sociale pedagogiek met als bijvak gymnologie. Hij behandelt binnen zijn integrale hulpverleningsproces incestslachtoffers en -daders liefst in relatie tot elkaar. "Dat heeft een ontzettende botsing opgeleverd met collega's die vinden dat je dat gescheiden moet houden", zegt hij. "Maar dat kan niet. Er is een relatie tussen slachtoffer en dader, die relatie moet je ook aanpakken." Hij noemt het voorbeeld van een incestslachtoffer en een inmiddels overleden dader. "We gaan dan toch met haar naar het kerkhof, daar kunnen dan ineens heel emotionele dingen gebeuren. De angst moet weg bij het slachtoffer. Dat gaat niet met even een therapietje, daar zitten jaren aan vast. Deze slachtoffers moet je als het ware opnieuw verkrachten en aanranden. Ik ben dan de aanrander en pas als ze niet meer bang zijn voor mij, kan je dat overplanten naar de confrontatie met de dader." Hoever gaat dat therapeutisch aanranden? "Heel ver, je pakt ze aan, je haakt ze pootje, je

grijpt ze bij de strot. Je bereidt ze daar natuurlijk heel zorgvuldig op voor. Je laat ze op video zien wat er ongeveer gaat gebeuren. Je laat slachtoffers kennismaken met slachtoffers die dit genezingsproces al hebben meegemaakt."

Weerstaan

Kinderrechter prof. dr. J. E. Doek kent de methode-Van Rees. Hij is er in een enkel geval zelfs daadwerkelijk bij betrokken geweest. Volgens Doek verwijzen alle mogelijke instellingen in het land de probleemgevallen naar Van Rees "omdat hij 'iets' kan dat anderen niet kunnen". Maar therapeut Van Rees kan het werk nu al niet bijbenen. "Als hij onder de tram komt is het verhaal uit", aldus Doek. "Want een helder theoretisch verhaal over het proces waar de patiënt doorheen gaat, krijg je niet bij zijn therapie. Van Rees zelf is niet in staat dat op een abstract niveau helder te beschrijven. Je zou iemand naast hem moeten zetten die een aantal sessies observeert en probeert de in-

teractie tussen therapeut en cliënt in kaart te brengen. Voor die aanpak is zelfs in de huidige tijd nog wel geld te krijgen. Daar moeten we achteraan."

W. Bezemer is psychologe en seksuologe. Rechtstreeks praten over de methode-Van Rees wil ze niet. "Ik ben nooit bij zijn therapie aanwezig geweest. Wat je hoort is vaak overtrokken: men is het er ontzettend mee eens of juist vreselijk tegen. In zijn algemeenheid heb ik wel gemerkt dat lichaamsgerichte therapie enorme emoties teweeg kan brengen. In mijn werk heb ik veel te maken en te maken gehad met vrouwelijke cliënten die vroeger seksueel zijn misbruikt. Mijn ervaring met die groep is dat kleine lichamelijke gerichte opmerkingen als 'probeer eens ontspannen te gaan zitten' een enorme lading krijgen. En als je iemand in een kring vraagt zich te ontspannen waarbij de anderen haar zullen opvangen, dan blijkt dat geweldig heavy. Als ze het doen, is het omdat ik het zeg. Want ik ben de therapeut en die stoot je niet voor het hoofd. Vaak hebben ze hun eigen grenzen niet leren kennen, laat staan bewaken. Dus voor ik het weet, vraag ik te veel van ze."

Bij het naspelen van een verkrachting zegt Bezemer zich "van alles te kunnen voorstellen, maar niets goeds". Zij betwijfelt of het weerstaan van een therapeut die een verkrachter speelt, de incestervaring in de jeugd zou corrigeren.

Orthopedagoog dr. R. Bullens is scherper in zijn kritiek. Hij bezit een door een Engels televisiestation uitgezonden videofilmje waarin een beeld wordt gegeven van een door Van Rees gehanteerde confrontatiemethode met vechtpartijen waarbij de slachtoffers de dader mogen bewerken. "Daar ben ik fel op tegen", zegt Bullens. "De integriteit van andermans lijf wordt flagrant geschonden. Wij leren juist uiterst respectvol om te gaan met het lichaam van de ander. Ik denk een hoop incestdaders te kunnen afhouden van recidive door juist cognitief te werk te gaan: de vertaling van de lijfelijke aspecten in het gedachtegoed, het bijsturen van gedrag en gevoelens. Gelet op de aard van het delict denk ik dat lichaamstherapie juist bij deze daders geheel uit den boze is, in ieder geval gedurende het eerste jaar van de behandeling. Ik ben ook heel voorzichtig met confrontaties. Er gaan vaak anderhalf of twee jaar overheen voordat een dader in staat is iets tegen een slachtoffer te zeggen dat nuttig is en oprecht gemeend. Bovendien moet het slachtoffer toe zijn aan het aanvaarden van bijvoorbeeld een spijtbetuiging."

Over een grens

"Hierop is felle kritiek van de vertegenwoordigers van de gevestigde therapieën", beaamt Van Rees in zijn woonkamer en hij stopt de videofilm met het fragment waaraan Bullens zich ergerde, in de recorder. De incestpleger in beeld wordt geconfronteerd met zijn drie inmiddels volwassen stiefkinderen die hij vele malen heeft misbruikt. Het zijn opnamen in de werkruimte van Van Rees waar een rechtszitting wordt nagespeeld. Kinderrechter Doek speelt mee, hij houdt een inleiding over juridische structuren en is daarna nog eenmaal aan het woord als hij vaststelt dat 'het strafrecht erg ver afstaat van wat

hier gebeurt'. Aangemoedigd door therapeut Van Rees vallen de kinderen hun stiefvader aan, eerst verbaal, later ook lichamelijk. "Ik heb nog nooit iemand geslagen", huilt een van de jongens. Zijn zus,

de oudste van de kinderen, heeft dan al het voorbeeld gegeven, onbeholpen maar venijnig schoppend. "Daar sta je wel van te kijken, hè, dat ik niet meer bang voor je ben", hijgt zij. De huilerige dader weert de meeste aanvallen efficiënt af.

Terugkijkend op die sessie zegt het vrouwelijke slachtoffer (26) over het geweld dat loskwam: "Die klootzak aanvallen was iets dat ik al jaren wilde, maar nooit durfde. Nu ging ik over een grens heen en daarvan had ik veel voldoening."

Zij gelooft in de lichaamstherapie, volgt nu ook zelf de opleiding in deze richting. "Ik weet dat het goed voor me is en zuiver. De essentie van de therapie van Rob (van Rees) is dat hij je helpt je eigen kracht, je persoonlijkheid te vinden. Bij het Riagg waar we eerst zijn geweest, blijf je een slachtoffer. Ze spreken je niet aan op je eigen kracht."

Haar broer (23) noemt het belangrijk dat incestdaders een therapie krijgen als bij Van Rees. "Incest is iets dat in het hoofd zit, dat kun je er met gevangenisstraf niet uitkrijgen", zegt hij. "Je loopt wel het risico dat zo iemand

zoveel inzicht krijgt in zichzelf dat hij zelfmoord pleegt. M'n stiefvader dreigde altijd met zelfmoord, het verbaast me eigenlijk dat hij hiermee kan leven. Misschien zit het begrip voor wat hij heeft aangericht toch niet zo diep."

De stiefvader belt midden in de nacht huilend op om ons gesprek te annuleren. Vanaf het moment dat de afspraak is gemaakt, heeft hij aan niets anders meer kunnen denken. Als zijn identiteit aan het licht komt, maakt hij een eind aan zijn leven, zegt hij. Komt hier nou nooit een eind aan? Niemand heeft oog voor de goede eigenschappen die hij toch ook bezit. "Ik weet niet of u weleens een borreltje drinkt", betreft hij de verslaggever in zijn zelfbeklag. "maar dan weet u dat je omgeving je heel snel een dronkelap noemt."

Indische jongen

Van 1984 tot 1988 is Van Rees verwickeld geweest in een strafzaak wegens verkrachting en aanranding, aangespannen door twee vrouwelijke cliënten en uitgevochten tot voor de Hoge Raad. Voor de vrouwenbeweging werd de zaak een symbool van de strijd tegen seksueel geweld door hulpverleners. Van Rees erkende "een slordige, te gehaaste therapie", maar beschuldigde de Alkmaarse officier van justitie Josephus Jitta van het "voeren van een persoonlijke vete". De therapeut werd door de rechtbank in Alkmaar vrijgesproken. In hoger beroep trad Jitta opnieuw op namens het openbaar ministerie, hij eiste een vrijheidsstraf van twaalf maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk. De uitspraak van het hof was een boete van duizend gulden wegens schending van de eerbareid van één van de vrouwen. Die straf werd bevestigd door de Hoge Raad.

"Ik moest me verantwoorden tegenover het hele Nederlandse volk, zo voelde ik dat als Indische jongen", herinnert Van Rees zich die periode. Hij heeft maatregelen getroffen om herhaling van deze problemen te voorkomen. Zo kan de videoregistratie van behandelingen een therapeutische func-

tie hebben, maar natuurlijk ook dienen als bewijsmateriaal bij eventuele beschuldigingen tegen de therapeut.

Van Rees beschouwt de uitspraak in de zaak van de incestdader in Breda, in het begin van dit artikel genoemd, als de juridische erkenning van zijn methodiek. De man werd veroordeeld tot 240 uur dienstverlening. Met als bijzondere voorwaarde: voortgang van de therapie onder toezicht van de reclassering. "Ik ben mij heel goed bewust geworden van het onheil dat je aanricht", aldus deze dader. Dat besef ontbrak volledig toen hij werd gearresteerd. Zijn advocaat bracht hem in contact met Van Rees en tijdens de behandeling ontwikkelde hij naar zijn zeggen een schuldgevoel. Twee jaar duurt de behandeling, zo leert de ervaring, iedere week moet hij ervoor naar Uitgeest, op en neer 300 kilometer, kosten per behandeling honderd gulden (Van Rees werkt zonder subsidie, zijn tarieven variëren naar draagkracht van de patiënten van 25 tot 100 gulden per behandeling, daders betalen soms voor de behandeling van hun slachtoffers). "Ik had me ingesteld op gevangenisstraf, maar dit is beter", aldus de man. "In het begin heb ik bij het Rolfen liggen gillen en piepen, wilde ik de therapeut aanvallen. Nu besef ik dat ik er beter van word. Ik kan nu naar een kind kijken en me afvragen: hoe heb je dit ooit kunnen doen?"

Bedreigend

Mr. P. R. Paalvast was bij deze zaak voorzitter van de meervoudige kamer in Breda. Dertig maanden gevangenisstraf, waarvan tien voorwaardelijk, was de eis van het openbaar ministerie. Paalvast: "Al staat het niet expliciet in de overwegingen, dit soort daders mankeert iets, ontucht met kleine kinderen is geen normale zaak. Als er dan goede hoop is dat een behandeling er toe kan leiden dat ze niet meer in deze fouten vervallen, is dat de rechtbank veel waard."

De reclassering West- en Midden-Brabant was nauw betrokken bij deze incestzaak. "Er zijn natuurlijk verschillende mogelijkheden om met incestdaders om te gaan", zegt directeur J. Vlottes. "De hulpverlening voor deze mensen zullen we als regel buiten de deur zoeken: bij de psychiater of de psychotherapeut, het Riagg en ook bij Van Rees. Dat kan natuurlijk alleen als de dader meewerkt. Dat lieflijke werk kan heel bedreigend zijn." Vlottes noemt het een nadeel dat de methode-Van Rees "zich niet helemaal laat beredeneren". Eén van zijn medewerkers kende Van Rees en heeft hem aanbevolen. "Het is vaak een kwestie van geloven in een methode", zegt de directeur. "Bovendien is Van Rees heel open over zijn manier van werken. Als we iemand naar het Riagg sturen, horen we helemaal niets over de behandelwijze."

Klachtdelict bij incest is totaal achterhaald

Agelopen donderdag ontzegde de Utrechtse rechtbank officier van justitie mr. M. Daalmeijer het recht om een 38-jarige man uit IJsselstein te vervolgen voor seksuele gemeenschap met zijn 15-jarige nichtje.

door siem eikelenboom

rechtswetverslaggever

Op de dag dat ze aangifte deed was het meisje nog minderjarig en niet bevoegd tot het indienen van een klacht. Deze uitspraak van de rechtbank is een typisch voorbeeld van het gevegen dat de wet zich keert tegen het

slachtoffer. Het hebben van buitenechtelijke gemeenschap met een meisje tussen de twaalf en zestien jaar (artikel 245 Wetboek van strafrecht) is een klachtdelict. Dit houdt in dat justitie pas overgaat tot vervolging als er een klacht van het slachtoffer binnenkomt. Het probleem is echter dat het slachtoffer niet zelfstandig aangifte kan doen omdat ze nog minderjarig is. Wel kan zij de klacht laten indienen door haar wettelijke vertegenwoordigers (ouders of voogd), maar dat ligt juist bij deze delicten heel gevoelig. Bij incest is echter in veel gevallen juist de vader de dader en blijkt de moeder vaak de ontucht oogluikend te hebben toegestaan. In de zaak tegen de 38-jarige IJsselsteiner was de vader van het 15-jarige meisje familie van de verdachte. Tegen de politie had de vader gezegd dat hij welwillend stond tegen de aangifte, maar dat hij die zelf niet wilde doen.

In het Wetboek van strafrecht staat dat artikel 245 beoogt om personen beneden de leeftijd van zestien jaar zo doeltreffend mogelijk strafrechtelijk te beschermen. Uit bovenstaand voorbeeld blijkt echter dat dit artikel zich juist tegen het slachtoffer kan keren. Klachtdelicten zijn indertijd in het leven geroepen om de slachtoffers te beschermen. In principe kan iedereen van een strafbaar feit aangifte doen. Een slachtoffer, van bijvoorbeeld chantage, kan wel eens redenen hebben om juist geen aangifte te doen. Hij of zij kan bijvoorbeeld bang zijn dat door een rechtszaak datgene waarmee hij te chanteren is in de publiciteit komt. Een tweede voorbeeld. Vroeger werd een zwangerschap bij een minderjarig meisje (het resultaat van een strafbaar feit) wel eens 'witgewassen' door een huwelijk. In zo'n geval had het slachtoffer geen belang bij een aangifte. Om te voorkomen dat een ander dan het slachtoffer aangifte zou

doen, besloot men hier een klachtdelict van te maken.

Helkellen Verrijn Stuart van het Clara Wichmann Instituut in Amsterdam vindt dat de reden waarom artikel 245 nog steeds een klachtdelict is, volstrekt achterhaald. Het verhaal van het 15-jarige meisje noemt zij het perfectie voorbeeld daarvan. "Het klachtdelict kan nu gebruikt worden tegen iemand die moedig gekoed is om zelf aangifte te doen, zoals in deze zaak". Zij wijst erop dat met name in incestzaken het kind links en rechts kan komen klem te zitten. "Vaak zijn in dat soort zaken juist de ouders de daders. Die willen geen aangifte doen. Het slachtoffer mag geen aangifte doen en zit zo volledig klem".

In de nieuwe zedelijkheidswetgeving die spoedig van kracht wordt, zal artikel 245 veranderen. Dan wordt de vliegende gemeenschap met meisjes en jongens tussen de twaalf en zestien jaar verboden. Ook zullen de slachtoffers dan zelf aangifte kunnen doen.

fers dan zelfstandig aangifte kunnen doen zonder dat ze daarbij een wettelijke vertegenwoordiger hoeven in te schakelen. De kans dat de wet zich dan tegen de aangeelster keert, is dan, wat dit artikel betreft, verdwenen.

Blijft echter staan dat de 38-jarige IJsselsteiner (voorlopig) vrijuit gaat voor hetgeen hij zijn minderjarige nichtje heeft aangedaan. Ook blijft staan dat het openbaar ministerie in deze zaak het een en ander valt te verwijten. Klaarblijkelijk is bij de voorbereiding niemand opgevallen dat de klacht niet volgens de regels is geschied. Ook heeft niemand bij de politie of justitie het meisje er op gewezen dat zij in plaats van haar vader een andere meerderjarige tijdelijk had kunnen laten optreden als haar wettelijke vertegenwoordiger. In dat geval zou de aangifte wel conform de regels zijn gedaan. Nu staat het slachtoffer met lege handen en gaat de dader vrijuit.

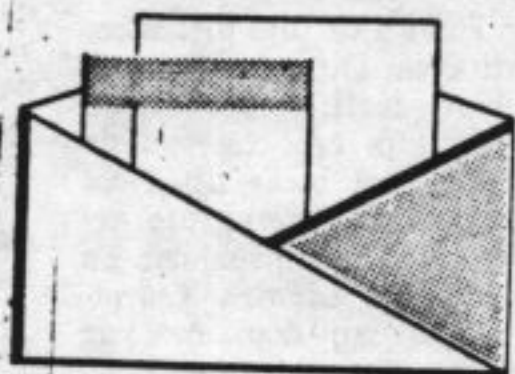
Voorwaardelijk voor ontucht met nichtje (15)

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT — De Utrechtse rechtbank heeft een 38-jarige man uit IJsselstein wegens ontucht met een 15-jarig nichtje veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden met een proeftijd van twee jaar. In de proeftijd moet de man een behandeling ondergaan bij een psychiater voor zolang deze dat nodig acht.

Op de zitting twee weken geleden stond de IJsselsteiner aanvankelijk ook terecht voor seksuele gemeenschap met zijn nichtje in 1989 en 1990. De officier werd toen echter door de rechtbank het recht op vervolging ontzegd, omdat het meisje toen ze aangifte deed jonger was dan zestien jaar. Een aangifte zou alleen rechtsgeldig zijn geweest als die door haar wettelijke vertegenwoordigers (de ouders van het meisje) was gedaan. Van deze regel had de politie het meisje noch haar ouders op de hoogte gesteld. Als de ouders dit hadden geweten, hadden zij namens hun dochter aangifte gedaan van de incest.

Als enige punt op de dagvaarding stond nu dat de oom op 20 april 1990 ontuchtige handeling met zijn toen 15-jarige nichtje had gepleegd. De rechtbank achtte dit feit bewezen. Het college verweet de IJsselsteiner dat hij misbruik had gemaakt van de goede relatie die tussen hem en het meisje bestond. Door zijn handelswijze heeft hij de lichamelijke en geestelijke integriteit van het slachtoffer in gevaar gebracht. Tegen de IJsselsteiner was een gevangenisstraf geëist van vijf maanden waarvan twee maanden voorwaardelijk.

TS NIEUWSBLAD/NZC

Lezerstribune

Klachtdelict

Het artikel van de heer Eikelenboom over klachtdelict bij seksuele delicten jegens jeugdigen noopt mij tot enkele kanttekeningen. (UN van 1-11). Ironisch genoeg stond op de dag dat de aangehaalde zaak voor de Utrechtse rechtbank diende, de gewijzigde wetstekst in het staatsblad. Ten aanzien van wat doorgaans incest genoemd wordt, seksuele handelingen met kinderen en jeugdigen in afhankelijkheidsrelaties (art. 249) verandert echter niets. De nieuwe tekst van art. 245 maakt tot klachtdelict iedere vorm van 'seksueel binnendringen van het lichaam' van een twaalf- tot zestienjarige. Wat dat precies inhoudt zal door rechtelijke uitspraken moeten worden afgebakend, maar het is in elk geval ruimer dan geslachtsgemeenschap en een seks-neutraal begrip. Klachtgerechtigd zijn de betreffende jeugdige zelf (tot twaalf jaar na het gebeurde), de wettelijke vertegenwoordigers — doorgaans de ouders — en de Raad voor de Kinderbescherming. Deze andere klachtgerechtigden hebben daartoe maar drie maanden de tijd en hun klacht zal op grond van het bepaalde in het wetboek van strafvordering (art. 165A) niet tot vervolging kunnen leiden indien de jeugdige dat niet wenst. De officier van justitie is verplicht haar of hem hierover te horen en daarmee rekening te houden. In art. 247 is een overeenkomstige bepaling gemaakt voor minder vergaande seksuele handeling, waarop een lagere strafbedreiging staat.

In de aan de orde zijnde zaak had een iets eerder van kracht worden van de gewijzigde wet overigens niet uitgemaakt, aangezien bij een wetswijziging tussen aangifte en rechtszaak de voor de verdachte gunstigste wetstekst van toepassing is. In dit geval was de verdachte toch vervolgbaar op het afhankelijkheidsartikel 249, omdat de handelingen plaatsvonden op een tijdstip dat zij 'aan zijn toezicht toevertrouwd' was, namelijk tijdens een logeerpartij. Gezien de eis van de officier (vijf maanden) ligt niet voor de hand dat de rechter hier boven het maximum van 249 (6 jaar) had willen uitgaan.

Drs. G.T.A. Goslinga,
waarnemend algemeen secretaris NVSH,
Den Haag

Ontucht met 14 kinderen in Nieuwegein

(Door Jos Verlegh)
NIEUWEGEIN — Veertien kinderen in de Nieuwegeinse wijk Doorslag zijn het afgelopen jaar volgens justitie seksueel misbruikt. De politie heeft twee verdachten aangehouden. De twee mannen, inwoners van Nieuwegein van 39 en 24 jaar oud, zijn inmiddels voorgeleid aan de officier van justitie en blijven in voorlopige hechtenis.

De twee ontkenen ontuchtige handelingen te hebben verricht met de kinderen, jongens en meisjes tussen de vier en twaalf jaar. De mannen beamen wel dat ze regelmatig buurtkinderen over de vloer hadden, die daar kwamen spelen. De oudste verdachte woont in de wijk van de slachtoffers. De Nieuwegeinse zijn niet eerder veroordeeld wegens een zedendelict. Huiszoeken bij het duo leverden niets op.

Justitie denkt echter voldoende bewijsmateriaal in handen te hebben om de twee begin volgend jaar voor de rechter te kunnen dagen. De officier van justitie zal de verdachten het plegen van ontuchtige handelingen ten laste leggen. Volgens persofficier mr. Van der Molen is geen sprake van verkrachtingen.

De eerste gevallen van ontucht vonden een jaar geleden plaats. De kinderen werden volgens justitie zo zwaar onder druk gezet door de verdachten, dat zij lange tijd hebben gezweven. Pas een maand geleden druppelden bij de politie de eerste aangiften binnen. Om onrust in de wijk te voorkomen werd de eerste verdachte drie dagen na de eerste melding op 10 oktober gearresteerd. Ruim een week geleden vond de tweede aanhouding plaats.

OP PAGINA 13:
'Politie Nieuwegein verdient pluim voor aanpak ontuchtzaak'.

Ouders Doorslag al geïnformeerd 'Politie Nieuwegein verdient pluim voor aanpak ontuchtzaak'

(Vervolg van pagina 1)

NIEUWEGEIN — „De politie van Nieuwegein verdient een pluim voor de zorgvuldigheid waarmee ze deze zaak heeft aangepakt”, zegt de Utrechtse persofficier van justitie mevrouw mr. Van der Molen. Door de wijze waarop de politie is opgetreden zijn volgens haar allerlei wilde geruchten in de Nieuwegeinse wijk Doorslag snel de kop in gedrukt. Daarmee is voorkomen dat de zaak in het geruchtencircuit is opgeblazen. Ze verwijst daarbij naar de nooit bewezen verhalen dat als clowns verklede mannen in Oude Pekela ontucht zouden hebben gepleegd.

Woensdagavond zijn de ouders van de Nieuwegeinse slachtoffertjes in een besloten bijeenkomst geïnformeerd door de officier van justitie en de psycholoog Wolters van het Wilhelmina Kinderziekenhuis. Wolters vertelde over de mogelijke gevolgen die de affaire op kinderen kan hebben en hoe de ouders daar mee om moeten gaan.

Hoewel verschillende kinderen hebben verklaard dat ze al een jaar geleden door een van de verdachten zijn benaderd, kwam pas op 10 oktober bij de politie de eerste aangifte binnen. De verdachte zou met twee meisjes ontuchtige handelingen hebben verricht. Omdat de aangiften elkaar snel opvolgden en de verdachte een buurtbewoner was — dus bekend was voor de ouders — werd hij drie dagen later al aangehouden. De politie wilde daarmee onrust in de wijk voorkomen. Volgens mr. Van der Molen hebben de ouders er verstandig aan gedaan om direct naar de politie te stappen en niet voor eigen rechter te spelen.

Zeven slachtoffers zijn in een speciale 'huiskamer' van de Amsterdamse politie verhoord. De 'huiskamer' is in de plaats gekomen van de omstrepen poppenmethode, een onderzoeksmethode waarbij seksueel misbruikte kinderen aan de hand van poppen hun verhaal deden. De 'poppenmethode' werd onder meer gebruikt in de Rotterdamse Bolderkaraffaire, waar ouders werden beschuldigd van ontucht met hun kinderen.

De kinderen zijn ondervraagd door politiemensen, die speciaal daarvoor zijn opgeleid. De persofficier spreekt van 'zorgvuldige verhoren'. Volgens mr. Van der Molen vertoonden de verhalen van de jongens en meisjes sterke overeenkomsten. De kinderen moesten zich uitkleeden als ze bij de verdachte op bezoek waren en er werden spelletjes als 'dokterje' gespeeld.

Uit de verhoren bleek al snel dat een tweede man betrokken was bij de affaire. Op 25 oktober hield de politie deze 24-jarige Nieuwegeiner aan. Deze man woont niet in de wijk Doorslag, maar kwam regelmatig op bezoek bij de andere verdachte. Justitie heeft het gerechtelijk vooronderzoek nog niet volledig afgerond. Mr. Van der Molen verwacht echter niet dat er nog meer aangiften zullen volgen.

Het is niet de eerste maal dat een ontuchtzaak van dergelijke omvang in Nieuwegein plaatsvindt. In maart 1989 veroordeelde de Utrechtse rechtbank een 44-jarige Nieuwegeiner wegens ontucht met vijftien meisjes tot 2,5 jaar gevangenisstraf, waarvan een half jaar voorwaardelijk. Ook zijn slachtoffertjes waren voornamelijk kinderen uit de buurt.

Professor Wolters noemt Nieuwegeinse ontuchtzaak ongehoord 'Jeugd vond mannen gewoon aardig'

(Door Jos Steehouder)
BILTHOVEN/NIEUWEGEIN — „Ongehoord en bizar”. Zo betitelt professor W.H.G. Wolters, klinisch psycholoog verbonden aan het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht, de ontuchtzaak waarbij veertien kinderen uit de Nieuwegeinse wijk Doorslag betrokken waren en waarvoor twee volwassen mannen zijn aangehouden.

Wolters is op verzoek van politie en justitie ingeschakeld voor de begeleiding van de kinderen en hun ouders. Hij schetst de reeks van ontmoetingen tussen de minderjarige en de verdachten als een soort toneelspel dat zich in verloop van een jaar geleidelijk ontwikkelde. Het begon als een gezellige relatie tussen jonge en oudere buurtbewoners maar

groeide uit tot een 'ongehoorde situatie'. „De verdachten gebruikten voor kinderen theaterse elementen als ples en poep om geleidelijk de fantasien van de kinderen te benaderen en te overschrijden. Volgens Wolters wisten de verdachten goed hoe ze met kinderen moesten omgaan. Ze kenden de kinderziel. Maar als de verhalen van de kinderen tot in detail waar zijn, zijn die mannen volledig gelukkig. Bovendien hebben ze dan in hun gekke veel hardheid en cynisme ten loon gespreid”. Wolters legt er daarbij de nadruk op dat hij de ouders slechts kent uit de verhalen van acht van de veertien kinderen. Hij kan niet met zekerheid zeggen of de verdachten uiteindelijk zijn overgegaan tot het toedienen van drugs aan de kinderen. Hij zegt wel dat enkele kinderen

hebben gepraat over 'in slaap maken'. Volgens de psycholoog is het moeilijk de precieze feiten vast te stellen die zich in de wijk de Doorslag hebben voorgedaan. „Het is geen natuurwetenschap. Politie, justitie en hulpverleners werken met een verhalen van kinderen, informatie uit de tweede hand, geen eigen waarnemingen. Dat de ontuchtzaak al een jaar aan de gang was voordat het eerste signaal uitging naar de 'buitenwereld' is voor Wolters geen verrassing. „Het begint op een gewone manier. De kinderen vonden de mannen gewoon aardig. Het begint met een boodschap doen, maar wordt heel geleidelijk meer”.

Ontuchtzaak Nieuwegein volgens ouders omvangrijker dan justitie beweert 'Kinderen misbruikt voor pornohandel'

(Door Jos Verlegh)
NIEUWEGEIN — De ontuchtzaak in Nieuwegein, waarbij veertien kinderen ruim een jaar seksueel zijn misbruikt, lijkt omvangrijker dan justitie beweert. De ouders gaan in hun beschuldigingen aanmerkelijk verder dan justitie. Zij stellen dat er meer verdachten bij de zaak zijn betrokken, dat hun kinderen zijn misbruikt voor kinderporno en dat er drugs in het spel zijn geweest. „Het was één nachtmerrie”, vat een ouder samen. Veertien jongens en meisjes uit de wijk Doorslag in de leeftijd van vier tot twaalf jaar zijn ruim een jaar lang seksueel misbruikt. Twee mannen zijn aangehouden. De Nieuwegeinse van 39 en 24 jaar oud, zitten sinds oktober in voorlopige hechtenis en ontkenen nog steeds. De oudste man is een buurtbewoner, waar sommige kinderen al jaren over de vloer kwamen.

Veel ouders zitten al weken vol met vragen en angsten. Namens de meesten van hen lichten vier moeders, die uit privacy-overwegingen anoniem willen blijven, hun hart. Zit er een bende in kinderporno achter de verdachten? Wat gebeurt er als de verdachten vroeg of laat vrij komen? Waarom is er ingebroken bij de hoofdverdachte? En vooral, waarom gaat justitie zo lichtvaardig met de verhalen van de kinderen om?

De moeders: „De verhalen van onze kinderen zijn toch harde bewijzen. In de onafhankelijke verhoren van de kinderen bij de politie keerden steeds verhalen terug over 'foto's maken' en 'ons in slaap maken' en een 'koffertje met spuitjes en pillen'. Ze zijn in een auto meegenomen naar een bos. Er zijn afschuwelijke dingen gebeurd waar foto's van zijn gemaakt. Waarom zouden de kinderen daar over liegen. De kinderen hebben drugs gekregen en zijn misbruikt voor de pornohandel.”

En: „In je ergste dromen kan je niet bedenken wat de kinderen hebben meegemaakt. Er zijn allerlei ziekelijke spelletjes met ze gespeeld. De kinderen zijn de afgelopen jaren geselecteerd. Niet met alle kinderen is ontucht gepleegd. Een kind is bijna verkracht, maar dat is juridisch niet aantoonbaar. Maar de verhalen van de kinderen maken het wel duidelijk”, stellen de moeders.

De politie trof bij huiszoeken bij de twee verdachten geen belastend materiaal aan. Volgens de ouders is dat niet zo vreemd. De dag nadat de eerste verdachte (39) was aangehouden belde de tweede verdachte aan bij een buurtbewoner met de vraag waar

de man was gebleven. De tweede man had een sleutel van de woning en werd pas drie weken later aangehouden. „Hij heeft dus alle tijd gehad om sporen uit te wissen”, zeggen de moeders. „Die verdachten zijn niet gek, ze hebben het om de poen gedaan.” Volgens de ouders zijn er nog meer verdachten bij de ontuchtzaak betrokken, zowel vrouwen als mannen.

Persofficier mr. Van der Molen bestrijdt dit. „Er is geen enkele aanleiding om meer mensen aan te houden”, reageert ze. „De verdachten ontkenen de verhalen van de kinderen. We zijn echter nog steeds met het onderzoek bezig en hebben nog geen ten laste legging geformuleerd”, aldus Van der Molen. Beweringen over handel in kinderporno ontkenende de persofficier twee weken geleden al. Verwacht wordt dat de eerste verdachte medio januari voor de rechter komt. De raadkamer beslist volgende week dinsdag of de tweede verdachte langer in voorlopige hechtenis blijft.

Deze zomer circuleerden ook in de wijk Batau het gerucht dat kinderen waren misbruikt door een man met een paardestaart en een vrouw. Ook hier was sprake van het fotograferen van kinderen. De politie trok de tips na, maar zonder resultaat. De moeders uit Doorslag vragen zich nu sterk af of er geen verband bestaat. Bij de persofficier is dit verhaal niet bekend.

De ontucht met de veertien kinderen heeft volgens justitie een jaar geduurd. De ouders noemen zelfs een termijn van twee jaar. In die periode bespeurden ze wel afwijkend gedrag bij hun kinderen, maar aan ontucht werd niet gedacht. De verdachten hadden de slachtoffers volkomen in hun macht. De kinderen verklaarden dat ze zelfs met een pistool zijn bedreigd.

Bijna dagelijks werden ze verplicht naar de woning te komen. Al die tijd hebben de ouders van de ontucht niets gemerkt. 'Onbegrijpelijk, dat sou mij niet gebeuren', reageren nu mensen. De moeders verdedigen zich. „Het kan iedereen overkomen”, zeggen ze.

Zij leggen uit waarom: „De kinderen zijn zo verschrikkelijk onder druk gezet. Die mannen hebben de kinderen op bestachtige wijze misbruikt en bedreigd, geestelijk en lichamelijk. Een van de twee zei tegen de kinderen dat hij zijn eigen moeder had vermoord en dat hij ook een gezinslid zou doodmaken als de kinderen hun mond openden. Sommige kinderen werden hysterisch toen ze hoorden dat wij achter 'het geheim' waren gekomen. Nu gaan ze jullie dood ma-

ken, hielden ze.” „Over het grote geheim spraken de kinderen met niemand. Dat ze zich anders gedroegen was ons wel opgevallen. Een verklaring konden we niet vinden. Je denkt op zo'n moment toch niet dat jouw kind met een pistool wordt bedreigd en dat in het huis naast je allerlei krankzinnige seksuele spelletjes met ze worden uitgehaald. Je waarschuwt ze altijd voor de vreemde man met het snoepje en dat ze niet de wijk uit mogen. Sommige kinderen kwamen al jaren bij die man over de vloer.”

Begin oktober kwam de zaak aan het rolen toen een slachtoffertje huilend thuis kwam. „Hij heeft me weer zo hard neergegooid en toen kreeg ik een sticker”, vertelde ze haar moeder. Pas toen kwam het verhaal bij stukje en beetjes eruit. Drie dagen later zat de verdachte achter slot en grendel.

„De puzzel paste opeens in elkaar”, vertellen de ouders. „De kinderen waren vaak ziek, 's nachts overgeven, buikpijn, hoofdpijn. Het waren ook telkens dezelfde kinderen. Ach, weer een virusje, zelden we dan onder elkaar. Als je dan later hoort dat een enkeling urine moest drinken, dat ze rode snoepjes en cake kregen waar ze zo slapertig van werden, dat ze wel eens een spuitje kregen. Ze waren ook agressief en gebruikte grove taal. Achteraf denk je dat je ook bent geweest, maar niemand van de ouders heeft ook maar iets gemerkt van ontucht. De kinderen verzwegen alles.”

Professor W.H.G. Wolters betitelde de Nieuwegeinse ontuchtzaak al als ongehoord en bizar. De klinisch psycholoog van het Wilhelmina Kinderziekenhuis was op verzoek van politie en justitie ingeschakeld voor de begeleiding van de kinderen en hun ouders. „Om de emoties te kanaliseren”, omschreef hij zelf. „Het probleem is dat de ouders vaak veel meer moeite hebben het gebeurde psychisch te verwerken”, stelde Wolters in een interview in deze krant.

De opmerkingen van Wolters zijn de moeders in het verkeerde keelgat geschoten. „Waar haalt die man het lef vandaan om te stellen dat we de gevolgen van de ontuchtzaak niet moeten dramatiseren. Gezinnen liggen uit elkaar. Innerlijk zijn we verscheurd. We moeten de kinderen met rust laten. Maar ze zitten juist nog vol met verhalen, die ze niet durven te vertellen. Het is voor ons moeilijk. We weten niet hoe we om moeten gaan met de kinderen. Die vent krijgt straks misschien een celstraf maar onze kinderen hebben levenslang.”

1/8 N 1/4

Eis: opnieuw zes jaar voor aanranding na insluiping

AMSTERDAM (ANP) — Procureur-generaal R. Behling heeft gisteren voor het gerechtshof in Amsterdam zes jaar gevangenisstraf geëist tegen de 39-jarige Vlaardinger G. J. De man wordt ervan verdacht in januari 1989 in Bussum een meisje (13) in haar bed te hebben aangerand, onder bedreiging met een mes. De eis van de officier is even hoog als de straf die de rechtbank de man oplegde. J. is in hoger beroep gegaan omdat hij twijfelt aan de juistheid van onderzoeken door de politie.

De insluiper betastte het meisje in Bussum en dwong haar seksuele handelingen met hem te verrichten. Als ze weigerde mee te werken zou hij zijn vrienden binnenroepen, dreigde hij.

Vergelijking van de DNA-structuur van het sperma, aangetroffen op het bed van het meisje, met die in het bloed van de verdachte wijst uit dat het om dezelfde persoon gaat. Volgens het bedrijf in Engeland dat sperma en bloed heeft onderzocht is de kans 1 op 75 miljoen dat er nog iemand met dezelfde DNA-structuur rondloopt.

De man, die alles ontkent, werd

enkele dagen na het voorval aangehouden in Hilversum, toen hij een woning was binnengeslopen. In het onderzoek dat volgde bleek zijn mogelijke betrokkenheid bij de aanranding in Bussum, maar ook bij andere zedendelicten in Bussum en Hilversum.

Volgens J. en zijn raadslieden heeft hij toestemming gegeven voor bloedafname en DNA-onderzoek voor de andere zaken, maar niet voor de aanrandingszaak in Bussum. Volgens recente rechtspraak is dat noodzakelijk om resultaten van dergelijke onderzoek te mogen gebruiken als bewijs. De advocaten van de verdachte vroegen dan ook onmiddellijke invrijheidstelling omdat het bewijs in deze zaak onrechtmatig verkregen is. Het hof weigerde dat. De rechtbank heeft de Vlaardinger vrijgesproken van de overige zedendelicten.

De verdachte, die eerder is veroordeeld voor zedenmisdrijven, gaf gisteren op de zitting te kennen dat politie en justitie op alle mogelijke manieren 'gerotzoid' hebben. Hij trok onder meer de juistheid van het DNA-onder-

zoek in twijfel. Dat was dan ook de reden dat hij in hoger beroep was gegaan.

De advocaten van de Vlaardinger probeerden aan te tonen dat het openbaar ministerie in gebreke is gebleven bij de mogelijkheid een contra-expertise uit te voeren, en ook bij de overhandiging van de dagvaarding in eerdere behandelingen van de zaak. De rechtbank veroordeelde de man in juli dit jaar bij verstek, omdat hij op vrije voeten was gesteld. Na de veroordeling werd hij aangehouden.

Procureur-generaal Behling zei er niet aan te twijfelen dat J. de man is die het 13-jarige meisje heeft aangerand. Hij wees op de grote geestelijke schade die het meisje heeft opgelopen door de 'weezinwekkende aanranding'. Hij vond een forse straf dan ook op zijn plaats. „Tegen dit soort zaken kun je je niet wapenen. Wie 's avonds op de Zeedijk loopt weet dat hij risico's loopt, al is een vergrijp nooit goed te praten. Maar in bed waant iemand zich veilig. Het slachtoffer heeft door het voorval nog steeds slaapproblemen en psychische moeilijkheden.” Uitspraak 9 december.

Mormons investigate satanic child abuse

SALT LAKE CITY Top officials of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints say they are investigating reports from members who claim that, as children, they witnessed human sacrifices and suffered "satanic abuse" at the hands of renegade Mormon-affiliated cliques.

Glenn Pace, a member of the church's three-man presiding bishopric, reported in a 1990 memorandum made public last week that an internal church investigation detailed 60 cases in which Mormons described undergoing ritualized abuse in Utah, Idaho, California, Mexico and other locations.

Pace wrote that he is convinced at least 800 church-affiliated Satanists now are practicing occult rituals and devil worship in the Salt Lake Valley.

Naar een bron in Salt Lake

2/1/91 SF EXAMINER

DERLAND 27/11 13

Eis twee jaar na prostitueren jonge jongens

(Van een onzer verslaggevers) UTRECHT — „Meneer wist continu op slimme wijze jonge jongens uit zwakke milieus over te halen tot sex-exploitatie. Hij doet alsof die jongens het graag wilden, maar uit de stukken blijkt dat ze het deden uit geldnood”, zei officier van justitie mr. J. Plooy gisteren tegen de 47-jarige Utrechter R. van D., die in zijn woning in de binnenstad jongensprostitutie heeft bedreven. Mr. Plooy eiste tegen Van D. een gevangenisstraf van twee jaar.

Op 19 februari van dit jaar maakte de zedenpolitie na drie maanden observeren en het af luisteren van de telefoon een einde aan de handel van Van D. Volgens officier van justitie mr. J. Plooy heeft de verdachte van 1 oktober 1990 tot en met 19 februari van dit jaar bemiddeld tussen oudere homofiele mannen en minderjarige mannelijke prostitués. In de slaapkamer van zijn woning werd tegen betaling sex bedreven. Van de vijf jongens die voor Van D. werkten, waren er twee jonger dan zestien jaar, de andere drie waren zestien en zeventien jaar. De vijf jongens werkten behalve aan de prostitutie mee aan foto- en filmopnamen.

De officier verweet Van D. ook dat hij een minderjarig meisje had gebruikt om jongens te strikken. In een pornoblad zou hij in een advertentie een gratis meisje hebben aangeboden. Dat meisje ging met diverse jongens naar bed om Van D. op die wijze modellen voor zijn foto's en films te bezorgen.

Dit laatste ontkende de Utrechter op de zitting: „In die advertentie stond duidelijk dat het om biseksualiteit ging. Van tevoren sprak ik met de jongens die reageerden en had ik sex met hen. Daarna pas kwam dat meisje erbij”. Van D. bekende dat hij enkele malen oudere mannen aan jonge jongens had gekoppeld maar ontkende dat hij een echte pooier was geweest.

Op de vraag van de officier of hij misbruik had gemaakt van de vaak uit kansarme milieus afkomstige jongens, zei van D.: „Als de heteroseksuele maatschappij niet in staat is haar kinderen fatsoenlijk op te voeden, kan ik daar niets aan doen. Ik stelde de jongens voor de keuze: of stelen en drugs gebruiken of werken voor mij”.

Mr. Plooy bleef erbij dat de Utrechter misbruik had gemaakt van de jeugdigheid, nieuwsgierigheid en zwakheid van de jongens. In zijn eis hield de officier rekening met drie eerdere veroordelingen voor soortgelijke feiten.

Raadsman mr. A. van Beurden vond dat de officier geen recht heeft om zijn cliënt te vervolgen. Hij wees er op dat bijvoorbeeld in het blad 'Marcel' door een escortbureau openlijk wordt gevraagd om jongens vanaf zestien jaar. „Door het openbaar ministerie wordt hier niet of nauwelijks tegen opgetreden.” In het kader van dit gelijkheidsbeginsel vond mr. Van Beurden het ook vreemd dat justitie twee huisgenoten van Van D. niet heeft vervolgd terwijl ze min of meer hetzelfde hebben gedaan. Verder zei de advocaat dat Van D. steeds zo goed mogelijk de leeftijd van de jongens heeft gecontroleerd, maar dat sommigen hem vals hebben voorgelicht.

De rechtbank doet uitspraak op 10 december.

9/11

UTRECHTS NIEUWSBL.

Man veroordeeld voor ontucht met bejaarden

AMSTERDAM (ANP) — De rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de 33-jarige E.T. uit Amsterdam veroordeeld tot vijftien maanden cel, waarvan vijf voorwaardelijk wegens ontucht met drie hoogbejaarde vrouwen in het Amsterdamse Flevohuis. Bovendien mag T. de komende vijf jaar niet in bejaardentehuizen werken.

De straf was hoger dan de twaalf maanden cel (zes voorwaardelijk) die de officier eiste. Volgens het vonnis was er door T. een ernstige inbreuk gemaakt op de lichamelijke integriteit van de dames en ontstond door het gebeurde een grote onrust in het tehuis.

De ontucht in het Flevohuis kwam in juni dit jaar aan het licht toen vier vrouwen tussen de 79 en 92 jaar aangifte deden van ontucht door een technisch bediende. Zij zouden door de man aan hun borsten of benen betast zijn. Een vrouw zei zelfs te zijn verkracht.

Pianoleraar verdacht van ontucht met leerlingen

ENSCHEDA - De politie heeft een 34-jarige Enschedese pianoleraar aangehouden die ervan wordt verdacht met zeven leerlingen ontucht te hebben gepleegd. Dit gebeurde zowel in Enschede, waar hij privéles aan huis gaf, als in Gronau waar hij op de gemeentelijke muziekschool werkte.

De zeven slachtoffers, drie Gronause en vier Enschedese meisjes variërend in de leeftijd van 10 tot 17 jaar, hebben zich bij de politie ge-

meld. De ontuchtige handelingen begonnen al in 1985. De meisjes moesten zich tijdens de pianolessen uitkleeden omdat de leraar volgens eigen zeggen 'houdingcorrecties' wilde aanbrengen. Daarbij werden de meisjes onder andere gemasseerd. Eén van de slachtoffers heeft ongeveer tien keer een dergelijke 'behandeling' ondergaan. De zaak kwam aan het rollen nadat één van de slachtoffers opaanraden van haar ouders besloot aangifte te doen.

20/11/11

Advocaat wil slachtoffer horen

(Van een onzer verslaggevers) UTRECHT — De zaak tegen de 23-jarige Utrechter A.F. die wordt verdacht van verkrachting van zijn buurmeisje is gisteren door de Utrechtse rechtbank aangehouden. Op verzoek van de raadsman zal op een nieuwe zitting het slachtoffer worden gehoord.

F. wordt er van verdacht tussen 17 januari 1986 en 1 februari 1990 herhaaldelijk zijn buurmeisje te hebben verkracht. Hij zou haar lichamelijk hebben bedreigd en geestelijk onder zware druk hebben gezet.

Zijn raadsman, mr. P. Bovens, stond er gisteren op dat de rechtbank het slachtoffer zal horen. Mr. Bovens heeft nogal wat bedenkingen tegen haar verhaal. Officier van justitie mr. J. Krol verzette zich tegen het horen van het slachtoffer. Hij meende dat de vrouw al uitvoerig is gehoord door de onderzoeksrechter.

Mr. Bovens bleef echter bij zijn standpunt. Dat verhoor bij de onderzoeksrechter had bij hem juist allerlei nieuwe vragen opgeroepen. Na kort beraad besloot de rechtbank om de aanwezigster te horen. Een datum voor de vervolgzitting kon echter nog niet worden vastgesteld, omdat de zaak werd aangehouden voor onbepaalde tijd.

UN 16/11

Vader slaat ontuchtpleger ziekenhuis in

Van onze correspondent ENSCHEDE, vrijdag

Een 43-jarige Enschedeer is door de vader van het 12-jarige slachtofferfje dat hij seksueel had misbruikt, dusdanig in elkaar geslagen dat hij moest worden opgenomen in het ziekenhuis. Tel 29-11-91

De man was 's nachts een woning aan de Ypelobrink binnengeslopen en trof daar de zoon des huizes in diens slaapkamer op de benedenverdieping aan. De man bedreigde het jongetje en dwong hem ontuchtige handelingen bij hem uit te voeren.

De jongen werd op een gegeven moment

echter zo bang dat hij om hulp begon te schreeuwen. Daarop kwam zijn vader, die op dat moment boven lag te slapen, in actie. De ontuchtpleger bleek niet opgewassen tegen de woedende man. Hij kreeg een dusdanig pak slaag dat hij niet meer in staat was te vluchten. Toen de ingeseinde politie arriveerde, lag de man met bebloed hoofd op de grond te wachten op zijn 'verlossers'.

De Twentenaar is in bewaring gesteld en moest worden opgenomen in het ziekenhuis van de Scheveningse gevangenis. Tegenover de politie biechtte hij op dat hij na de nodige drank te hebben genuttigd behoefte had gekregen aan sex.

Head of children's home jailed for life, five times

FRANK BECK, the former head of three Leicestershire children's homes, was yesterday given five sentences of life imprisonment after being convicted on 17 charges in Britain's biggest child sexual abuse scandal.

Mr Justice Jowitt told Beck that he had committed "the grossest breaches of trust imaginable" by sexually and physically abusing children in his care. Police said yesterday that more than 200 former residents of the homes - more than a quarter of the people interviewed in an 18-month investigation spanning three continents - had complained that they were abused by Beck over a 13-year period up to 1986.

The judge said Beck, who once had considerable influence on child care in Leicestershire, had used his talent "in pursuit of your evil and lustful desires" for some of society's most vulnerable children. Child experts warned last night that the extent of the abuse revealed by the case suggests new safeguards, introduced by the Children Act last month, may be inadequate.

Within minutes of the sentences being handed down at Leicester Crown Court, William Waldegrave, Secretary of State for Health, ordered two inquiries. A national inquiry, to be held in private, will study the selection of children's home staff and whether they receive adequate support and guidance in the course of their work. The minister wants its recommendations, expected to be made public, by next July.

The second inquiry, by Leicestershire County Council, will look at the mistakes that enabled Beck to abuse so many children for so long. Specifically, it will examine the "management response to complaints, or other *prima facie* evidence, of abuse" in the county's children's homes from 1973 onwards.

The Crown Prosecution Service is likely to decide next week whether proceedings will be launched against Greville Janner, Labour MP for Leicester West, who was alleged during the Beck trial to have sexually abused a boy living in one of the homes. A CPS spokeswoman confirmed that police had requested the advice of the prosecution service "concerning allegations made against another person" during the course of the trial.

After five days' deliberation, the jury found Beck guilty of 17 charges: rape, bugging five children, two attempted buggeries, six counts of indecent assault and three assaults causing actual bodily harm. A damning confidential report produced for Leicester County Council by Barry Newell, a former deputy director of social services in Nottinghamshire, has

By Jack O'Sullivan and Judy Jones

IND 30

found that 12 complaints were made against Beck over four years up to 1986. The report provided overwhelming evidence that the council should have acted against Beck and shut the Beeches home, in Leicester, which he ran.

The report criticises as an error of judgment that Beck, a single man at the time, was allowed, despite complaints that he was a homosexual, to foster two boys. It describes as "extraordinary" the fact that when Beck left Leicestershire in 1986, after complaints were made to county hall by two junior colleagues that he sexually molested them, he received a reference, from Brian Rice, Leicestershire's now retired director of social services.

Beck, 49, a former Liberal councillor was not sacked but resigned and took up work at a London children's home. Yesterday he was convicted of indecently assaulting those colleagues, Steven Dawes, now 25, and Bene Dawson, now 33, at the Beeches home, where he was officer-in-charge for eight years from 1978. Mr Justice Jowitt told Beck: "No one can say what is the extent of harm you have done in committing these offences. Much of it has been considerable and long-lasting."

In addition to the five life sentences for rape and bugging four children, he sentenced Beck to 24 years to run concurrently for the other 12 convictions for physical and sexual assault. Beck is likely to be kept isolated in prison with other sex offenders for his own safety.

More than 20 former residents have already sought compensation. Claims are expected to cost Leicestershire County Council's insurers £2m. Beck faced a further 33 charges, which the judge ordered to lie on file. The prosecution had alleged that Beck conducted a "reign of terror" at the homes, as children as young as eight were abused by him, under the guise of "regression therapy".

He was acquitted of nine charges this week and five last month on the judge's direction.

Peter Jaynes, 42, of Chatham, Kent, Beck's former deputy at the Ratcliffe Road home, Leicester, was sentenced to three years imprisonment after conviction on three assault charges and one of sexual assault against children.

George Lincoln, 39, of Sudbury, Suffolk, Beck's former deputy at the Beeches, was found not guilty yesterday with Beck, of bugging a 14-year-old boy. He was conditionally discharged for one year after pleading guilty to common assault on another child.

Care services and police failed in Beck affair

IND 30

POLICE and Leicestershire social services department failed for more than a decade to heed allegations of abuse against Frank Beck and his colleagues, in spite of repeated complaints from children and staff.

When Beck finally left Leicestershire in 1986, following allegations that he sexually molested two members of staff, he was given a good reference which allowed him, like the two co-accused, to work in child care until last year.

An official inquiry is likely to focus on why child sex abuse went undetected for 13 years and children in other counties were then exposed to further danger because of poor vetting procedures.

A damning confidential report on that period in Leicestershire by Barry Newell, former deputy director of social services in Nottinghamshire, found that allegations were not properly investigated, records were inadequate and senior council officers were reluctant to discipline staff because they were afraid councillors would not back them. The report is understood to have found it extraordinary that so many complaints did not produce action.

In 1986 two junior social workers, Bene Dawson, 33, and Steven Dawes, 25, wrote to Clifford Savage, deputy of Beeches home, saying Beck had molested them. Within a day of their letters reaching county hall, Beck resigned. But he was not dismissed, leaving on mutually acceptable terms. Brian Rice, Leicestershire's then director of social services, wrote the reference, which Beck used to get work with Reliance, a London-based social work agency. He ran a children's home in Brent, north-west London, for three months.

The warning signals

The inquiry is also likely to focus on Mr Rice's failure to raise the alarm about the potential danger of Beck, who was not on the Department of Health's blacklist of people who should not be allowed to work with children. Peter Bibby, Brent's deputy director of social services, said: "We took up the reference from Leicestershire and there was no indication in it at all that Frank Beck was anything but all right."

To date, police investigations in homes where the accused worked subsequently have revealed no allegations of criminal activity.

Mr Bibby, who is on a national police-social services committee on child abuse networks, said: "It is typical of paedophiles to work for short periods in a children's home to get a good reference and test out the managers to see if they pull them up for getting too close to kids. If the management is on the ball, they leave."

Beck followed a course of action familiar to those who study paedophiles. He married Alex Seale, his superior in Brent, who was responsible for monitoring his children's home. They soon divorced. In the witness box Beck denied prosecution suggestions that the divorce was because she disliked his interest in her two sons. From there he moved to Hertfordshire, where he was working as a field social worker when he was arrested last year. The county has sacked him.

There will also be questions asked about other Leicestershire council officials charged with monitoring children's homes. The

1986 complaint was not the first. John Cobb, then a principal assistant with the council and Beck's immediate superior, said that he received "between 9 and 12 complaints" from staff and children at the Beeches home, Leicester, which Beck ran from 1978. Mr Cobb, still a senior official in the county, said that all were properly investigated and referred to his superiors at county hall.

The police also missed the warning signals. Time and again, they returned to the homes children who had told them they had been abused. During the trial both prosecution and defence said that Beck was highly regarded in the social services department and treated locally as an authority on child care.

The police say they received four formal complaints against Beck, but three were uncorroborated and so they brought charges in only one case. In 1983, Beck was cleared of assault causing actual bodily harm to a boy in care at the Beeches in a trial before Mr Justice Jowitt, who also heard the case which ended yesterday. He admitted hitting the boy, but claimed "lawful chastisement".

In 1977, an inquest into the suicide of a teenage boy in care at Ratcliffe Road, where Beck and Peter Jaynes worked, heard concern about methods used by social workers. The boy, Simon O'Donnell, 13, hanged himself using a towel in public toilets nearby.

Jaynes left Leicestershire for a job in child care. He worked at Medvale, a 10-bed home for adolescents in Rochester, Kent, where he became officer-in-charge in 1986. He faces disciplinary proceedings. The home was closed last year.

Case reveals lack of staff controls

THE Leicestershire scandal represents a growing realisation that children's homes can hold yet further horrors for children often already abused and scarred before they reach the care system.

It follows the "pin-down" inquiry report in May into how more than 130 children were kept in solitary confinement, sometimes for weeks, in four Staffordshire children's homes.

Just as in Staffordshire and other children's homes there were no mechanisms for dealing with children's complaints. Also, as in Staffordshire, the Department of Health's social services inspectorate, responsible for monitoring council care of children, failed to spot the abuse. The Children Act, which came into effect last month, is supposed to prevent such scandals by introducing complaints procedures and inspection units.

In Leicestershire, long before this scandal emerged, the council had established Britain's first Children's Rights Officer, who visits homes explaining how children should complain.

However, Frank Beck was able to continue to abuse children despite regular visits by senior social services officials, which suggests that the inspection units may not be seen as sufficiently independent to gain the trust of children or staff.

The Beck case has exposed the poor training of staff and poor vet-

INQ 30

System's failures

ting of recruitment, which allowed Beck to pursue his own form of amateur psychiatry and dominate inexperienced colleagues.

Bob Lewis, Secretary of the Association of Directors of Social Services, said: "It is staggering that these homes took on people who were so inexperienced and inadequate that they thought what Beck was doing was the norm. There has to be a link between this and the evidence of government reports that we must tackle the poor level of training staff in children's homes."

"There are common factors with Staffordshire. In one, pin-down was used for control, in the other Beck and unskilled staff were using what they called regression therapy. In each case no one blew the whistle."

"We have to ensure that staff do not come away from courses believing they have skills which they have not got."

However, Mr Lewis said that improving training would have little effect unless conditions of service improved, since trained social workers would leave for more rewarding work. An inquiry chaired by Lady Howe, due to report shortly, is considering how better pay, conditions, and career structures can be developed.

Emotional healing provided key to 'breaking' children

INQ 31

Regression therapy

THE technique called "regression therapy" - taking children back to traumatic events in their infancy - was the key to Frank Beck's sexual and physical abuse of young people in care.

The court heard that children as old as 13 were made to suck dummies and wear nappies, were bathed like babies, and told to "regress" to the time they were last happy.

Witness after witness described how, in this vulnerable state, alone with Beck, they were buggered or sexually assaulted. They would be told this was what they wanted.

Witnesses also claimed that they were provoked into angry tantrums by staff members. Peter Jaynes, Beck's deputy in two homes between 1973 and 1978, said that Beck's philosophy was "to break children before caring for them". He said that children were provoked by "aggravated tickling, blowing in the child's ears, calling them names and discussing their families".

John Parker, who was 14 when he first encountered Beck, said that there were four kinds of regression therapy sessions: "It was happy, sad, randy or angry. If they chose a randy session then you were touched. You were touched all over. They just messed about with your head."

The root of the therapy is the notion that a catharsis experienced during the re-living of a traumatic event can heal emotional damage.

However, mainstream psychotherapy maintains that such emotional outpouring is not an end in itself, and can be damaging.

A century ago Freud warned, after regretting persistent questioning of resisting patients, that forcing someone to re-live an experience could be damaging.

Valerie Sinason, principal child psychotherapist at the Tavistock clinic, London, said: "The breaking down of the defence of these children must have felt like horrendous mental torture. It is hardly surprising that they were open to what masqueraded as comfort, which Beck offered afterwards."

Hellmut Karle, former principal psychologist at Guy's Hospital, London, said regression therapy was used in Britain largely by unqualified practitioners. He warned against methods used by Beck which led to a similar sexual abuse scandal in the 1970s in Canada.

However, he said that a form of regression is used beneficially within the NHS. Patients undergoing therapy are encouraged to seek out early experiences, but only voluntarily. Hypnosis is the preferred method. Mr Karle said that when people are considered too fragile to explore their past directly, the hypnotist suggests that they imagine the scenes as if looking at a television screen.

Inquiry 'snowballed' as dozens told horror stories

INQ 30

Police investigation

and during which they would be buggered and sexually assaulted.

One police officer said: "We had no idea what, or how much, we would unearth. We tracked down other children who had grown up, of course, and found that they too had their own horror stories to tell. The whole investigation just snowballed."

Beck's regime was said to have been very violent. Former residents of the homespoke of having towels twisted around their necks to make them fly into furious tantrums. Peter Jaynes, Beck's former deputy and co-accused, admitted that he saw children punched, kicked, shaken and "battered into submission".

Suspicious first arose when a woman, who was being interviewed by a children's rights officer in November 1989 about allegations that she had mistreated her children, alleged that Beck had beaten her as a child in the Ratcliffe Road home in Leicester in the 1970s.

She named boys who had been sexually abused. When the police visited them, they became the first witnesses against Beck.

However, despite the number of allegations against Beck, there was little corroborating evidence of particular charges. Beck claimed he had been the victim of a conspiracy, suggesting that some witnesses had been enticed to give evidence by the possibility of payments from the Criminal Injuries Compensation Board.

The judge directed a not guilty

verdict on graphically detailed allegations that Beck buggered John Watson, an eight-year-old boy, after it emerged that Beck had left the home at least a year before the alleged incident.

John Black, counsel for Beck, said: "There is one significant and emphatic question mark hanging over this case in relation to the integrity of the police and the integrity of some of the witnesses."

Beck denied 27 abuse and assault charges while his two deputies, Peter Jaynes and George Lincoln, defended only four charges. The defence painted him as a maligned hero working imaginatively with children. The prosecution said he was an evil monster.

Beck, 49, was born in Salisbury, Wiltshire, educated in Croydon, south London, and joined the

Royal Marines when he was 17. He stayed for nearly 10 years, had a short spell in the probation service, when he learned about regression therapy, before taking the two-year course for the Certificate of Qualification in Social Work.

Shortly after qualifying at the age of 31, he was appointed officer-in-charge of the Poplars, Market Harborough, a home for adolescents in council care. After this home moved to Ratcliffe Road, Leicester, he was also to run the Beeches in Leicester Forest East between 1978 and 1986. The most difficult children were sent to Beck. He lectured at seminars. In 1977, he was chairman of a council working party on children's homes.

His trade mark was physical openness. A social work maga-

zine, eulogising Frank Beck in 1983, printed a caption accompanying a picture of smiling children: "In a touch-deprived society, Frank Beck encourages physical contact."

His trial produced a very different image of this touching. His victims spoke not like adults but like the children they had been when they were abused, bursting into tears, using terms like "private parts" instead of more sophisticated adult phrases.

Some even gave evidence from behind screens, a concession normally granted only to children. It was this collective regression to the past, rather than individual unsubstantiated claims, which condemned Beck.

However, many of the alleged victims returned to see Beck in later years, sometimes with their children. The defence said this showed the nonsense of the allegations. Peter Joyce QC, for the prosecution, offered one explanation: "It's rather like the puppy that is kicked crawling back to the master that feeds it."

THE POLICE investigation into the long-hidden horrors at the three Leicestershire children's homes run by Frank Beck discovered that at least 200 young people claimed they had been abused by him.

More than 800 people who had passed through the homes between 1973 and 1986 were interviewed in what became the biggest investigation into child sex abuse in Britain, and which took police to Europe, the Middle East and the United States. Among those interviewed were four former members of staff who said that they had been abused.

Children, mostly boys, who had been as young as eight at the time, said that they had been systematically sexually abused and beaten. They spoke of regression therapy which took them back to infancy

Procesverbaal steeds minder betrouwbaar

De doorsnee rechtszaak staat of valt met het door de politie samengestelde proces-verbaal.

Dit op ambtseed opgemaakte stuk is een van de essentiële punten van ons rechtsstelsel. Een rechter moet er van uit gaan dat wat in het politieverbaal staat waar is. De laatste tijd echter komen er steeds meer signalen dat er gesjoemeld wordt met de verballen en dat sommige agenten wat lichtvaardig omspringen met hun ambtseed.

door **UW 11**
siem eikelenboom

rechtbankverslaggever

Onlangs ontzede de Amsterdamse rechtbank de officier van justitie het recht om oud-politieman Martin H. te vervolgen voor moord op topcrimineel Klaas Bruinsma. In haar vonnis verwierp de rechtbank de manier waarop de politie te werk was gegaan. Zo bleek het proces-verbaal een anonieme verklaring te bevatten van een hotelportier die bij de rechter-commissaris (de onderzoeksrechter) al eerder onder eigen naam een afwijkende verklaring had afgelegd. Ook verweet het college de politie dat ze aan de rechter-commissaris onvolledige informatie uit rapporten van de CID (Criminele Inlichtingendienst) had gegeven.

Het vonnis van de Amsterdamse rechtbank mag deels op het conto van raadsman mr. J. Boone uit Wijk bij Duurstede worden geschreven. Met een na aanvang van de zitting kwam hij met de 'ontdekking' dat de twee elkaar tegensprekende verklaringen uit de mond van een en dezelfde persoon (de hotelportier) kwamen.

Al lang voert mr. Boone een kruistocht tegen wat hij omschrijft als de 'verloedering' van onze rechtspleging. In het Nederlands Juristenblad van 23 mei j.l. schreef hij al een cynisch stukje over de wijze waarop officieren en rechters de bewijsvoering hanteren. Hoewel hij ook kritiek heeft op de wijze waarop rechters politieagenten de hand boven het hoofd houden, richt de advocaat zich op de eerste plaats tegen de (te) ruime bevoegdheden van de politie. „Met alle anonieme getuigen, alle infiltranten, pseudokopiers en door de politie betaalde informanten is het voor de rechter-commissarissen zo ondoorzichtig geworden, dat ook zij slachtoffer zijn”, aldus mr. Boone in NRC-Handelsblad van 2 november.

De advocaat krijgt bijval van de Utrechtse hoogleraar mr. M. Wladimiroff die in een interview met NRC-Handelsblad praat over een schemergebied waarin zich volgens hem allerlei 'pseudobevoegdheden' van de politie ontwikkelen. In dat schemergebied fungeert de infiltrant, de informant en de anonieme getuige. Op hetzegen zich hier allemaal afspeelt, heeft de rechter nauwelijks controle. De hoogleraar stelt daarom dat de samenleving minder wordt bedreigd door de georganiseerde misdaad dan door acties daartegen van politie en justitie.

Is dit doemdenken gerechtvaardigd of is er inderdaad iets mis? Een willekeurige greep uit het nieuws van de afgelopen weken, lijkt de bewering van Boone en Wladimiroff te staven. In het tijdschrift *Proces* schrijft commissaris H. Dirksen, plaatsvervangend districtscommandant van de rijkspolitie in Zeeland, zonder voorbehoud dat „er met de ambtseed wordt gesjoemeld”. Hij baseert deze mening op ervaringen van officieren en rechters en op informatie van stagiaires van het Opleidingscentrum Politie-school, waarvan Dirksen tot voor kort directeur was. In het Utrechts Nieuwsblad van 26 oktober j.l. staat het bericht dat de Utrechtse advocaat mr. P. Bovens aan de procureur-generaal (de hoogste officier van justitie in het ressort) bij het gerechtshof in Amsterdam heeft gevraagd een onderzoek in te stellen naar de gang van zaken rond het verhoor van een Nederlander die in Australië vast zit wegens drugs-smokkel. Mr. Bovens had van de rechter-commissaris in Utrecht, mr. N. van Etten, te horen gekregen dat die getuige uit Australië gehaald zou worden om hier, in het bijzijn van de advocaat, te worden gehoord. Toen de getuige in Nederland arriveerde, bleek hij echter al, in strijd met de instructies, in Australië te zijn gehoord door de twee politiemannen die hem daar kwamen ophalen. In het op ambtseed opgemaakte proces-verbaal beweren de twee agenten echter dat zij de getuige hebben gehoord op bevel van de rechter-commissaris.

Tijdens een recente, in muziekcentrum Vredenburg gehouden discussie tussen rechercheurs en advocaten zei de Maastrichtse strafpleiter mr. Th. Hiddema dat de politie in toenemende mate de mogelijkheden die ooglukkend worden toegestaan (zoals pseudokoop) op oneigenlijke wijze gebruikt. Als weerwoord zei S.J. van Hulst, de komende chef van de politie-regio Hollands Midden, dat de aard van de crimineel veranderd is en dat de mogelijkheden van de politie daar van tijd tot tijd aan moeten worden aangepast. Hij voegde daar aan toe dat de wet nu eenmaal moeite heeft de maatschappelijke dynamiek te volgen: „Daarom is het gerechtvaardigd dat de politie soms op de wetgeving vooruitloopt. Het is aan de rechterlijke macht om de politie op dat punt te toetsen”.

Advocaat J. Boone en commissaris H. Dirksen waarschuwen echter dat juist op dat punt de rechters te kort schieten. Rechters zouden misleurende politiefuncties minder vaak in bescherming moeten nemen. Dirksen bepleit dat als een rechter of officier vermoedt dat op „elastische wijze” met de ambtseed is omgegaan, een onderzoek moet volgen naar het waarheidsgehalte van het verbaal. Alleen op die manier kan een „voortwoekerende ziekte” worden voorkomen, aldus Dirksen. Rechters zullen dus vaker dan voorheen, voor ze aan de behandeling van een zaak beginnen, moeten kijken naar de betrouwbaarheid van het politieverbaal.

Flevopost 6-11-91 Regels voor het af luisteren van telefoon worden gewijzigd

De wettelijke regels voor het af luisteren van telefoons door politie en justitie worden gewijzigd. De telefoontap wordt losgekoppeld van het zogeheten gerechtelijk vooronderzoek. Wel blijft toestemming van een rechter nodig.

Dat is een van de voorstellen in het wetsvoorstel Herziening van het gerechtelijk vooronderzoek, waarmee de ministerraad akkoord is gegaan. Het wetsvoorstel volgt in grote lijnen het advies van de commissie-Moons, die hierover vorige maand advies uitbracht.

Wanneer de politie een telefoon wil af luisteren, moet de officier van justitie worden ingeschakeld. Die vraagt aan de rechter (de rechter-commissaris) toestemming. Die toestemming blijft maximaal vier weken geldig. De officier van justitie kan om verlenging vragen, telkens voor eenzelfde periode.

Na de beëindiging van de telefoontap moeten de houder van de telefoon en de verdachte worden meegedeeld dat en over welke periode is meege luisterd. Dit moet gebeuren zodra het belang van het strafrechtelijk onderzoek het toelaat.

Uit recent onderzoek is gebleken dat de politie steeds vaker overgaat tot het af luisteren van telefoons. Volgens het ministerie van justitie strekt het wetsvoorstel ertoe het gerechtelijk vooronderzoek in overeenstemming te brengen met zowel de eisen die vanuit de praktijk worden gesteld als met de in grondwet en verdragen vastgelegde rechten van de mens.

Het wetsvoorstel is bedoeld als een bijdrage aan de toerusting van justitie voor haar taken ook ten aanzien van ernstige vormen van criminaliteit. De structuur van het gerechtelijk vooronderzoek wordt niet fundamenteel gewijzigd, aldus het ministerie.

Het kabinet wijkt op een belangrijk punt af van het advies van de commissie-Moons (voluit de commissie herijking wetboek van strafvordering). De commissie wilde de verdachte onder bepaalde voorwaarden het recht geven de rechter-commissaris schriftelijk te vragen bepaalde onderzoeken te doen. Politie en openbaar ministerie maakten hier bezwaar tegen.

deed — stelde de Hoge Raad op 9 oktober vorig jaar: „Anders dan het Hof heeft overwogen levert het enkele feit dat de verdachte tot de groep heeft behoord die geweld heeft gepleegd, geen geweldpleging zijdens de verdachte op in de zin van art. 141”.

Dit betekent echter niet dat de krakers nu in Leeuwarden zonder meer kunnen rekenen op vrij-spraak. Op 16 oktober vorig jaar bepaalde de Hoge Raad dat krakers in de zogeheten Nijmegense Mariënburchzaak terecht door het Arnhemse hof waren veroordeeld op grond van artikel 140, de criminele vereniging. Het OM zal het gerechtshof in Leeuwarden er nu van moeten overtuigen dat de 125 krakers lid waren van een criminele vereniging die van plan was „gedurende langere tijd” misdrijven te plegen. De verdere zitting zal het incidentele karakter van het geweld op 26 mei vorig jaar proberen te onderstrepen.

Inmiddels heeft jurisprudentie van de Hoge Raad die ruime uitleg onmogelijk gemaakt. Over het gebruik van artikel 141 in een vergelijkbare zaak tegen drie Amsterdamse krakers — die door het Amsterdamse Hof tot vijf maanden voorwaardelijk waren veroordeeld.

De Groningse rechtbank oordeelde vorig jaar dat het verspreiden van de openbare weg (verboven krakers art. 162 WvS, een artikel sammende uit de tijd dat Troelstra dreigde met onverwering van de Nederlandse staat) niet aan de orde was. Vrijpraak volgde ook voor het ten laste gelegde lidmaatschap van een criminele organisatie (artikel 140

Door onze redacteur
FRANK VERMEULEN
DEN HAAG, 12 NOV. Het strafproces tegen 125 Groningse actievoerders dat vandaag in hoger beroep is hervat voor het gerechtshof in Leeuwarden vertoont alle kenmerken van een proefproces. Hierbij draait het om de vraag of het „samenspanningsartikel” 140 uit het wetboek van strafrecht — dat gericht is tegen misdaadorganisaties — ook kan worden gebruikt als openbare-ordemaatregel. Vorig jaar juli werden de krakers door de Groningse rechtbank veroordeeld tot lichte gevangenisstraffen wegens openlijke geweldpleging. Zowel veroordeelden als openbaar ministerie gingen tegen die vonnissen in beroep.

De krakers die de komende drie dagen in Leeuwarden terechtstaan, worden ervan verdacht te hebben deelgenomen aan de grootscheepse ordeverstoringen op 26 mei vorig jaar in de Groningse binnenstad. Uit protest

proefproces

Hot gewraakt, eis van vier maanden in krakersproces

Door onze correspondent

LEEWARDEN, 12 NOV. Tegen elf verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-Complex op 26 mei vorig jaar in Groningen is vanmorgen voor het gerechtshof in Leeuwarden vier maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist wegens deelneming aan een criminele organisatie.

In totaal staan vandaag, morgen en donderdag tijdens een marathonzitting 125 verdachten terecht. Tegen het merendeel van deze groep zal vier maanden straf worden geëist. Een deel van hen zal echter tevens openbare geweldpleging (artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht) ten laste worden gelegd. De eis tegen hen zal zes maanden bedragen. Tegen twee krakers die door het Openbaar Ministerie beschouwd worden als leiders van de ongeregelde heden zal acht maanden onvoorwaardelijk worden geëist.

Op 27 mei 1990 arresteerde de politie in Groningen 137 krakers en sympathisanten, bij de ontruiming van het krakersbolwerk Wolters Noordhoff. Bij de rellen die de dag ervoor plaats hadden werd voor een miljoen gulden schade aangericht aan twee kantoren en een café.

De zaken dienen gelijktijdig in twee strafkamers van het hof in Leeuwarden. De advocaat van een van de verdachten, mr. G. Eelsing, zei vanochtend dat er geen sprake kon zijn van deelneming aan een criminele organisatie, aangezien het bij de acties om een éénmalige zaak ging, met ad hoc doelen. Om veroordeeld te kunnen worden wegens lidmaatschap van een criminele vereniging is het onder meer nodig dat er sprake is van misdrijven „gedurende langere tijd”.

De eerste strafzaak werd vanochtend kort na de opening van de zitting geschorst door het hof, nadat advocaat mr. T. Prakken namens haar cliënt het hof had gewraakt wegens vooringenomenheid die zou blijken uit het feit dat haar verdachte werd gefouilleerd voordat hij tot de rechtszaal werd toegelaten. „Hierdoor wordt een verdachte al bij voorbaat voor schuldig gehouden”, vond zij. Een nieuw rechtscollege boog zich vervolgens over de wraking. De president van dit 'reservehof' oordeelde dat er „geen aanleiding was om af te zien van fouilleren”, aangezien de handhaving van de openbare orde ter rechtszitting gewaarborgd moest zijn. Het hof wilde niet toestaan dat de verdachte die dit geweigerd had een toelichting kon geven. „De belangen van de verdachte om de wraking toe te lichten zijn voldoende gewaarborgd door de raadslieden. De fouillering blijft gehandhaafd”, aldus president mr. K.W. Vellinga. Prakken zei dat de zitting nu „in de cacao-business” zou komen. Ze zei niet te begrijpen welk argument het hof had voor het fouilleren van de verdachten. Het hof werd vervolgens opnieuw gewraakt, maar opnieuw werd de wraking niet geaccepteerd.

Voor 115 krakers vrijpraak

Door onze correspondent

LEEWARDEN, 26 NOV. Het gerechtshof in Leeuwarden heeft vanmorgen 115 verdachten vrijgesproken van betrokkenheid bij krakersrellen bij het Wolters Noordhoff Complex in Groningen op 26 mei. Een verdachte is wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf, waarvan vier voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Zeven kregen voor hetzelfde delict een straf opgelegd van zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk.

President mr. W. Brouwer van het hof verklaarde dat een forse vrijheidsstraf op zijn plaats was geweest gezien het massale karakter van de openlijke geweldpleging, de hoge organisatiegraad van de actievoerders, de aanzienlijke schade die was aangericht en 'de grove middelen' waarmee de politie was belaagd. Toch is besloten een mildere straf op te leggen, omdat een groot aantal verdachten geparticipeerd heeft in enige vorm van geweld, maar het hof dat niet kan bewijzen 'gezien de massaliteit en de gebruikte

Onderzoek ombudsman naar horen van 9-jarige

Door een onzer redacteurs **NRC**
 ROTTERDAM, 22 NOV. De Nationale Ombudsman stelt een vooronderzoek in naar de ondervraging van een negenjarige jongen door de Rotterdamse Vreemdelingendienst. Hij vraagt zich af of de actie niet in tegenspraak is met het zorgvuldigheidsbeginsel.

Ook mr. F. Ten Siethof van de directie jeugdbescherming en reclassering van het ministerie van justitie zet vraagtekens bij het politie-optreden. Hij noemt het „weinig pedagogisch” een jongen van negen aan een ondervraging te onderwerpen. De Tweede-Kamerfractie van Groen Links heeft over de zaak vragen gesteld aan staatssecretaris Kosto (justitie).

De jongen werd vorige week op school gehoord door twee agenten van de Vreemdelingendienst in het kader van een aanvraag voor een verblijfsvergunning voor een Marokkaanse man met wie zijn moeder is getrouwd. De jongen kreeg een foto van zijn stiefvader te zien, met de vraag „of deze mijnheer bij hem thuis leefde”. Hij antwoordde dat de man een

vriend van zijn moeder was en af en toe langskwam. De Haagse rechtbankpresident P. Kalbfleisch heeft woensdag beslist dat de Marokkaan mag worden uitgewezen, maar heeft bij die uitspraak de ondervraging van het kind niet laten meewegen.

De Rotterdamse Vreemdelingendienst voert sinds twee maanden een verscherpt beleid tegen schijnhuwelijken. De dienst wordt sinds half september geassisteerd door 15 marechaussees. Rechercheur J. Bulsing, die het verhoor heeft geleid, vindt dat hij juist heeft gehandeld: „Het kind wekte niet de indruk geschrokken te zijn.” „Ik heb ervaring genoeg om uit te kunnen maken of iets wel of niet kan”, aldus de agent.

De 32-jarige moeder van jongen is erg geschrokken van „overvaltechniek” van de Vreemdelingendienst. „Mijn zoon kwam 's middags na het verhoor helemaal overstuur thuis. Uit angst dat mijn man iets had gedaan, heeft hij gezegd dat zijn stiefvader slechts af en toe langskomt.”

Zoontje moest uitsluitel geven over schijnhuwelijk stiefvader

Van onze verslaggever **V.L.Z. STIEVEN RAMDHARIE**
 DEN HAAG — Rechercheur J. Bulsing van de Rotterdamse vreemdelingendienst weet echt wel wat een schijnhuwelijk is. De Marokkaanse man die onkundig is van het aantal sloten op zijn deur, zelfs niet weet op welke etage hij woont, daar is duidelijk iets mee mis.

Zeker als je tot overmaat van ramp niet kan vertellen of er een levensgroot portret van de kersverse partner — zo groot dat zelfs een blinde het zou moeten zien — de slaapkamer muur siert.

Bulsing, de overijverige rechercheur, kent echt geen twijfel over deze bijzondere zaak: „Ach, als je dit zo hoort, dan is het toch voor honderd procent duidelijk wat er hier aan de hand is?”

De agent uit Rhooen was zo gebrand om zijn gelijk te krijgen dat hij vorige week, samen met een even-enthousiaste collega, de negenjarige stiefzoon van de Marokkaan maar ging verhoren, op school. Woonde zijn stiefvader nou wel of niet bij zijn moeder. Het werd een „relaxed gesprek”, aldus Bulsing.

Maar de president van de Haagse rechtbank die woensdag in kort geding de zaak van het vermeende schijnhuwelijk op zijn bord kreeg, had

zo zijn twijfel over de methoden van Bulsing c.s.

„Het verhoren van kinderen, dat is heel wat, hé”, kreeg de agent te horen. Bulsing wist van geen wijken: „Precies, maar het was wel een belangrijke getuige. Deze jongen wist toch hoe het in het gezin aan toe ging?”

De Rotterdamse vreemdelingendienst maakt, bleek tijdens de rechtszitting, sinds twee maanden jacht op het fenomeen schijnhuwelijk in de stad. Een „verscherpt beleid”, zoals de dienst het liever noemt. Het wordt mogelijk gemaakt door de vijftig marechaussees die de vreemdelingendiensten in de vier grote steden sinds september bijstaan. Rotterdam kreeg er alleen al vijftien agenten bij. Zaken waar vroeger nooit genoeg tijd voor was, kunnen nu worden aangepakt. Zoals schijnhuwelijken.

Huiszoeking

Waar het allemaal toe kan leiden, bleek tijdens het kort geding in Den Haag. Daar was de vraag aan de orde of de Marokkaan A. B. (30), sinds juni getrouwd met een Rotterdamse vrouw, het land kan worden uitgezet. Volgens de vreemdelingendienst kan dat wel, want het betreft hier een schijnhuwelijk. De huiszoeking bij het echtpaar leverde genoeg bewijs op en

het verhoor van de jongen („het is de eerste keer dat zoiets gebeurt”) had duidelijk gemaakt dat de man niet thuis woonde.

Landsadvocaat M. Poelenije meende dat het verhaal van B., die in 1990 al een keer het land was uitgezet, van geen kant klopte. Er waren te veel tegenstrijdigheden in de verklaringen van de man en zijn echtgenote. „Bovendien geeft hij onjuiste namen op aan instanties”, zei Poelenije.

Advocaat T. Hupscher verklaarde dat B. te kort in het huis woonde om zich alles goed te herinneren. Hupscher: „Mannen zien details ook anders dan vrouwen. De man kan zeggen dat er een blauwe handtas thuis is, maar voor de vrouw is het een rooie. De vernederende situaties van vroeger, toen de sociale dienst controleerde of alleenstaanden twee tandenborstels in huis hadden, lijken in Rotterdam weer terug te zijn.”

Zijn betoog mocht niet baten. De Marokkaanse man, zo oordeelde rechtbankpresident P. Kalbfleisch, mocht worden uitgewezen. Van een echt huwelijk kon hier geen sprake zijn. Het verhoor van de jongen veroordeelde hij uiteindelijk niet. De Rotterdamse politie, zo meende Kalbfleisch, was hierin voorzichtig genoeg te werk gegaan. Hupscher heeft aangekondigd in beroep te gaan.

CDA en PvdA willen wachten op voorstel legitimatieplicht Kamerdebat over fouillering voor zeker jaar opgeschort

Van onze verslaggever
 DEN HAAG — De Tweede Kamer heeft het debat met minister Hirsch Ballin van Justitie over de vraag of verdachten van lichte vergrijpen op straat mogen worden gefouilleerd, voor langere tijd opgeschort. Dit gebeurde op verzoek van CDA en PvdA. De reden voor het uitstel is dat de regeringsfracties verdeeld zijn. Bovendien raakt het thema nauw aan de discussie over de legitimatieplicht. Afgesproken is eerst het wetsvoorstel af te wachten dat hierover in voorbereiding is.

Een kamermeerderheid — waaronder de PvdA-fractie — is tegen het idee dat opsporingsambtenaren de bevoegdheid krijgen in het openbaar personen te fouilleren die worden verdacht van lichte vergrijpen. Het CDA is hier wel voorstander van. De Kamer zal de discussie hierover voortzetten als minister Hirsch Ballin zijn wetsvoorstel met betrekking tot de legitimatieplicht bij de Kamer heeft ingediend.

Het voorstel dat fouillering op straat van verdachten van overtredingen mogelijk moet maken — het wetsvoorstel Anonieme verdachte — is nauw verbonden met het onderwerp legitimatieplicht. Hirsch Ballin dreigde met aanscherping van zijn wetsvoorstel over de legitimatieplicht als de Kamer fouillering op straat van verdachten van overtredingen onmogelijk zou maken.

„De relatie met de identificatieplicht is gelegd door de minister”, zei het CDA-kamerlid Van der Burg woensdag. „Vandaar dat mijn fractie voorstelt dit beraad te schorsen en met de verdere discussie te wachten totdat het wetsvoorstel Identificatieplicht bij de Kamer is ingediend.” Zijn PvdA-collega Kalsbeek sloot zich hierbij aan.

Het ministerie van Justitie rekent erop dat het uitstel kan oplopen tot een jaar. Het betreffende wetsvoorstel is bijna gereed voor behandeling in het kabinet. Als de ministerraad akkoord is, wordt het ter advies voorgelegd aan de Raad van State. Gelet op de gevoeligheid en het complexe karakter van de materie zal de Raad van State ruim de tijd nemen voor bestudering, is de verwachting.

Hirsch Ballin kwam woensdag deels tegemoet aan het bezwaar van de Kamer dat niet iedere opsporingsambtenaar bevoegdheid tot fouillering mag krijgen. „Ik ben zelf ook allesbehalve enthousiast dat we in Nederland zo'n grote verscheidenheid aan opsporingsdiensten hebben”, zei de minister. Hij deed de toezegging dat dit aantal omlaag gaat in zijn wetsvoorstel voor een nieuwe Politiewet.

De minister diende daarnaast bij de Kamer een vierde nota van wijziging in op het wetsvoorstel Anonieme verdachte, om ook in het voorstel zelf het begrip „opsporingsambtenaar” af te bakenen. Fouillering wordt louter een bevoegdheid van politie-agenten en van opsporingsambtenaren die van de minister van Justitie die bevoegdheid hebben gekregen, aldus de strekking van de vierde nota van wijziging.

Omdat het wetsontwerp vooral is gericht op terugdringing van het zwartrijden, ligt het in de lijn der verwachting dat controleurs in het openbaar vervoer ook fouilleringsbevoegdheid krijgen, stelt een woordvoester van het ministerie van Justitie. Jaarlijks geven tienduizenden zwartrijders geen, of een valse naam op, wat de aanpak van het reizen zonder kaartje bemoeilijkt.

Het PvdA-kamerlid Kalsbeek zei woensdag tijdens het debat dat het probleem van het zwartrijden sterk is geconcentreerd. Verreweg de meeste zwartrijders die een valse naam opgeven worden betrapt in de Amsterdamse tram en metro. „Het probleem is goed te lokaliseren”, aldus Kalsbeek. „En daar ligt dan ook de oplossing.” Ze bepleit invoering van tourniquettes en conducteurs. Op een enkele tramlijn is de conducteur al weer ingevoerd.

vermommingen. Het hof acht het daarom niet juist „de volledige last te laten dragen door hen bij wie het wel te te bewijzen valt”.

Tegen alle 125 verdachten was vier maanden gevangenis, waarvan twee voorwaardelijk, geëist wegens deelneming aan een criminele organisatie, maar hiervan werden zij vrijgesproken. Hoewel het hof bewezen acht dat er sprake is geweest van een georganiseerd gewelddadig optreden op 26 mei 1990, meent het dat niet bewezen kan worden dat de krakers in het Wolters Noordhoff Complex een „duurzaam samenwerkingsverband” vormden, dat „tot oogmerk had het plegen van misdrijven” gedurende enige tijd, noch dat eerder sprake is geweest van het plegen van misdrijven door dezelfde groep.

De actievoerders barricadeerden het krakersbolwerk in het centrum van Groningen uit protest tegen de voorgenomen ontruiming. Bij de rellen die daarna uitbraken werd voor een miljoen gulden schade aangericht aan twee kantoorpanden en een café. In totaal werden 137 personen gearresteerd. De rechtbank in Groningen had 128 krakers wegens openlijke geweldpleging veroordeeld.

Rita Kohnstamm NRC

Misschien, als ik een man was, geïmpreerde actie zou proberen te organiseren met mijn seksegenoten. Niet, zoals zij, een algehele liefdessteking gericht tegen de eigen geliefde, maar een flirterij tegen de zichte van de vrouwen en meisjes in de dagelijkse omgang op het werk. Dus geen hand meer op schouder, arm of knie. Geen complimenten over bloes, rok of kousen. Geen veelbetekenende, doordringende blikken en vooral niet ingaan op behaagzieke lonkertjes. Alles dus alleen maar zakelijk. Ja Mieke, nee Mieke, dankjewel Mieke. En verder links laten liggen.

Kijken wat er dan gebeurt. Zouden zij het prettig vinden? Zich geheel ontspannen? Eindelijk het gevoel hebben vrijuit te kunnen leven? Misschien een paar, maar ik denk dat de meerderheid op den duur zou vragen of we alsjebliet weer gewoon willen doen. Want erotische schermutselingen tussen mannen en vrouwen die dagelijks met elkaar optrekken zijn gewoon. In ieder geval gewoner dan — zoals op dit moment in het Museum Boymans van Beuningen — enkele naakte mensen als kunstwerk neerzetten en dan zeggen dat de bezoekers het 'zuiver moeten houden'. Alsof het onzuiver zou zijn bij de aanblik van naakt seksueel geprikkeld te worden en daarom te rij wachtende buiten komt niet voor de kunst, maar voor het naakt. Wie dat ontkent is niet goed smik.

Of het wervend intimitéit zoeken zich elegant of onbehouwen voor doet, hangt af van persoonlijkheid en milieu, maar de basis is in wezen dezelfde seksuele bagage die we met ons meedragen. Vrouwen net zo goed als mannen. Haar klaagzang neemt langzamerhand bespottelijke proporties aan, alsof het een volstrekt eenrichtingsverkeer betreft. Alsof zij zelf tegenwoordig altijd op preutse afstand blijven.

Nu zit er volgens deze krant sinds vorige week weer een directeur vast wegens 'klachten van hand op knie'.

klap op billen tot zoen op mond. Ik ben een tamelijk ingetogen type, maar het cellentekort in het land zou bepaald oplopen als alle mannen die zich in de loop van de tijd zoets ten aanzien van mij wel eens ongevraagd hebben gepermitteerd achter de tralies gezet moesten worden. Ik zelf zou trouwens ook wel aangeklaagd kunnen worden. Het motto waardoor het vermeende onheuse gedrag van mannen aan de kaak wordt gesteld — 'Als een vrouw nee zegt, bedoelt ze nee' — deugt ook al niet. Soms bedoelt ze inderdaad: nee. Soms: ja. Soms: ik weet het nog niet.

Steeds meer ethologen zijn ervan overtuigd dat de wervende man en de afhoudende vrouw een genetische programmering volgen, omdat beide gedragswijzen een evolutionair selectiecriteria zijn geweest. Mannen verhoogden hun voortplantingssucces door zoveel mogelijk vrouwen te bevuchten. Vrouwen het hunne door niet meteen toe te geven, maar eerst af te tasten of de betreffende man haar en haar relatief weinige nakomelingen wel zou verzorgen en beschermen. Die neigingen hebben zich door selectieve overerving vastgezet en zijn in rudimentaire vorm nog steeds te zien. Wie dat niet gelooft, moet eens in de hoogste klas van de basisschool gaan kijken als bij sommige kinderen de toenadering tot de andere seks begint. Niemand heeft hen dat geleerd, het ontvouwt zich in een spontaan gedragspatroon. De jongen begint met flirterig gepraag, het meisje gaat jammerend haar beklag doen bij de leerkracht, maar is even later weer uitlokkerig in die jongen zijn buurt. Inderdaad rudimentaire hofmakerij van weerskanten. Mooi is soms te zien hoe beiden zich voorziet van een achterban.

Een aantal vriendinnetjes helpt het meisje peilen of en wanneer zij nuffig dan wel aardig kan reageren. Als zij de jongen afsnauwt schieten zijn vrienden hem te hulp, door bijvoorbeeld te roepen dat het maar een gemeinje was.

Toen met de voortschrijdende beschaving niet meer louter het voortplantingssucces, maar ook het individuele welzijn een criterium werd.

bléef het voor vrouwen zaak niet meteen aan avances toe te geven, vanwege de kans op ongewenste zwangerschap. De natuurlijke neiging werd dus nog eens door ervaringsleren versterkt.

Imiddels is dit een zorg uit de oude doos, maar het 'nee' zit haar nog in het bloed, en ze zegt het ook die keren dat ze heus wel 'ja' bedoelt. Dus nog één keer proberen mag een man wel. Moet hij eigenlijk wel, wil een potentiële relatie realiteit kunnen worden. Daarna moet hij ophouden. Maar doen de meesten dat niet? Wa ik alzo over aanklachten van ongewenste intimitéiten lees betreft vaak eenmalige incidenten. Omdat collega's soms groepsgewijs aangifte doen wordt een herhaling gesuggereerd, die er niet is. Bij de een deed de man dit, bij de ander dat. Maar simpelweg optellen is in zo'n geval oneerlijk.

De proporties worden al helemaal wonderlijk als dergelijke voorvallen op een gliddende schaal worden gezet met verkrachtingen. Een inflatie van het begrip dat onrecht doet aan de ellende van vrouwen die werkelijk worden verkracht. Zo'n ervaring is bepaald wel iets anders dan staan bij het kopiëren van de man het dat de voorbijloper de man het gangetje nauwer maakt dan het is. Enige tijd geleden verscheen *Theories of Rape. Inquiries into the Causes of Sexual Aggression*. Ervan uitgaande dat er onder mannen een

Causes of Sexual Aggression. Het enig wonderlijke aan dit boek vind ik dat de auteur — de sociobioloog Ellis — het heeft opgedragen aan de nagedachtenis van zijn vader, maar verder is het een helder geschreven verhandeling, die recht doet aan alle verklaringen die er voor het verkracht worden.

De feministische theorie, die het opvat als een 'pseudoseksuele' manier waarop mannen hun macht over vrouwen handhaven. Angst voor verkrachting houdt vrouwen 'thuis'. De sociale-leren theorie, die de invloed van pornografie en aanverwante voorbeelden centraal stelt. De evolutionaire verklaring, die uitgaat van bovengenoemd verschil in wat eens het meeste voortplantingssucces garandeerde. Steeds geeft Ellis aan de hand van een uitputtende inventarisatie van onderzoeksgegevens aan wat de betreffende theorie wel en niet kan verklaren. Een mooie bevoorrecht, waarin je als lezer letterlijk kunt meedenken, en waarin hij uiteindelijk een synthese met aanvullingen formuleert tot een nieuw verklaringsmodel.

Bescheiden zegt hij dat deze theorie niet waar is, maar wel beter, omdat hij meer verschijnselen begrijpelijk maakt.

In tegenstelling tot de feministische opvatting is Ellis van mening dat het gebruik van overmacht en geweld bij verkrachting geen doel is, maar slechts middel. Het doel is wel degelijk seksuele bevrediging. De drijfveer is de seksuele drift en de voor mannen karakteristieke, uitgeleerde drift vrouwen letterlijk te bezitten als eigendom. In tegenstelling tot de sociale-leren verklaring ziet Ellis niet imitatie, maar conditionering als het belangrijkste leerproces. De verkrachter vindt seksuele bevrediging en heeft de vrouw in zijn macht. Hij wordt dus beloond, zijn neiging wordt versterkt. Het ingewikkelde samenspel tussen alle aangeboren en aangeleerde factoren is uiteindelijk gebaseerd op hersenprocessen en dus op neurohormonale factoren.

Ellis introduceert het begrip *Forced Copulation Threshold*. Ervan uitgaande dat er onder mannen een

normaalverdeling bestaat ten aanzien van hersenfunctiepatronen die te maken hebben met de seksuele en bezitsdriften, komt hij tot de hypothese dat iets meer dan de helft van hen nooit een poging tot verkrachting zullen doen en daardoor dus ook nooit zullen worden aangezet tot nog eens.

De drempel ligt net iets over het midden naar rechts. Daar beginnen de *date-rapes*, waar meestal samen eten, geflirt en gevrij aan vooraf zijn gegaan. Eten aanslepen en voeren zijn oer vormen van hofmakerij — in de dierenwereld nog hoogst gebruikelijk — gebaren waar vrouwen in verband met hun voortplantingssucces uiteraard gevoelig voor waren. Het typisch menselijke tongzoenen wordt wel als een overblijfsel van zulk voeren opgevat. Hoe dan ook, van de man uit gezien is *date-rape* de natuurlijke afloop van wat is begonnen. Er komen trouwens regelmatig blijvende verhoudingen uit voort.

Helemaal naar rechts in de verdeling vindt men de *predatory rapes*. Daarbij is geen sprake van enige hofmakerij, alleen van bruto geweld. Ellis is er niet helemaal duidelijk over of hij een kloof of een grijs overgangsgebied ziet tussen het een en het ander, maar ik denk het eerste. Het gaat bij hem om waarschijnlijkheden. Dicht tegen het midden bevinden zich de mannen met een kleine kans tot *date-rape* in zeer uitnodigende situaties. Hoe meer naar rechts wordt de waarschijnlijkheid steeds groter, en is er minder aanleiding nodig.

De Engelse psycholoog Eysenck, die het voorwoord tot het boek schreef, ziet als overreikkomst tussen beide groepen verkrachters weinig invloedsvermogen en sterke agressieve impulsen.

De *date-rapers* zijn volgens hem echter extrovert, dus contact gericht en makkelijk te doorzien. De geweldsverkrachters introvert, zich juist afsluitend voor medemens. Al met al geen optimistische schattingen en aanleiding tot meer zorgelijke gedachten dan de zogenaamde ongewenste intimitéiten.

Lee Ellis: *Theories of Rape. Inquiries into the Causes of Sexual Aggression*. Hemisphere Publishing Corporation, 1980

Vrouwen klagen over wangedrag mariniers tijdens congres in VS

Van onze medewerkster V.C.]
WASHINGTON — De Amerikaanse marine heeft woensdag schout-bij-nacht John Snyder (47) ontheven van zijn taak als toezichhouder bij het testen van vliegtuigen, omdat hij niet adequaat heeft gereageerd op een klacht van een vrouwelijke ondergeschikte. De vrouw had hem verteld tijdens de luchtvaartconventie Tailhook '91 in september te zijn lastiggevallen met seksuele avances en toespelingen.

Tailhook is een particuliere associatie van huidige en voormalige marine-piloten en hun aanhang, die ieder jaar een symposium organiseert in het gokparadijs Las Vegas. Dit jaar is de bijeenkomst kennelijk behoorlijk uit de hand gelopen. In het Las Vegas Hilton-hotel werd voor 23 duizend dollar schade aangebracht over seksueel wangedrag van driehonderd over seksueel wangedrag van dronken piloten.

De marine, die de groep van kamtooruimte voorzag en vliegtuigen voor transport naar de conventie ter beschikking stelde, heeft de banden met de associatie inmiddels verbroken.

Er lopen thans twee onderzoeken naar de gebeurtenissen in Las Vegas. De Naval Investigative Service (NIS) onderzoekt de aantijgingen van seksuele aard en de Inspector General de relatie tussen de marine en de Tailhook Association. Als blijkt dat inderdaad sprake is geweest van seksueel wangedrag, kunnen de betrokken piloten rekenen op straffen die variëren van een officiële reprimande tot ontslag uit de dienst.

Anita Hills klacht over ongepast seksueel gedrag van rechter Clarence Thomas heeft tot een lawine van soortgelijke aantijgingen geleid in allerlei bedrijven en overheidsinstellingen. Hoewel mevrouw Hill tijdens de hoorzittingen door een aantal Senatoren onheus werd behandeld en werd uitgemaakt voor een leugenaar, gaf zij veel vrouwen de aanzet om naar buiten te komen met hun klachten.

Wie A zegt, hoeft niet B te zeggen

Seks is ingewikkeld

Hartstikke leuk; experimenteren met seks. Maar een feest wordt het eigenlijk alleen als precies gebeurt wat je allebei lekker vindt. Toch ligt dat niet zo simpel. Want waar ligt precies de grens tussen wel en niet gewenst?

Discotheek CASH aan het Leidseplein in Amsterdam. Je moet de ander altijd respecteren, die verantwoordelijkheid heb je allebei.
(Foto: Co de Kruijf)

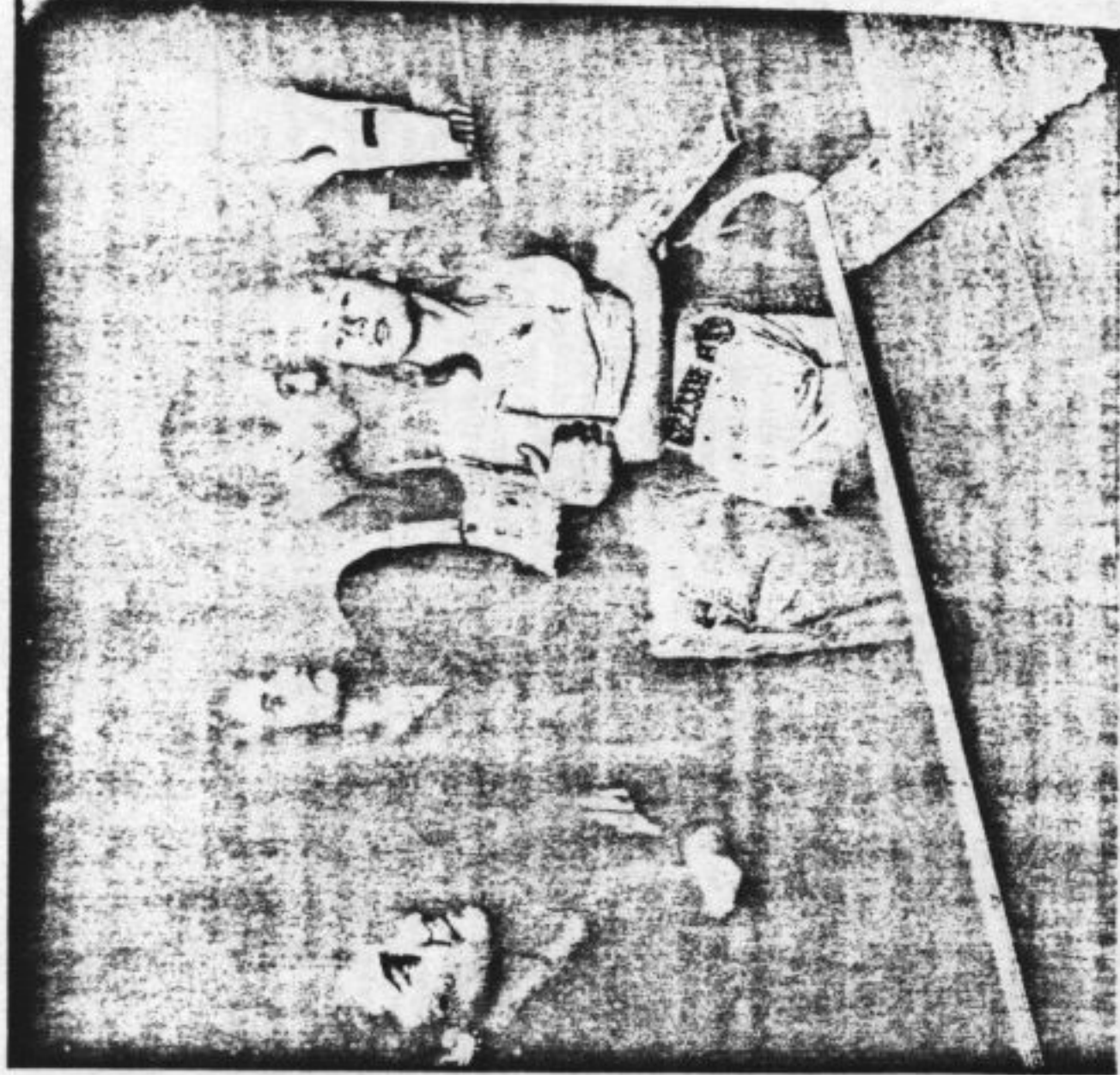
DOOR JOSÉ ONDERDENWJNGAARD

Op het schoolfeest staan Maria en Erik bijna elk nummer samen op de dansvloer. Ze vindt hem leuk, en ze is blij dat hij haar na afloop thuis brengt. Kunnen ze daar nog even zoemen. Als ze stilstaan drukt hij zich tegen haar aan. Perst zijn tong in haar mond. Haar fiets valt. Voor ze er erg in heeft, frutten zijn handen al onder haar trui. Zo had ze het niet bedoeld. Ze strubbelt tegen, maar hij gaat gewoon door. Ze protesteert nog eens, maar hij drukt zich alleen maar harder tegen haar aan. Dan geeft ze op en hoopt alleen maar dat het zo snel mogelijk voorbij is.

Op school gaat ze hem uit de weg. En ze vertelt niemand wat er gebeurd is. Laat staan dat ze bij de politie aangifte doet van aanranding. Want ze nam hem toch zelf mee naar huis? Ze wilde toch zelf met hem zoemen? Er kwam toch geen 'echt' geweld aan te pas?

De kans is groot dat Erik er nooit achter komt dat zijn vrijpartij met Maria onder het hoofdstuk seksueel geweld valt. Want: ze wilde toch zelf? Ook als een meisje nee zegt, wil ze uiteindelijk toch wel, denkt hij. Dan moet je haar gewoon nog even opwarmen.

Elfduizend scholieren deden vo-

rig jaar mee aan het onderzoek *Sexueel gedrag en gezondheid* van de *Seco's*. Op de vraag of 'degene met wie ze vrijen' hen wel eens dwingt (seksueel) verder te gaan dan ze zelf wil, antwoordde meer dan de helft van de meisjes met ja. Die dwang kan alles inhouden. Regelrechte verkrachting met een hoop geweld erbij. Maar ook: net zo lang zeuren tot

helemaal niet. Waarschijnlijk omdat ik toch eigenlijk niet wilde." Ook Gabriëlle (18) kan zich voorstellen dat als je heel erg verliefd bent, je wel eens iets tegen je zin doet. "Ikzelf heb nog nooit iets gedaan dat ik niet wilde, maar je moet dan wel heel sterk in je schoenen staan."

Boris (16) kan zich niet herinneren dat hij ooit 'over de schreef' is gegaan. "Ik heb wel meegemaakt dat ik niet verder mocht van een meisje en dan hield ik op. Anders werkt het toch tegen je? Dan verlies je misschien je vriendin. Maar je bent allebei onzeker en bang om fouten te maken. En ik kan me voorstellen dat een jongen misschien uit onzekerheid denkt dat ze het anders bedoelde."

Seks is ingewikkeld. Zeker als je nog niet precies weet wat je lekker vindt. Dan moet je wel heel sterk in de schoenen staan om je mond open te doen als je iets niet lekker vindt. Want waar ligt precies de grens? Als je A zegt, moet je ook B zeggen, is een hardnekkig fabeltje dat bij seksueel geweld meespeelt. Uit een enquête onder Nederlandse

'Net zo lang doorzeuren tot ze toegeeft'

scholieren blijkt dat de meerderheid van de ondervraagde jongens, en iets minder dan de helft van de meisjes, gedwongen seks gepermitteerd vindt als het meisje heel uitdagend gekleed is. Of als ze de jongen seksueel opgewonden heeft, of wanneer ze eerst toestemde in seks en later van gedachten veranderde.

Boris en Gabriëlle denken daar anders over. "De grens tussen wat wel en niet mag, ligt op het moment dat een van beiden het niet meer zo leuk vindt", zegt Boris. En Gabriëlle benadrukt dat je 'op elk moment kan maken om nee te zeggen'. Jongens moeten het initiatief nemen, en meisjes wachten af, is een ander fabeltje. En dat idee wordt nog eens bevestigd door de reclame en de vrijsscènes in veel films.

"Meisjes zijn net zo geïnteresseerd in seks als jongens. Maar ze leren vaak dat ze vooral geen initiatieven moeten nemen", vertelt onderzoeker Anastasia Marneth (29). "Ze mogen niet laten merken dat ze erg geïnteresseerd zijn in seks, omdat dat 'sluiterig' overkomt. Jongens weten daardoor ook niet meer waar ze aan toe zijn."

Want van alle kanten leren ze dat 'nee' eigenlijk ook een beetje 'ja' betekent. Veel jongens weten ook niet meer hoe ze zich moeten gedragen, en wat er van ze verwacht wordt, is haar ervaring. "Ze leren dat ze moeten scoren, en onder elkaar doen ze stoor. Maar vaak hebben ze daar eigenlijk geen zin in. Ik las laatst over een jongen die ervan baalt dat veel meisjes denken dat hij alleen seks wil. Terwijl hij gewoon tegen ze aan wil zitten in de bioscoop."

Wat treurig. Leven we eindelijk in een tijd dat seks geen taboe meer is, raken we er helemaal van in de war. Moeten we dan maar wachten met vrijen tot we wijs en volwassen zijn? "Er veel over praten", zegt Boris, "is heel belangrijk." Hij heeft al twee jaar een vriendin. "Je moet duidelijk zijn in wat je zelf leuk vindt. Maar je moet die ander ook respecteren. En met het vrijen elkaar goed afmaken, ook letten op hoe een lichaam reageert. Die verantwoordelijkheid heb je allebei."

Lachend: "Bovendien is erover praten ook hartstikke leuk."

'Schuifelen' op school is 'illegale sex'

ELKHORN - In de Amerikaanse stad Elkhorn in de staat Wisconsin hebben de scholen alle dansavonden afgelast totdat het openbaar ministerie duidelijk heeft gemaakt hoe langzaam een dans tussen twee leerlingen mag zijn of hoe veel zoemen er gegeven kunnen worden voordat de leraren het moeten rapporteren als illegaal seksueel contact.

De staatswet in Wisconsin schrijft de opvoeders voor elke seksuele handeling tussen scholieren jonger dan 16 jaar te melden aan de autoriteiten. Het district Walworth, waaronder Elkhorn valt, gaat nog een stapje verder en eist een melding telkens wanneer twee scholieren te dicht op elkaar dansen of wanneer een jon-

gen zijn hand in de achterzak van zijn vriendin houdt. Dit gaat de leraren in Elkhorn te ver. Men verlangt van de staat duidelijkheid en voordat die er is worden er geen dansavonden meer op school georganiseerd. Districtsrechter Kennedy van Walworth blijft echter menen dat de opgesomde activiteiten wel degelijk illegaal seksueel contact zijn en daarom onder de noemer aanranden vallen, wat strafbaar is.

Gratis condooms voor scholieren

Leerlingen op middelbare scholen in New York kunnen vanaf deze week gratis condooms krijgen. Alle scholieren die er om vragen krijgen er een. De gemeente hoopt dat jongeren daarvoor 'veilig' gaan vrijen, zodat de ziekte aids minder snel verspreid wordt. Dat is namelijk een groot probleem in de Amerikaanse stad.

De actie begint op zestien scholen en zal langzaam worden uitgebreid. Het is de bedoeling dat eind volgend jaar meer dan honderd scholen meedoen. De scholen die meedoen worden niet bekend gemaakt. De stad is bang voor protesten van onder andere leden van de rooms-katholieke kerk.

Seks speelt hoofdrol in homofilms

door **MONIQUE VAN DE SANDE**

AMSTERDAM — Het laten zien van films en video's die via de gangbare kanalen zelden het publiek bereiken, dat is het oogmerk van het tweede International Gay and Lesbian Filmfestival Holland. Vanaf 21 november tot en met 1 december zal in de Amsterdamse theaters Kriterion en Desmet en het Nijmeegse Cinemarienburg een overzicht worden getoond van internationale film- en videoprodukties over homoseksualiteit van de afgelopen vijf jaar.

Verder biedt het festival een retrospectief van de Duitse cineaste Ulrike Ottinger, een historisch programma rond vrouwen in travestie, een dwarsdoorsnede van de Aziatische filmproductie en diverse lezingen, forumdiscussies en festiviteiten. Ook bevat het programma een aantal avant-premières en premières van producties die voor Nederlandse distributie zijn aangekocht, waaronder films van Derek Jarman en Monika Treut.

De directie van het festival wordt gevormd door Annette Förster en Paul Verstraeten, die respectievelijk de selectie van het lesbische en het homo-programma voor hun rekening namen.

Een feest

Verstraeten: „Normaal gaat er jaarlijks misschien één film met een homoseksuele problematiek in roulatie. Dat er nu vijf zijn aangekocht, komt mede door dit festival." Förster vult aan: „Veel films die wij tonen — korte films en video's bij voorbeeld — zijn niet direct geschikt voor distributie. Bovendien, dit is een festival, een feest. Je kunt dus meer risico's nemen."

Van woede over de dominante heterofilmcultuur wil Förster niet weten. „Ik zet me daar niet tegen af, ik wil alleen laten zien dat er meer is dan de meeste mensen denken. Beter dan te mokken, kun je het gemis aan films rond homoseksualiteit aantonen. Dat gebeurt door middel van dit festival."

Verstraeten maakt zich wel degelijk kwaad: „Natuurlijk is zo'n festival óók politiek. Er is een duidelijke tendens in de beeldmedia om een perfect beeld van de mens te tonen, en dat houdt in: wit, man, hetero en afkomstig uit een rijk, westers land. De filmindustrie zorgt ervoor dat het bioscooppubliek, dat hoofdzakelijk bestaat uit 16- tot 20-jarigen, niets te zien krijgt wat van dit beeld afwijkt. De televisie is nog veel invloedrijker. Daar is sprake van een sterke bevoogding. Uitgaand van een abstracte, statistische kijker wordt bepaald wat kijkers wel of niet mogen zien. Een homo op televisie kan, op voorwaarde dat hij niet te nuchterig is en vooral niet over seks praat."

Erotisch

Wie het programma doorleest, treft in de korte filmbeschrijvingen regelmatig de kwalificatie 'porno' aan. Blijkbaar is dat voor homoseksuelen geen beladen begrip. Förster: „In mannenporno vind je sowieso geen vrouwenonderdrukking. Dat ze elkaar onderdrukken, maakt niet uit. De lesbische films zijn eerder expliciet erotisch dan pornografisch. Ze zijn gemaakt dóór lesbiennes vóór lesbiennes, met de grootste lol. Natuurlijk, smaken verschillen, maar het belangrijkste is dat de films zijn geproduceerd vanuit de eigen subcultuur. In

tegenstelling tot veel hetero-porno zit er geen hele industrie achter."

Nu is porno niet meteen een hoofdmoot in het filmaanbod, maar seks lijkt toch wel het meest wezenlijke ingrediënt van het programma te zijn. De organisatoren kunnen zich deels vinden in die observatie. „Juist omdat de seksualiteit van homo's en lesbiennes altijd ontkend is, zijn ze er meer mee bezig en hebben ze het er vaker over", zegt Förster. „De relatief grote acceptatie en tolerantie in Nederland doen daar niets aan af. Als je een meisje van veertien bent en je wordt verliefd op je vriendinnetje, dan bestaat er nog steeds een groot risico dat je ouders dat niet leuk

vinden of dat er op school botte grappen worden gemaakt." Verstraeten valt bij: „Sinds de aids campagnes is seks voor homo's opnieuw in een hoek geduwd. Alles wat we in de jaren zeventig hadden verworven, werd ons weer afgenomen. We konden maar het best geen seks meer hebben, vonden de geleerden. Dat maakt je ook opstandiger."

Meer dan seks

Toch mag niet de indruk ontstaan dat alle films over seks gaan. Förster: „Dat is niet zo, ze gaan ook over mannelijkheid en vrouwelijkheid of bij voorbeeld over de betekenis van poëzie. Het is ook een waarnemingskwestie.

Vaak denken hetero's dat er meer seks in homofilms zit dan in feite het geval is. Ze vergeten bovendien dat in heterofilms ook aardig wat erotische scènes voorkomen."

Het affiche van het Gay and Lesbian Filmfestival trekt in elk geval de aandacht. Er staan twee mannen en twee vrouwen in omhelzing op afgebeeld, wat gezien het onderwerp niet verwondert. Wel merkwaardig is het feit dat het hier vier als heteroseksueel bekend staande filmsterren betreft. Marilyn Monroe en Jane Fonda als lesbisch ideaal?

„In film kun je alles projecteren wat je wilt, het heeft niets te maken met het persoonlijke leven van de men-

sen die die rollen spelen", reageert Förster. Verstraeten: „Mensen hebben altijd de vrijheid genomen zich te identificeren met een filmpersonage, en dat is niet noodzakelijk iemand van je eigen geslacht. Heel wat nichten identificeerden zich in hun jonge jaren met Sissi en waren met haar verliefd op de mooie keizer. Dit affiche roept bij veel homoseksuelen herkenning op."

Het Gay and Lesbian Filmfestival is er in de eerste plaats voor homoseksuele mannen en vrouwen, maar geïnteresseerden met een andere geaardheid hoeven zich niet buitengesloten te voelen. „We vragen echt niet bij de kassa wat je bent. Iedereen is welkom", aldus Verstraeten.

Een homo op televisie doet niet aan sex

Hij is braaf en keurig en niet erotisch en de gemiddelde Amsterdamse homo herkent zich daar niet zo in. De gemiddelde lesbische vrouw komt al helemaal niet aan haar trekken, want voor haar bleef het bij de, ook al keurige, moeders uit Zeg 'ns AA en die werden slechts tijdelijk opgevoerd.

Van onze verslaggeefster **JOSE SMITS** uit **AMSTERDAM** — De homobeweging mag tegenwoordig niet mopperen over beeldvorming op televisie. De tijd dat homo's, anoniem klagend, aan discussieprogramma's meededen over het gebrek aan acceptatie is lang vergeten. Er was een tussentafel, waarin de stoere kraakpot of actievoerende flinker-in-jurk eenmaal per jaar het NOS-journaal opfleurde. En nu? Homomannen en lesbische vrouwen zijn normale tv-verschijningen geworden. Maar hoe normaal is, normaal?

De populairste series hebben homoseksuele of lesbische rollen. De lezerskring van het wetenschappelijk tijdschrift Homologie kreeg zondagmiddag op een discussiebijeenkomst in het Amsterdamse Paradiso de voorbeelden ruim voorgeschoteld.

Er zijn de Amerikaanse series zoals *LA Law*, *Golden Girls*, *Married with Children*, Nederlandse dramaserie blijven niet achter. Alsof het volstrekt normaal is dat er homo's bestaan, zo gewoon is het dat in *Medisch Centrum West* een homoseksuele verpleger rondloopt: Guus Tolhuis.

Zeg 'ns AA had gedurende een aantal afleveringen twee lesbische moeders die hun zaad bij de zaadbank trokken. Voor *en Tegenspoed* heeft de

homo man, zijn best had gedaan het

homoseksuele element in de serie te brengen in de vorm van Guus. „Want het is natuurlijk gek dat een ziekenhuis geen enkele mannelijke verpleger zou hebben."

De zaal bleek verre van tevreden met het doorzettingsvermogen van Van der Heijden en Mooren. Zo normaal is het restaurantpaar Karel en Lucien van de Vlaamse Pot niet. Ze mogen dan de hoofdrolspelers zijn; ze doen het nooit met elkaar. Elke avond weer stappen ze stijf in pyjama in bed. Terwijl alle andere rollen, hetero, elkaar voortdurend seksueel achterna jagen. Auteur Haye van der Heijden: „Comedy moet voldoen aan strenge wetten. De constructie ligt vast. Om de zoveel tijd een grap, spanning opbouwen, een plot." Kijk- en waarderingscijfers vormen echter de grondwet in televisieland. Van der Heijden: „De eerste aflevering scoorde een waarderingcijfer van 7,1. In de tweede aflevering lieten we een ex van een van de homomannen langskomen. Het waarderingscijfer zakte naar 5,8. Als je seksualiteit laat zien tussen homo's dan blijkt het grote publiek dat toch een beetje vies te vinden."

Hetzelfde laken en pak in Medisch Centrum West. Artsen en verpleegsters zitten elkaar voortdurend achterna. Iedereen doet mee, behalve Guus.

Bij Veronica mocht het later wel. De omroep heeft — zoals een ander forumlid, de journalist Edwin Bakker opmerkte — beter door dat een licht schokkeffect, mis niet te ver doorgevoerd, kijkers trekt. Bedenker van Medisch Centrum West, Ted Mooren, vertelde de zaal dat hij persoonlijk als homoman, zijn best had gedaan het

Vriendschap!

Eleonore en Alexander

TEKST EN FOTO: PIETER PAUL KOSTER

Eleonore Grootköp (radio-journaliste bij de KRO) en Alexander verschillen in leeftijd meer dan veertig jaar en zijn vrienden van elkaar.

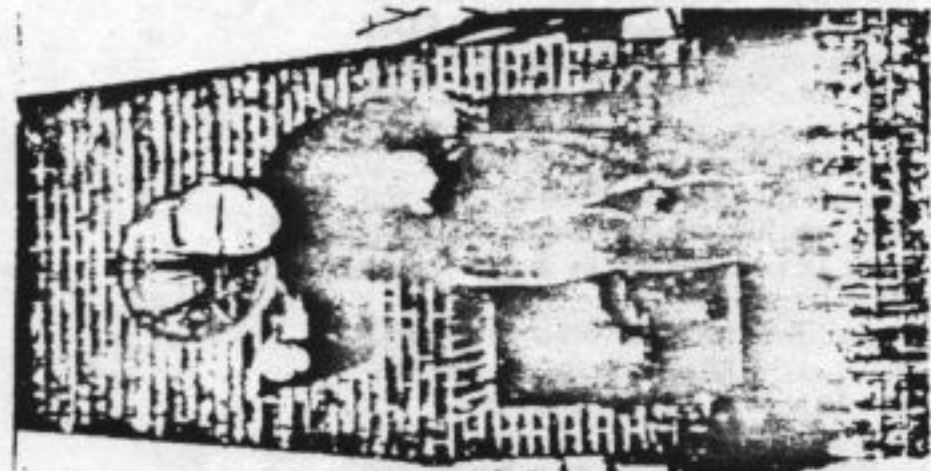
Eleonore: "Ik kende de ouders van Alexander al voor hij geboren werd. Hij is nu tien jaar oud en we hebben een heel leuke vriendschap. Wanneer er iets bijzonders te doen is bij de padvinderij waar hij op zit, ga ik hem daar altijd opzoeken. Laatst nodigde hij mij uit voor een boerenkool-fuif, het was heel gezellig. Soms gaan we er samen met de auto op uit en maken dan een wandeling in een dorp of natuurgebied."

Een tijdje geleden heb ik met het gezin van Alexander Chinesees nieuwjaar gevierd. Volwassenen geven elkaar dan veel mandarijnen, het symbool van geluk. Kinderen krijgen dan geld om iets naar keuze te kopen. Wat ik zo fascinerend vind in Alexander is dat hij volkomen in zijn eigen wereld leeft. Hij gaat heel rustig zijn eigen gang, maar kan ook heel druk en enthousiast zijn."

Alexander: "Ik vind het altijd leuk als Eleonore bij ons op bezoek komt. Ze is altijd erg aardig voor me. Ik houd veel van bomen en dieren en wil ook later boswachter worden. Eleonore houdt ook veel van de natuur. We gaan wel eens met de auto er op uit en ik vind het dan ook fijn als we samen lange boswandelingen maken. In de herfstvakantie gaan we dat vast ook doen." ●

IN DANKBARE HERINNERING:

moeting: het weerzien van elkaar, de echte belangstelling voor elkaar: het was helemaal in de geest van "Ome Hein". Zo zou hij het zelf gewild hebben! "Ome Hein" was een mens met een geheim. Een mens van wie iets uitstraalde. Zijn geheim? Zijn liefde tot Christus en tot de jonge mens. Geen twee liefdes, maar één en dezelfde. "Ome Hein": een naam met een klank. Voor heel veel jongeren van toen - ouders van nu - een levend teken van hartelijkheid, humor, gein, begrip en medeleven. In de woorden, die hij sprak en schreef kwam liefde mee. Zijn directe, joviale en open manier van omgaan werd door de jongeren met hun heel gevoelige antenne voor echtheid opgepakt. Drs. Gerrit J. Kriste, oud-hoofdbestuurlid van het CJV, schatste in de dienst de levensloop van "Ome Hein": Een geboren Amsterdamer, die op jonge leeftijd in dienst van het CJMV kwam en secretaris Jongenswerk is geworden. Hij reisde stad en land af om de

"OME HEIN"

Zaterdagmorgen, 12 oktober. Een grote groep CJV-ers was bijeengekomen in de Elthetokerk in Amsterdam om in een Dienst van Woord en Gehbed Hendrik Verhaar, oud-secretaris Jongenswerk in het CJMV/CJV te gedenken. Op 6 oktober overleed hij op de leeftijd van 87 jaar in het Flevohuis in Amsterdam. Hendrik Verhaar, alias "Ome Hein": voor de generatie van nu in het CJV een onbekende naam. Voor oudere CJV-ers een naam, die veel herinneringen oproept. Oudcollega's, bestuursleden van het CJV van vroeger en nu, mensen die bij hem op de clubs van "Excelsior" hebben gezeten, nu kerkeeraadsliden van de Elthetokerk in de Indische buurt van Amsterdam - de kerk waar "Ome Hein" zelf jeugdouderting is geweest - en veel oud kampeers uit het Jongenskamp in Leusden, herdachten "Ome Hein". Het was een ontmoeting van mensen, die iets met elkaar deelden: Zij hadden "Ome Hein" persoonlijk gekend. Zo'n ont-

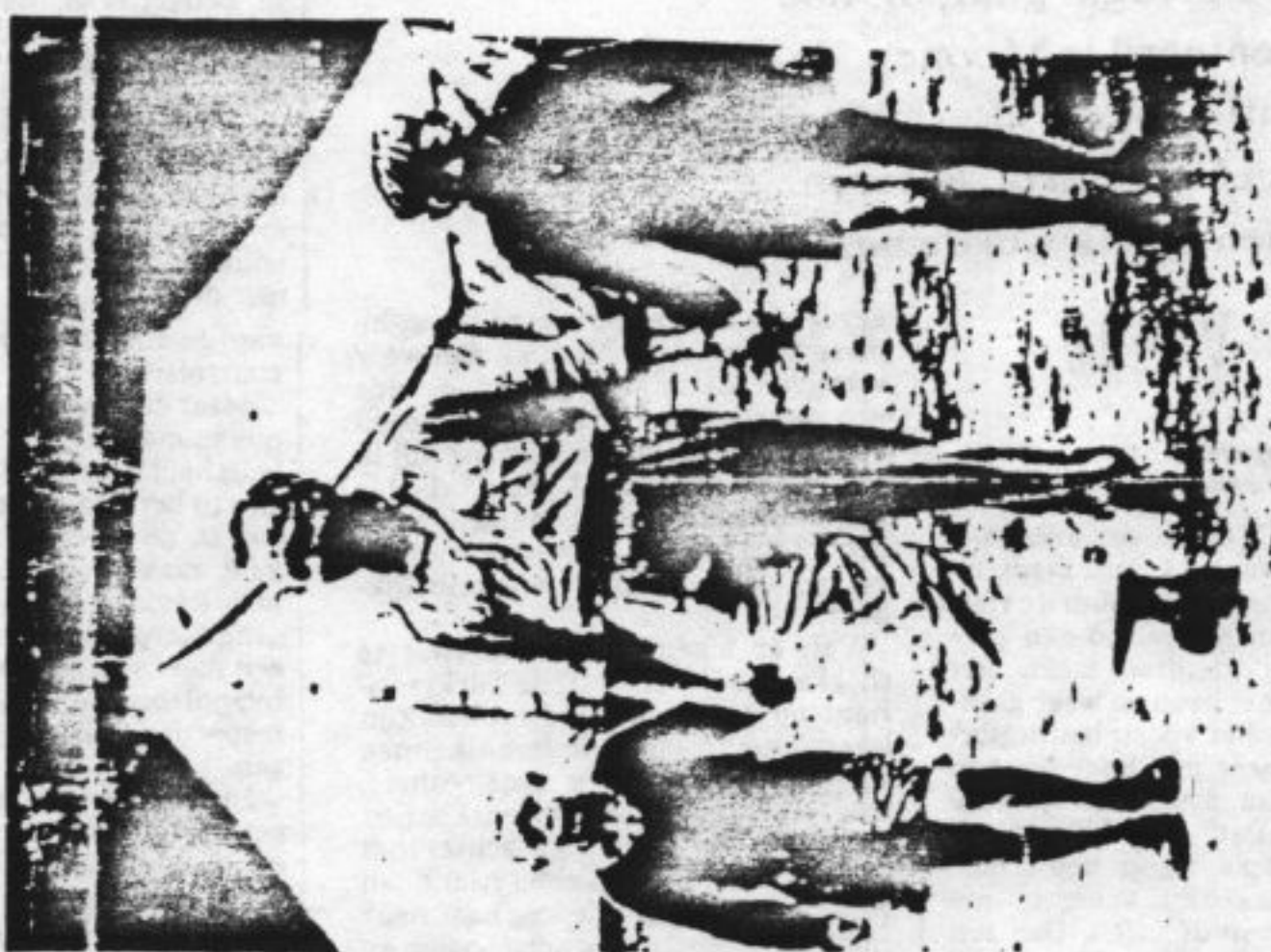
clubs te bezoeken en de leiders te trainen. De zomermaanden verbleef hij in het jongenskamp in Leusden. Onvermoeibaar wist hij de jongens en de leiders enthousiast te houden. Onder de "preek" van "Ome Hein" tijdens een kampdienst in de open lucht of in de kampschuur op zondagmorgen was het muistil. Naar zijn korte toespraken bij de vlaggemast en zijn verhalen rond het kampvuur werd uitgekeken. De zeer grote zorg en trouwe inzet voor "Ome Hein" van Gerrit Kriste de laatste 15 jaar mogen niet onvermeld blijven. "Mijn trouwe bondsvriend" noemde "Ome Hein" hem. Na zijn pensioen heeft "Ome Hein" nog een aantal jaren godsdiensten op een MULO gegeven. Hij ging nog graag voor in de jeugdkerken. Zijn leven lang trok hij op met jongeren. Tot het moment kwam dat het werk hem ontglipte. Een nieuwe jeugdcultuur diende zich aan. Hij trok zich terug op zijn flat in Osdorp met nog regelmatige bezoeken aan de Boekhan-

del op het Singel. De jongere generatie ging zijn eigen weg. Vaak hoor ik hem nog zeggen: "Ik heb niets meer te doen...!". Hij moest opgenomen worden in het Flevohuis. Het werd stil om hem.

Hendrik Verhaar: een mens met bijzondere gaven om met jongeren om te gaan. "Ome Hein": een leven lang in Dienst van het CJMV/CJV, is ontslapen. In de dienst van Woord en Gebed hebben we God gedankt voor de gave van deze mens en voor de heel veel goede dingen, die Hij in "Ome Hein" aan het CJV en de vele mensen, die hem ontmoet hebben in hun leven, heeft willen schenken. Luisterend naar de woorden uit Psalm 103: 1: "Loof de Heer, mijn ziel, en al wat in mij is, zijn heilige naam; loof de Heer, mijn ziel, en vergeet niet een van zijn weldaden".

Na de dienst was er ruimschoots gelegenheid voor de aanwezigen om elkaar te ontmoeten, bij te praten en herinneringen op te halen. Onder het genot van een kop koffie met een door een CJV-er én bakker, die "Ome Hein" goed gekend heeft zelf gebakken koekje met het opschrift (handwerk!): "Het CJV dankt Ome Hein". We gingen naar huis met in onze oren de woorden, waarmee "Ome Hein" de mensen zo vaak had bemoedigd: "Doortgaan mensen, gewoon doortgaan!".

Hendrik J. Hemstede.

nog een dubbelfocus bovendien. Als je dan geen intellectueel bent, dan weet ik het niet. Homeopatisch en tevens beschikkend over een slechtzittend kunstgebit. Dat slaat toch alles?"

Jetwat glazig nageogd door de schaarse stamgasten begeven we ons, zoals Moonen het uitdrukt, in de elektrische nacht. De schrijver, gestoken in zwartleren jek met van die gekruiste vetters aan de rugzijde, verkeert ineens in opperbste stemming: „Uw krant, beste man, heeft nog nooit een boek van mij gerecenseerd. Hoe zou dat nou toch komen?" Nou ja, toen hij zich met een opblaaspomp op het podium in Friesland vertoonde, was de Leeuwarder Courant verontwaardigd over het scabreuze anti-theater. Beter reclame is toch niet denkbaar? Doch A. Moonens Improvisatietheater haalde slechts één proefvoorstelling. Toen sloeg de psychose toe.

„Licht, warmte, rook”, citeert hij de meester van de introspectie J. van Oudshoorn (1876-1951), als we een horeca-aquarium betreden. „Zo was het goed”. De heer Moonen overziet tevreden de aankomende naaikransjes die zich om het dagmenu hebben verzameld en krijgt de aanvechting om bij de ober een paar sappige dijten te bestellen. Daar kan hij dan, desnoods zonder vork en mes, jarretellen overheen spannen tot vlak bij wat Beckett als de troefkaart der jonge vrouwen aanduidt.

„De mensen”, babbelt hij in een adem door, „vinden mij een cynicus. Vindt u dat nou ook? Ik ben eigenlijk een hele milde man, terwijl ik net als Van Oudshoorn toch behoorlijk onderschat word. Ach, ik zit daar niet mede, zo mild ben ik. Ik zal u beken-

nen, ik had eens het plan opgevat om met de onstuimige schrijfster Helga Ruebsamen de openbare wc in te duiken, toen haar echtgenoot Marcus Heeresma mijn haast geslaagde penetratiepoging kwam verhinderen door over mijn schoeisel te wateren. Nou vraag ik u! Meteen haalde ik het lefdoekje uit zijn pochette, drapeerde dat over mijn moliers en sprak: nu mag je pissen, beste man.

„En u weet”, vervolgt hij gemelijk, een bakje sla over zijn gebakken schol leegkieperend, „hoe jammerlijk die Heeresma vervolgens aan zijn einde is gekomen.”

In het goedkope eethuis ontmoette Moonen een man, die, net als deze en gene, de weg wel weet als hij trek heeft in een broodje paling. „Maar waar moeten wij heen, zoals ik al schreef, als wij trek hebben in kut? Voor die man is het nog extra lastig, want hij loopt steeds met een hand in z'n nek. Die hand blijft daar maar zitten, ook als hij eet. Dat komt door verkeerde medicijnen. Zo'n persoon is uitgesloten van de extase, het mooiste wat er bestaat. Extase, daar kan geen gebakken scholletje tegenop.

„Ik moet dat echt even aan u kwijt”, herneemt hij bekommerd, „aangezien ik geen humor meer voorhanden heb, helaas. Anders schreef ik spoorslags een prachtig essay over allerlei soorten humor, dat kan ik u wel vertellen. Zegt u nu eens eerlijk: ziet u mij als een depressief iemand? Ik ben toch niet zo depressief, of wel?”

Moonen wacht het antwoord niet af.

TERWIJL ZIJN VORIGE half opgerookt en brandend in de asbak ligt, steekt hij een sigaret op. Hij staat er op me naar het station te begeleiden. In mijn zak zit een vodje papier met notities hoe het op een partijtje bij Harry Mulisch toegaat. Citaat: „Harry M. stopte zijn pijp en liet zijn blik rusten op de zware boezem ener jeugdboekenschrijfster die toch wel achter in de veertig moest zijn.” Het zijn de eerste regels die Moonen sinds vier, vijf jaar uit zijn balpen kreeg. Mulisch kan gerust zijn: amper was Moonen op dreef in de stationsrestaurant, of het was sluitingstijd. „Anders had ik in één nacht een boek geschreven.”

De krochten van de waanzin heeft hij bezocht. Langs de spelonken van de lust is hij geslopen. Nee, het verval bezit voor hem geen mysteries meer. De prozabulldozer, zoals hij zichzelf graag noemt, bevindt zich onherroepelijk in drijfzand, ofschoon juffrouw Lenie van de goedkope keuken al zijn boeken is gaan lezen. Het heeft hen niet nader tot elkaar gebracht.

Onder het koude schijnsel van Rotterdam's Manhattan houdt hij abrupt de pas in; alsof hem een ravijn tegemoet gaapt. Naar de hel met de pokkestad waar zijn licht doofde. Waarom had hij anders zijn boeken zo maar in de hangkast neergekwakt?

„Komt het nog wel goed met mij denkt u?”

Jackson knipt in clip na storm van protest

LOS ANGELES (RTR) — Michael Jackson heeft vrijdag zijn nieuwe video-clip „Black or white” gecensureerd, nadat er in de VS massale protesten waren gerezen tegen enkele scènes daarin.

Het gaat om opnamen waarin de popster zichzelf in het kruis grijpt en zijn gulp open- en dichttrist, en om het fragment waarin hij auto's en winkelruiten vernielt. Direct na de wereldpremière van de clip, die donderdag door het Newyorkse tv-station Fox per satelliet in 27 landen werd gepresenteerd, belden honderden Amerikanen naar de redacties om te fulmineren tegen de „verdorven” en gewelddadige scènes in de video. „Het was verschrikkelijk”, aldus een medewerker van Fox. „De mensen klaagden dat ze er niets van begrepen en dat ze het behoorlijk platvloers vonden.”

Jackson (33) toonde zich de dag erop geschokt door de reacties, betuigde onmiddellijk „diepe spijt” aan zijn publiek en beloofde de omstreden scènes stante pede uit de film te knippen. Via zijn publiciteitsbureau liet de zanger weten dat hij steeds heeft geprobeerd een goed voorbeeld te zijn: „Dat 'Black or white' invloed zou kunnen hebben op seksueel- dan wel gewelddadig destructief gedrag van een kind of een volwassene, maakt me van streek.”

Woordvoester Maureen O'Connor voegde daar als p.r.-medewerkster van Michael Jackson aan toe dat de persoon in kwestie „een beetje naïef is” en dat een eventuele dwaling aan

die karaktertrek is te wijten.

De door regisseur John Landis voor ongeveer acht miljoen gulden gemaakte clip duurde in de originele versie 11 minuten. Hij is eind vorige week voor naar schatting vijfhonderd miljoen mensen over de hele wereld in première gegaan. De video en het gelijknamige nummer (van Jacksons nieuwe album „Dangerous”) hebben de ongelijkheid tussen rassen tot onderwerp.

JACKSON

Gingen eerdere albums met „afbeeldingen in scabreuze context” van striptekenaar Theo van den Boogaard ook bij Bruna gewoon over de toonbank, het recent uitgebrachte „Joost mag het weten” wil de winkelketen niet distribueren. „De strip bevat seksuele voorstellingen die wij niet binnen ons assortiment vinden passen”, zei directie-voorzitter J.C. Geleijne donderdag in Het Parool. Cees de Groot van Van den Boogaards uitgeverij The Big Balloon in Heemstede is weliswaar bedroefd dat deze weerslag van een aantal „alledaagse en niet-alledaagse gebeurtenissen in het leven” door Bruna te choquerend voor verkoop wordt bevonden, maar hij hoopt dat de publiciteit rondom dat standpunt bij andere verkooppunten wat extra vraag naar het album bewerkstelligt. VK 29-11

Celstraf voor naaktfoto's VK 13

ZWOLLE — De rechtbank in Zwolle heeft dinsdag een 42-jarige man uit IJsselstein veroordeeld tot vier maanden. De man hing in Ermelo, de woonplaats van zijn ex-vriendin, naaktfoto's van deze vrouw op. De actie was een soort wraakneming na het beëindigen van de relatie tussen hen beiden.

Australië waarschuwt sekstoeristen

Australische vliegtickets zullen voortaan worden voorzien van de waarschuwing 'Reis Veilig'. Dit is geen advies om vooral maar een betrouwbare reisorganisatie te kiezen, maar het is eerder een op de gezondheid gerichte waarschuwing. In Australië is het sekstoerisme naar Thailand en andere Aziatische landen namelijk nog steeds populair onder de mannelijke bevolking. Duizenden prostituees in deze landen zijn echter met aids besmet.

Tunesische politie arresteert verdachte moord op Akkerman

TUNIS (AFP) — De politie van Tunis heeft een man gearresteerd, die volgens het Tunesische ministerie van Binnenlandse Zaken, de moord op de Nederlandse diplomaat R. Akkerman heeft gepleegd. Het ministerie heeft de datum van de arrestatie en de naam van de arrestant niet genoemd, waaruit kan worden afgeleid dat de man heeft bekend. Volgens goed ingelichte bron zou het gaan om sergeant van het leger.

De Eerste secretaris van de Nederlandse ambassade in Tunesie Akkerman (40) werd op 27 februari van dit jaar voor zijn huis in Sidi Bou Said, vlakbij Tunis, gedood. Aanvankelijk werd bij de moord op de 40-jarige vrijgezel aan politieke motieven gedacht, omdat Akkerman juist voor het uitbreken van de Golfoorlog een korte diplomatieke missie naar Bagdad had gemaakt, waar hij tot januari 1991 Nederlands zaakgelastigde was. De plaatselijke pers gaat nu echter uit van een zedenaffaire.

De Tunesische autoriteiten leken aanvankelijk weinig vaart te zetten achter het zoeken naar de oplossing van de zaak. Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken had gevraagd om volledige openbaarmaking, maar kreeg weinig informatie.

TAAI VERVUILING

26 NOVEMBER VPRO

14.15-15.00 RTL 4 The Oprah Winfrey show
Onderwerp is deze keer: Emotional incest. Vader simuleerde kanker om meer aandacht te krijgen van z'n dochter. En andere vormen van 'emotionele incest'.

VPRO, Postbus 11, 1200 JC Hilversum

Nichterig gedrag

Dit is een brief voor en tegen homo's. Dat betekent niet dat hetero's dit niet moeten lezen. Mijn probleem is: waarom gedragen aardig wat homo's zich zoals de vooroordelen zeggen? Ik probeer juist zoveel mogelijk te bewijzen dat ik wel een gewone jongen ben, zodat men het niet aan mij 'ziet' dat ik homo ben. Ik vraag me dus af waarom mensen zich dan toch zo nichterig gedragen. Ik zou hier graag reacties op krijgen, en niet alleen negatieve!

rs—Zelf ben ik ook homo.
Een jongen van 16
VPRO 16-22 LEIDERDORP

de vereniging tot behoud van NATUURMONUMENTEN

DAGKAART f 1.50

Volwassenen vanaf 13 jaar
Toegang tot Duin en Kruidberg, H. duinen, M.H. duinen en Kennemerduinen. Geldig op datum van afstempeling, van openings- tot sluitingstijd (zie aankondiging bij ingangen). Bij niet inachtnemen van de toegangsvoorwaarden verliest deze kaart haar geldigheid. Kinderen tot 13 jaar hebben alleen toegang onder geleide van volwassenen. STRIKT PERSOONLIJK

Ex-lifwacht wil tegen Winnie Mandela getuigen

JOHANNESBURG (AFP) — Een voormalige lifwacht van Winnie Mandela is bereid uit Zambia terug te keren naar Zuid-Afrika om tegen Mandela te getuigen. Katiza Cebekhulu (21) verklaart in de Zuidafrikaanse krant Weekly Mail dat hij niet eerder tegen Mandela heeft getuigd, omdat haar advocaat hem in Zambia een huis, een auto en geld in het vooruitzicht had gesteld.

Winnie Mandela is tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens betrokkenheid bij de dood van een 14-jarige jongen in december 1988. Ze is in hoger beroep gegaan tegen het vonnis. Toen het Cebekhulu in Zambia duidelijk werd dat hij met loze beloften Zuid-Afrika was uitgelokt, ontsnapte hij uit een kamp bij Lusaka waar het ANC hem naar eigen zeggen vasthield. Cebekhulu Kaunda, tot voor kort premier van Zambia, was toen minister van Binnenlandse Zaken.

Eskader executeert zes zwervkinderen in Rio met nekschot

RIO DE JANEIRO (DPA) — Zes Braziliaanse zwervkinderen uit de krottenwijk Nieuw Jeruzalem bij Rio de Janeiro zijn vorige week door een doodseskader in koelen bloede vermoord. De kinderen, tussen de negen en 17 jaar oud, werden door vier gewapende mannen aan elkaar vastgebonden en naar een rivieroever gesleurd. Daar werden ze met glasscherven bewerkt en vervolgens ieder met twee nekschoten vermoord.

Het commando gaf zich uit voor politieagenten. In Rio zijn dit jaar al 350 kindermoorden geregistreerd. De doodseskaders moorden op bestelling, veelal in opdracht van winkeliers die de jeugdcriminaliteit beu zijn.

Hoewel executies van zwervkinderen allang geen voorpaginanieuws meer zijn in Brazilië, heeft het bloedbad veel publiciteit gekregen, omdat het 16-jarige meisje Andreia de executie overleefde. De twee kogels die haar hadden moeten doden, explodeerden niet en bleven in haar hoofdhuid steken. De presentatrice van een populair kindertelevisieprogramma heeft zich over haar meisje ontfermd. De Braziliaanse media hebben tot in de kleinste details bericht over Andreia's tragische levensloop. Het meisje wist twee van de daders te identificeren, die zondag werden gearresteerd.

Kinderprotest tegen kindermoorden

Met dit symbolisch gekruisigde jongetje trekken kinderen in Rio de Janeiro door de straten om aandacht te trekken voor het feit, dat velen van hen vermoord worden door doodseskaders. Foto AP

Van onze correspondent SAO PAULO, zaterdag
Ongeveer 2000 straatkinderen brachten donderdagmiddag het centrum van Rio de Janeiro tot stilstand. Met de betoging protesteerden de zwervkinderen tegen de escalatie van het geweld in de grote steden van Brazilië, dat het afgelopen jaar aan tenminste 600 minderjarigen het leven eiste.

Directe aanleiding voor de manifestatie was de dood van twee straatjongetjes. De zeven en negen jaar oude knulletjes vielen ten prooi aan een in de voorsteden van de stad actief doodseskader. De daders zijn nog niet gevonden.

De politie van Rio had 200 extra agenten ingezet om eventuele ordeverstoringen meester te blijven. Een beginnende ruzie tussen twee rivaliserende straatbendes werd door de betogers zelf gesust. De gouverneur van de deelstaat, Leonel Brizola, weigerde een delegatie van de kinderen te ontvangen. Hierop hield de menigte een minuut stilte ter nagedachtenis aan de slachtoffertjes van het stadsgeweld.

„We merken opnieuw dat de politici ons vertrouwen niet waard zijn”, zo verklaarde de vijftienjarige Marcia Brito die samen met vijf andere meisjes een uit golfplaten vervaardigd krotje deelt in de beruchte sloppenwijk Rocinha. De manifestatie eindigde op de trappen van de Carmo-kerk, waar de kinderen gekniel om bescherming en verlossing baden.

„Veiligheidstroepen doden kinderen in Guatemala”

GUATEMALA (UPI) — Het hoofd van een advocatenorganisatie in Guatemala heeft de nationale veiligheidstroepen ervan beschuldigd verantwoordelijk te zijn voor de moord op zestien straatkinderen dit jaar. Hij verweet bovendien de rechtbanken niets te doen aan „deze afschuwelijke misdaden”.

Bruce Harris, directeur van Casa Alianza, die tal van weeshuizen beheert in Latijns Amerika, verklaarde dat tientallen andere dakloze kinderen in de hoofdstad ernstig verwond zijn door veiligheidsgagenten. „Bij de Guatemalaanse rechtbanken ontbreekt de politieke wil om deze misdaden te straffen”, aldus Harris. De militairen in Guatemala, die de politie controleren, hebben nog steeds enorme politieke macht. Tal van organisaties hebben het leger aangeklaagd wegens grove schendingen van de mensenrechten.

Van onze verslaggever MARIA HENDRIKS
AMSTERDAM — De kinderpsychiatrie kan pas goed worden als ze meer afstand neemt van de psychiatrie voor volwassenen. Kinderpsychiaters realiseren zich onvoldoende dat het beeld dat zij hebben van de kindertijd niet is gebaseerd op normale kinderen in normale gezinnen.

Die waarschuwing werd vrijdag uitgesproken door T. Compennolle, hoogleeraar psychiatrie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij is ook als kinderen jeugdpsychiater verbonden aan de Tulpenburg, een psychiatrisch ziekenhuis voor kinderen en jongeren met afdelingen in vier steden. Compennolle sprak op een symposium vanwege het veertigjarig bestaan van de Tulpenburg.

Kinderpsychiaters worden opgeleid vanuit de psychiatrie voor volwassenen en nemen de ideeën die daar leven over kinderen, mee naar hun kinderpsychiatrische praktijk. Dat is een verkeerde gang van zaken, vindt Compennolle, omdat de theorieën die daar leven over kinderen zijn gebaseerd op fantasieën van neurotische volwassenen.

Bij volwassenen is het logisch de oorzaak van psychische problemen in het verleden te zoeken. Bij kinderen en jongeren is het zinvoller om vooruit te

kijken, denkt Compennolle. Maar dan begint het probleem, want er is weinig bekend over de mogelijke ontwikkeling van kinderen met problemen.

Dat begint al met de diagnose. De handleiding die veel psychiaters gebruiken voor het stellen van de diagnose van psychiatrische ziektes, is volgens Compennolle te grof. De meeste kinderen hebben van elk ziektebeeld wel iets. En al klopt de diagnose wel, niet elke buikpijn is het begin van een blinddarmonsteking. Zo kan ook een kinderpsychiater vaak niet uitmaken hoe

Ook de moeder kreeg medicijnen die de hersenstoornis moesten verlichten. Toen werd ze depressief; voor het eerst van haar leven kon zij nadenken zonder dat haar gedachten met haar op de loop gingen. Ze constateerde hoe anders haar leven had kunnen lopen als ze eerder was behandeld.

De kinderpsychiatrie zou veel meer kunnen leren, denkt Compennolle, van de ontwikkelingspsychologie, een tak van wetenschap die zich richt op de gewone ontwikkeling van kinderen. Bovendien is de volwassenenpsychiatrie gericht op het individu en volgens hem is het niet logisch en nodig bij kinderen hetzelfde te doen. Zo zouden kinderpsychiaters hun voordeel kunnen doen met de ervaringen van gezinstherapeuten, en de omgeving van het kind (zoals de ouders) meer moeten betrekken in de behandeling.

Ook hebben kinderen van psychiatrisch gestoorde ouders meer aandacht nodig, vindt Compennolle. Als men zo

Ideeën uit de volwassenenpsychiatrie ten onrechte op kinderen toegepast

de ziekte zich zal ontwikkelen.

Als voorbeeld geeft Compennolle het geval van een jongetje dat zich moeilijk kon concentreren, impulsief en overbegaalig was. Tijdens de behandeling ontdekte de moeder van het kind dat zij waarschijnlijk aan hetzelfde leed. Zij had dwangneuroses ontwikkeld, omdat het dwangmatig uitvoeren van handelingen het enige was dat de chaos in haar hoofd kon bedwingen.

trie gericht op het individu en volgens hem is het niet logisch en nodig bij kinderen hetzelfde te doen. Zo zouden kinderpsychiaters hun voordeel kunnen doen met de ervaringen van gezinstherapeuten, en de omgeving van het kind (zoals de ouders) meer moeten betrekken in de behandeling.

Ook hebben kinderen van psychiatrisch gestoorde ouders meer aandacht nodig, vindt Compennolle. Als men zo

Jongensprostitutie volgens studie normale bedrijfstak geworden

Van onze verslaggever AMSTERDAM — De jongensprostitutie is een dienstverlenende bedrijfstak met economische en sociale kenmerken die eigen zijn aan andere branches in het midden- en kleinbedrijf. Als de „beroeps” succesvol willen zijn, dienen ze als zelfstandige ondernemers op tijd de bakens te verzetten en zich aan te passen aan de eisen die de markt stelt. Het zijn echter vooral de „amateurs” die het beeld bepalen.

Deze conclusie is te lezen in het proefschrift „In de Bisnis” waar antropologe S. van der Poel woensdag op promoveerde. Van der Poel, sinds 1988 als universitair docent verbonden aan het Utrechtse Willem Pompe Instituut voor strafrechtwetenschappen, verrichtte van eind 1984 tot april 1986 een etnografische veldstudie in Amsterdam, waarbij bijna elke dag drie prostitutiebedrijven, een „bisnisbar” en twee homodiscotheken werden bezocht.

Daarnaast legde Van der Poel samen met socioloog G. van de Lagemaat en socioloog B. van den Putte contact met prostituties op het Centraal Rembrandtplein

vrouwenprostitutie. Het aantal mannelijke prostitués in Amsterdam wordt geschat op 250. Van der Poel richtte haar onderzoek niet op criminele, gekke, of Aids-verspreidende prostitués, maar legde zich toe op een analyse van het vak. „Is jongensprostitutie een optelsom van louter problemen of weten degenen die het doen het professioneel aan te pakken?”, is de centrale vraag in het onderzoek.

De onderzoekers wilden niet via het hulpverleningscircuit in aanraking komen met de jongens. Vandaar dat ze op een dag „gewoon” contact hebben gezocht met een sexclub, om daar het onderzoek te beginnen.

Van der Poel concludeert in haar onderzoek dat de prostitués eigenlijk in vier groepen zijn te verdelen. Allereerst de pseudo's: jongens die zich als hoer voordoen en de prostitutie doorgaans aanwenden voor een ander doel, zoals oplichting, chantage, beroving en potenrammen. Meestal opereren ze in groepjes. „Dit zijn primair jongens die zich inlaten met het exploiteren van homoseksuelen”, aldus het onderzoek.

De tweede groep zijn de scharrelaars. Jongens die in hun onderhoud voorzien met een gevarieerd repertoire van voornamelijk illegale praktijken. Ze zijn vaak aan drugs verslaafd en maken deel uit van een delinquente straatcultuur: beroven, stelen, inbreken, bedelen, etc. Mannen die weigeren te bedelen, worden vaak aangehouden. De jongens die eisen stellen waar de jongens niet te voldoen, kunnen op

een pak slag of erger rekenen. Dan zijn er de gelegheidsprostitués: de jongens die zich incidenteel en in hun eentje op de prostitutie-markt begeven. Ze zitten nog op school, studeren aan de universiteit en ze doen het voor wat extra zakgeld. Anderen zijn werkloos of hebben een baan en vullen op die manier hun uitkering of salaris aan. Voor de meesten is het een opwindende vrije tijdsbesteding.

De vierde categorie bestaat uit de beroeps. Voor deze jongens is de prostitutie een carrière. Het is voor de meesten jarenlang hun enige of een belangrijke en regelmatige bron van inkomsten. De beroeps waarschuwt collega's voor onbetrouwbare klanten en houdt zich aan de afspraken die hij met klanten heeft gemaakt. De beroeps schermen zich af tegen de pseudo's, scharrelaars en gelegheidsprostitués, de hun markt bederven.

Over de beroeps is echter het minst bekend, zodat het beeld over prostitués wordt bepaald door de andere drie categorieën randverschijnselen, aldus Van der Poel. „Het zijn deze amateurs die de beeldvorming over jongensprostitutie monopoliseren, zozeer zelfs dat zij tegenwoordig door vrijwel iedere deskundige voor de kern van de jongensprostitutie worden versleten.”

S. van der Poel. In de bisnis — professionele jongensprostitutie in Amsterdam. Uitgeverij Gouda Quint Arnhem/Willem Pompe Instituut Utrecht. f 65.

Hoogleraar: „Grondslag kinderpsychiatrie onjuist”

President Chili heeft geen bezwaar tegen het vertrek van de nieuwe president van Chili naar Zuid-Afrika. De nieuwe president van Chili heeft geen bezwaar tegen het vertrek van de nieuwe president van Chili naar Zuid-Afrika.